

Jalostuksen tavoiteohjelma

Pitkäkarvainen mäyräkoira

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa **23.04.2016**
SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt [pp.kk.vuosi]

[kuva rodun tyyppillisestä edustajasta]

Sisällys

1. YHTEENVETO.....	4
2. RODUN TAUSTA	6
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	8
4. RODUN NYKYTILANNE.....	9
4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja	9
Populaation rakenne ja sukusiitos	10
4.1.2 Jalostuspohja.....	12
4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa.....	17
4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	18
4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet.....	18
4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	18
4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin.....	18
4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus	19
4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	19
4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet	21
4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	29
4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	30
4.3. Terveys ja lisääntyminen.....	30
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	30
4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet.....	33
4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt	39
4.3.4 Lisääntyminen.....	40
4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	43
4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	43
4.4. Ulkomuoto	44
4.4.1 Rotumääritelmä	44
4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	48
4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	50
4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista	50
5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	50

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso	51
5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	54
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	56
6.1 Jalostuksen tavoitteet	56
6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	58
6.3 Rotujärjestön toimenpiteet.....	59
6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin.....	59
6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	60
LÄHTEET	62
8. LIITTEET.....	64

1. YHTEENVETO

Kuvaus rodusta ja sen käyttötarkoituksesta

Mäyräkoirat kehitettiin keskiajalla nykyisen Saksan ja Itävallan alueella maan alla ja maan päällä tapahtuvaa metsästystä varten. Manner-Euroopassa kasvatetaan mäyräkoiria kolmena koko- ja kolmena karvanlaatumuunnoksena. Angloamerikkalaisessa maailmassa kokomuunnoksia on kaksi, alle viisikiloiset pienoismäyräkoirat ja yli viisikiloiset normaalikokoiset.

Alkumäyräkoira oli lyhytkarvainen. Muut karvanlaatumuunnokset kehitettiin siitä risteyttämällä viiriäiskoiran, terriereiden ja pinsereiden kanssa. Normaalikokoisia mäyräkoiria on käytetty ja käytetään yhä mäyrän ja muiden pienpetojen luolapyyntiin. Myös pienten hirvieläinten ajattaminen mäyräkoiralla on kasvattanut suosiotaan. Pienoismäyräkoirat kehitettiin normaalikokoisista kokoon perustuneella jalostusvalinnalla kaniinien ja maatilojen tuhoeläinten kolopyyntiin. **Mäyräkoirat kokoon ja karvanlaatuun katsomatta toimivat nykyisin metsästys-, harrastus- ja seurakoirina.**

Mäyräkoirien kasvatusta alkoi Suomessa järjestelmällisesti vasta sotien jälkeen. Rotujärjestö, *Finska Taxklubben – Suomen Mäyräkoirakerho rf*, perustettiin 1947. Nykyisin rotujärjestön nimi on *Suomen Mäyräkoiraliitto ry – Finska Taxklubben rf*. Sen jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti. Vuonna 2015 jäseniä oli jo yli 4000. Suomen Mäyräkoiraliittoon kuuluu 20 paikallisyhdistystä, jotka huolehtivat pääosin koe- ja näyttelytoiminnan pyörittämisestä. Liittokokous järjestetään kaksi kertaa vuodessa. Suomen Mäyräkoiraliiton kotimainen kattojärjestö on *Suomen Kennelliitto, SKL*, jonka kansainvälinen kattojärjestö on puolestaan *Federation Internationale Cynologique, FCI*. Rotujärjestö on maailman mäyräkoiraliiton, *Welt Union Teckelin (WUT)* jäsen.

Rodun tilanne ja jalostustavoitteet

Pitkäkarvainen mäyräkoira on parhaimmillaan elegantti ja monipuolinen harrastus- ja seurakoira. Muunnos on maailmanlaajuinen. Rotumääritelmä kuvaa mäyräkoiran ystävälliseksi, tasapainoiseksi, sitkeäksi ja monipuoliseksi metsästyskoiraksi. Pitkäkarvaisen mäyräkoiran metsästysominaisuudet ovat kuitenkin heikentyneet, ja koetulosten valossa ne ovat lähes kadonneet. Huolestuttavaa on, että suurimmalla osalla jalostukseen käytettävistä koirista ei ole minkäänlaista koetulosta.

Pitkäkarvaisen mäyräkoiran suurimmat riskit liittyvät jalostukseen käytettävien urosten ja narttujen alhaiseen määrään (tehollisen kannan koon lasku) ja käytetyimpien jalostusyksilöiden keskinäiseen sukulaisuuteen.

Populaation rakenne ja jalostuspohja

Pelkästään jalostukseen käytettyjen yksilöiden määrä ei ratkaise, vaan on huomioitava myös rodun keskimääräinen sukusiitosaste ja sen muutokset sukupolvittain sekä jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen lukumäärän suhde. Pitkäkarvaisella mäyräkoiralla rodun keskimääräinen sukusiitosaste on tarkasteluajanjaksolla laskenut, ja myös isät/emät –suhteen trendi on positiivinen. Kannan koko on maltillisesti kasvava, mutta silti useampia yksilöitä tulisi käyttää jalostukseen ja mieluiten siten, että ne ovat mahdollisimman erisukuisia jo käytettyihin ja varsinkin eniten käytettyihin koiriin nähden.

Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Rodunomaisimpiin käyttökokeisiin eli luolakoirien taipumuskokeeseen ja metsästyskokeeseen sekä mäyräkoirien ajokokeeseen osallistuu vuosittain vain muutamia yksilöitä, metsästyskoirien jäljestämiskokeisiin jonkin verran enemmän. Metsästysominaisuuksien heikkenemisen myötä myös pitkäkarvaisten mäyräkoirien luonteet ovat heikentyneet. Liiallista pehmeyttä esiintyy. Myös toimintakyvyssä ja taistelutahdossa on puutteita.

Arkikäyttäytymisestä ei voida sanoa onko rodun käyttäytymisessä jotain sellaista, johon pitäisi kiinnittää jalostuksessa huomiota, koska aiheeseen liittyvää kyselyä ei ole tehty. Tällaisen kyselytutkimuksen tekemistä on syytä harkita tällä JTO-kaudella, mikäli Helsingin yliopiston tekemästä tutkimuksesta ei saada riittävää tietoa rotujärjestön käyttöön.

Terveys ja lisääntyminen

Pitkäikäisten koirien maineestaan huolimatta mäyräkoirilla on monia koirien yleisiä sairauksia. Pitkäkarvaisen mäyräkoiran suurimmat terveysongelmat ovat PEVISA-ohjelmaan kuuluva keratiitti ja PEVISA:n ulkopuolella välilevytyrä ja erilaiset kasvainsairaudet. PEVISA-ohjelman ansiosta vakavat, sokeutumiseen johtavat silmänsairaudet PRA ja perinnöllinen kaihi (HC) ovat hallinnassa. Keratiitin vastustamistoimia on tehostettu.

Muita selvemmin esille nousevia terveysongelmia ovat endokardioosi eli sydämen läppävika, kasvainsairaudet, hammasongelmat (hammaskiven muodostuminen, parodontiitti sekä hammasmurtumat) sekä allergiat. Distichiasis-diagnoosit ovat lisääntyneet. Näiden sairauksien seuranta tulee jatkossa tehostaa.

Ulkomuoto

Suomalaiset pitkäkarvaiset mäyräkoirat ovat ulkomuodollisesti korkeatasoisia. Noin puolet kaikista ikäluokista käy koiranäyttelyissä ja 80–90 prosenttia niistä saa arvosanan *erittäin hyvä (EH)* tai *erinomainen (ERI)*. Urosten koko on kuitenkin kipumassa liian suureksi.

Tärkeimmät suositukset jalostuskoirille

Pitkällä tähtäimellä elinkelpoinen jalostuspohja edellyttää, että jalostusmateriaalia – etenkin uroksia – käytetään mahdollisimman laajasti. Yhdistelmien sukusiitosaste tulisi pitää mahdollisimman alhaisena, eikä se saisi ainakaan ylittää 6,25 % viidellä sukupolvella laskettuna. Pitkäkarvaisten mäyräkoirien enimmäisjälkeläismäärää 36 pentua (vuoden 2016 luku) ei saa ylittää. Jalostuksen päätavoitteet liittyvät urosten koon kasvun hillitsemiseen, useampien yksilöiden jalostuskäyttöön sekä käyttöominaisuuksien takaisinjalostamiseen.

Jalostustoimikunta suosittelee, että rodun yksilöistä mahdollisimman moni kävisi **MH-luonnekuvauksessa** tai luonnetestissä eikä **luonnetestistä** miinusarvosanan toimintakyvystä, terävyydestä, hermorakenteesta, temperamentista, kovuudesta, luoksepäästävyvyydestä tai laukauspelottomuudesta saanutta koiraa tulisi käyttää jalostukseen. Lisäksi ainakin toisella pentueiden vanhemmista tulisi olla käyttökoetus.

Kaikki jalostukseen käytettävät koirat **suositellaan selkävuvattavan** yli 2 vuoden iässä **tutkimustiedon keräämiseksi**. Lisäksi sydän tulisi kuunteluttaa vuosittain ainakin epävirallisesti, jotta mahdolliset sivuäänit saataisiin kiinni ajoissa. Koiraa, jolla on sydämen sivuääni, ei saa käyttää jalostukseen.

Ainoastaan, mikäli ultraäänitutkimuksessa on todettu sivuääni ei-perinnöllisestä viasta johtuvaksi, voi koira käyttää harkiten jalostukseen. Keratiittia, PRA:ta tai kaihia sairastavien koirien vanhemmat ja mahdolliset jälkeläiset eli varmat sairauden kantajat suositellaan vedettäväksi pois jalostuksesta, tarvittaessa myös sisarukset. Välilevytyrään sairastunutta koira ei tule käyttää jalostukseen ja myös sen vanhempien, sisarusten ja jälkeläisten käyttöä jalostukseen harkitaan tarkasti. Selkäkuvaustuloksia voidaan käyttää tässäkin apuna arvioitaessa riskiä sairastua välilevytyrään.

2. RODUN TAUSTA

Alkuperä ja käyttötarkoitus

Mäyräkoiran alkuperästä ei ole olemassa varmaa tietoa, mutta kylläkin useita teorioita. Arkeologisten löydösten perusteella lyhytraajaisia koiria on esiintynyt mm. nykyisen Egyptin sekä Perun ja Meksikon alueella jo 6000 vuotta sitten. Nämä koirat ovat todennäköisesti olleet vinttikoiratyypisten metsästyskoirien lyhytraajaisia, kondrodystrofiaa, muotoja.

Ajanlaskumme alun tienoilla, 100- ja 200-luvuilla Germaniassa, nykyisen Etelä-Saksan ja Itävallan alueella tiedetään esiintyneen koiria, jotka ovat arkeologisten löydösten perusteella muistuttaneet suuresti mäyräkoiria. Lyhytraajaiset koirat ovat todennäköisesti syntyneet mutaation tuloksena seudun pitkäraajaisista ajokoirista. Näitä ajokoiria pidetään mäyräkoiran esi-isinä ja Saksaa mäyräkoiran kotimaana. Siellä rotu sai tunnusomaisen muotonsa ja sieltä se levisi muualle maailmaan.

Saksasta muualle Eurooppaan levinnyt mäyräkoirakanta on pysynyt näihin päiviin saakka tyypiltään ja käyttöominaisuuksiltaan pitkälti alkuperäisen kaltaisena. Englantiin ja sieltä edelleen Australiaan sekä muihin brittiläisen imperiumin jäsenmaihin ja Pohjois-Amerikkaan levinneestä mäyräkoirasta sen sijaan on kehittynyt suurikokoinen ja raskas seurakoira.

Kysymys kolmen eri karvanlaadun alkuperästä on vaikeampi. Ei tiedetä, ovatko kaikki kolme karvanlaadua kehittyneet mutaation kautta alkumäyräkoirasta, vai onko muut karvanlaadut kehitetty roturisteytysten avulla alkuperäisestä, lyhytkarvaisesta mäyräkoirasta. Se tiedetään, että mäyräkoiran kehittämisen myöhäisemmissä vaiheissa roturisteytyksiä tehtiin runsaasti.

Jo 1500-luvun kirjallisuudessa kuvataan pienpetojen pyyntiä maanalaisiin luoliin tunkeutuvien koirien avulla. Nämä koirat ovat mäyräkoirien esi-isiä. Mäyräkoiria käytettiin tuolloin, kuten nykyäänkin, sekä maan alla, että maan päällä tapahtuvaan metsästyksen.

Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa ja sukulaisrodut, joiden kanssa yhteinen kehityshistoria

Varhaisemman mäyräkoirakannan suurimmat rakenteelliset puutteet, köyry selkä ja käyrät eturaajat, jalostettiin määrätietoisella työllä pois lyhytkarvaisesta mäyräkoirasta Saksassa 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa ja värit vakiintuivat. Myös karkeakarvainen mäyräkoira sai vakiintuneen muotonsa 1800-luvulla ja 1900-luvun alkuvuosikymmeninä. Sen luomiseen ja parantamiseen jouduttiin käyttämään ainakin dandiedinmontinterrieriä ja paikallisia pinsereitä. Ehkä karkeakarvainen mäyräkoira sai niiltä tyyppillisen riistanvärinsä. Snautseri-, pinseri- ja terrieriristeytyksistä peräisin olevien vieraiden piirteiden poistamiseksi on karkeakarvaisen mäyräkoiran jalostuksessa myöhemmin käytetty runsaasti lyhytkarvaisia mäyräkoiria. Lyhytkarvaiset mäyräkoirat liittyvät kiinteästi myös pitkäkarvaisen mäyräkoiran jalostuksen historiaan. Monet modernit pitkäkarvaiset suvut ovat saaneet Saksassa alkunsa lyhytkarvaisista vanhemmista.

Ajatus pienikokoisten mäyräkoirien kehittämisestä kaniininmetsästyksen ja maatilojen jyrsiöiden hävittämiseen syntyi Saksassa 1800- ja 1900-lukujen taitteessa. Kaniinimäyräkoiraa tavoiteltaessa syntyi kuitenkin myös yksilöitä, jotka olivat normaalikokoisia mäyräkoiria pienempiä mutta kaniinimäyräkoiria suurempia. Oli siis nimettävä vielä yksi kokoryhmä, kääpiömäyräkoirat.

Jalostuksessa käytettiin aluksi apuna kääpiökoiraristeytyksiä, jotka kuitenkin pilasivat ulkomuodon ja hävittivät metsästysominaisuudet. Niinpä palattiin koon perusteella tapahtuvan jalostusvalinnan tielle. Sitkeällä työllä saatiin Saksassa luotua korkealaatuiset kääpiö- ja kaniinimäyräkoirakannat, mutta kasvatustyön ydinalue jäi toisen maailmansodan jälkeen rautaesiripun taakse. Niinpä pienoismäyräkoirien kasvatus jouduttiin aloittamaan Länsi-Saksassa likipitään alusta.

Eri linjat

Manner-Euroopassa mäyräkoirat jaetaan karvanlaadun ja koon perusteella yhdeksään muunnokseen. Iso-Britanniassa ja USA:ssa ne jaetaan karvanlaadun perusteella kolmeen ryhmään mutta koon perusteella ainoastaan kahteen, normaalikokoisiin ja pienoismäyräkoiriin (Miniature Dachshund). FCI-maissa pienoismäyräkoiran määrittää enintään 35 sentin rinnan ympäryys, angloamerikkalaisissa rotumääritelmässä rajana on enintään viiden kilon paino. Myös käyttötarkoituksessa on tapahtunut eriytyminen mäyräkoirien levitessä ympäri maailmaa. Manner-Euroopassa ja Pohjoismaissa se on säilynyt ensisijaisesti metsästyskoirana, Iso-Britanniassa ja USA:ssa mäyräkoirasta on kehittynyt raskastekoisempi näyttely- ja seurakoira.

Ensimmäiset koirat Suomessa, koiramäärän kehitys

Saksalainen mäyräkoirakanta koostui 1800- ja 1900-luvun taitteessa pääasiassa lyhytkarvaisista mäyräkoirista. Niinpä ensimmäiset tuonnit olivat pääosin lyhytkarvaisia, mutta myös muutamia karkeakarvaisia mäyräkoiria tuotiin. Tuonnit jäivät aluksi vähäisiksi, sillä 1900-luvun alkupuoliskon kuohuvat vuosikymmenet eivät olleet otollista aikaa rotukoirien kasvatukselle.

Lyhytkarvaisten ja karkeakarvaisten mäyräkoirien tuonti pääsi todelliseen vauhtiin vasta sotien jälkeen 1940-luvulla. Ensimmäiset pitkäkarvaiset mäyräkoirat tuotiin Suomeen 1950-luvulla. Pienoismäyräkoirat ovat saaneet Suomessa jalansijaa huomattavasti myöhemmin kuin normaalikokoiset mäyräkoirat. Pitkäkarvaisten pienoismäyräkoirien tuonti käynnistyi 1950-luvulla, mutta lyhytkarvaisten ja karkeakarvaisten vasta 1970-luvulla.

Pienoismäyräkoirakantamme ovat saaneet alkunsa kahdella tavalla: maahan tuoduista pienoismäyräkoirista ja normaalikokoisista vanhemmista syntyneistä pienikokoisista mäyräkoirista. Alkuaikojen kasvatusta leimasivat kantojen kapeudesta johtuvat karvanlaatu- ja kokomuunnosristeytykset.

Pitkäkarvaisen mäyräkoiran jalostus Suomessa on ollut melko kapealla pohjalla. Vielä 1990-luvulla leimallista on ollut matadorijalostus ja sukusiitoksen käyttö. Rekisteröidyistä koirista vain pientä osaa käytetään jalostukseen. Sukusiitoksen käyttö on kuitenkin vähentynyt.

Taulukko 1. Suurimmat pitkäkarvaisten mäyräkoirien kasvattajat (KoiraNet 25.1.2015, viimeisen 20 vuoden ajalta)

Kasvattaja	Pentuja
Ahotorpan	255
Jättihaukun	227
Zekiwa	209
Badamtam's	191

Comans	178
Zingarese	135
Luolakiven	124
Reinteckel's	124
Muviro	118
Crescat	108

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Nykyinen rotua harrastava yhdistys/järjestö ja aiemmat rotujärjestöt

Finska Taxklubben – Suomen Mäyräkoirakerho ry perustettiin 1947 Helsingissä muutaman innokkaan mäyräkoiraharrastajan voimin. Toiminta oli aluksi varsin vaatimatonta. Perustamisvuonna rekisteröitiin ainoastaan 65 lyhytkarvaista ja karkeakarvaista mäyräkoiraa.

Mäyräkoirakerho haki heti Suomen Kennelliiton edeltäjän Suomen Kennelklubin jäsenyyttä ja oli sen ensimmäinen rekisteröity rotujärjestö.

Toiminta oli alkuvuosikymmeninä hyvin Helsinki-keskeistä ja ruotsinkielistä. Vuonna 1955 perustettiin suomenkielinen Suomen Mäyräkoirajärjestö ry. Sen toiminta-alue oli Tampereen ja Hämeenlinnan seutu. Kun kennelalan kaksi keskusjärjestöä vuonna 1962 yhdistyivät, käynnistyivät myös mäyräkoirakerhojen yhdistymisneuvottelut ja viimein vuonna 1968 perustettiin Suomen Mäyräkoiraliitto – Finska Taxklubben ry.

Liittomuotoisen yhdistyksen säännöt edellyttivät paikallisosastojen perustamista. Ainoastaan Ahvenenmaalla oli jo paikallisjärjestö, Ålands Taxklubb. Manner-Suomeen perustettiin seuraavan vuosikymmenen aikana 11 paikallisyhdistystä. Nyt niitä on 20 kappaletta.

Suomen Mäyräkoiraliitto on myös maailman mäyräkoiraliiton, Welt Union Teckelin (WUT) jäsen.

Rotua harrastavan yhdistyksen tai järjestön jäsenmäärä ja sen kehitys

Mäyräkoiraliiton jäsenmäärä on noussut tasaisesti noudatellen rekisteröityjen koirien määrää. Uusille tuhatluville on siirrytty suurien rekisteröintivuosien jälkeen.

Taulukko 2. Suomen Mäyräkoiraliiton jäsenmäärän kehitys

1947	32
1957	200
1968	697
1977	1218
1987	1906
1996	2241
2005	3191
2015	4057

Jalostusorganisaation rakenne ja jalostustoimikunnan tehtävät

Jalostustoimikunta koostuu kokeneista mäyräkoiraharrastajista ja jalostustoimikunnan puheenjohtajan valitsee ja nimittää SML:n hallitus. Hallitus hyväksyy ja nimittää myös toimikunnan jäsenet jalostustoimikunnan puheenjohtajan esityksestä.

Jalostustoimikunta jakautuu strategiseen ryhmään ja jalostustarkastusryhmään. Strateginen ryhmä huolehtii toimikunnan perustehtävistä ja jalostustarkastusryhmä jalostustarkastusten järjestämisestä.

SML:n hallitus hyväksyi vuonna 1995 jalostusohjesäännön, joka määrittelee yleiset jalostustavoitteet ja jalostustoimikunnan tehtävät. Se sisältää myös jalostusneuvonnan perusohjeen ja pentuvälityssäännöt.

Jalostustoimikunta seuraa määräkoirapopulaatioiden tilaa ja ohjaa jalostusta. Jalostustoimikunnan keskeiset tehtävät ovat:

- Koe- ja näyttelytestitulosten kerääminen ja analysointi
- Rekisteröintitietojen sekä populaatioiden tilaa kuvaavien tietojen kerääminen ja analysointi
- Terveystarkastustietojen (PEVISA) kerääminen ja analysointi
- Määräkoiriin liittyvän tutkimustoiminnan seuraaminen ja siihen osallistuminen
- Jalostus- ja jälkeläistarkastuksiin osallistuminen ja tulosten analysointi
- Jalostusuroslistojen ylläpito
- Jalostuksen tavoiteohjelman laatiminen
- Jalostusneuvonnan tarjoaminen kasvattajille
- Kasvattajien kouluttaminen
- **MH –luonnekuvaustulosten sekä luonnetestitulosten kerääminen ja analysointi**

Lisäksi jalostustoimikunta seuraa aktiivisesti määräkoirien jalostusta muissa maissa ja vaihtaa tietoa muiden Pohjoismaiden rotujärjestöjen kanssa.

4. RODUN NYKYTILANNE

Määräkoiranjalostus on tähdännyt Suomessa 1980-luvulle saakka laadukkaiden yksilöiden tuottamiseen. Ajan tavan mukaan sukusiitosta ja hyväksi periyttäviksi todettuja jalostusuroksia on käytetty runsaasti. Aluksi koirien taso nousi kohisten, mutta taantumista terveydessä, luonteissa, käyttöominaisuuksissa ja ulkomuodossa alkoi ilmetä 1980-luvulla.

Populaatiogenetiikan tietämys on lisääntynyt 1980-luvulta lähtien ja jalostuksen painopiste on alkanut hitaasti kääntyä yksilöiden kasvattamisesta populaatioiden jalostamiseen.

Jalostuskantojen perinnöllisen monimuotoisuuden vaalimisen tärkeys on ymmärretty. Kotimaisten kantojen tehokkaaseen käyttöön ei kuitenkaan ole vielä päästy.

Yleisen elintason nousun ja globalisaation seurauksena määräkoirien tuonti naapurimaista ja kaukomailta on lisääntynyt. Tuontien suomalaisten määräkoirien perimää rikastuttava vaikutus ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys, sillä samojen kansainvälisissä koiranäyttelyissä menestyneiden kenneleiden kasvatteja löytyy kaikkialta maailmasta. Maineikkaita jalostusuroksia saatetaan kierrättää maasta maahan ja mantereelta toiselle.

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa geenien eri versioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geeniparien monimuotoisuuden eli heterotsygotian. Heterotsygotia antaa yksilöille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen, resessiivisesti periytyvän perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmälle, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa mm. vastustuskyvyn

heikkenemiseen, autoimmuunisairauksien (ja allergioiden) sekä erilaisten syöpäkasvainten lisääntymiseen. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole. Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään koiria tasaisesti rodun kaikista sukulinjoista.

Jotta turvataan riittävä monimuotoisuus rodussa, on yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä pienilukuisissa roduissa enintään 5 % ja suurilukuisissa enintään 2-3 % laskettuna rodun neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10 % ja suurilukuisissa 4-6 % laskettuna neljän vuoden rekisteröinnistä. Mäyräkoirilla tämä tarkoittaa sitä, että karkeakarvaiset mäyräkoirat lasketaan suurilukuisiksi roduksi ja muut pienilukuisiksi, sillä raja on 500 vuosittain rekisteröityä koira (Jalostuksen tavoiteohjelman laatiminen, populaatio-osio, Mallitekstejä ja ohjeita, Katariina Mäki 2009).

Suosittelut enimmäisjälkeläismäärät olivat siten vuonna 2015 karkeakarvaisella mäyräkoiralla 85, karkeakarvaisella kääpiö- ja kaniinimäyräkoiralla 33, lyhytkarvaisella mäyräkoiralla 56, lyhytkarvaisella kääpiö- ja kaniinimäyräkoiralla 34, pitkäkarvaisella mäyräkoiralla 38 ja pitkäkarvaisella kääpiö- ja kaniinimäyräkoiralla 56. Suurilukuisiksi katsotaan tulevaisuudessa rotu, jossa rekisteröidään vähintään 150-200 koira vuodessa. Mäyräkoirilla tämä tarkoittaa seuraavalla JTO-kaudella (2022-2026) sitä, että kaikki mäyräkoirat lasketaan suurilukuisiksi roduiksi. (Suomen Kennelliiton nettisivut / MMT Katariina Mäki 5.8.2013.)

Populaation rakenne ja sukusiitos

Vuositilasto – rekisteröinnit

Taulukko 3. Pitkäkarvaisten normaalikokoisten mäyräkoirien rekisteröinnit vuosittain 2000-2014 (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
pennut	140	140	139	99	153	159	208	147	198	188	237	184	187	158	205	2542
tuonnit	4	3	9	9	3	6	2	9	14	10	12	8	8	7	4	108
yht.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650

Fl = kotimaiset pennut, Fl+ = tuonnit. Luvut KoiraNetin laajemman haun mukaan tilastovirheet korjattuina ja siirrot huomioon ottaen.

Rekisteröintimäärät Suomessa

Rekisteröintiluvut ovat lisääntyneet 56% 2000-luvun alusta tähän päivään, mutta sukupolvikoot ovat edelleen noin puolet pienempiä kuin mitä ne olivat 1980- ja 1990-lukujen taitteessa.

Vuosina 2000-2014 rekisteröityihin normaalikokoisiin pitkäkarvaisiin on siirretty 72 koira (2,7 % rekisteröidyistä).

Kokoristeytykset tulivat mahdollisiksi 2010, ensin poikkeuslupamenettelyllä ja sittemmin vapaasti. Rajoituksena oli, että kaniinimäyräkoiranarttua ei saa astuttaa normaalikokoisen kanssa. Karvanlaaturisteytykset sallittiin hieman myöhemmin sillä rajoituksella, että karkeakarvaista ei saa risteyttää pitkäkarvaisen kanssa. Vuosina 2000-2014 rekisteröidyistä kotimaisista pitkäkarvaisista normaalikokoisista pennuista risteytyksiä oli 66 (6,8 %).

Jakautuminen linjoihin

Vaikka lopullista jakautumista näyttely- ja käyttölinjoihin ei onneksi pitkäkarvaisen mäyräkoiran kohdalla ole Suomessa havaittavissa, löytyy meiltäkin joitakin sukulinjoja, joiden koirilla ei ole minkäänlaisia käyttömeriittejä. Tällaisten koirien määrän soisi jäävän mahdollisimman marginaaliseksi käyttökoirarodussa, sillä metsästysominaisuudet ovat juuri se, mikä tekee mäyräkoiran luonteesta omanlaisensa.

Tuontikoirien vuosittainen lukumäärä

Tuontikoirien lukumäärä vaihtelee vuosittain voimakkaasti noudattamatta penturekisteröintilukuja. Pitkäkarvaisia mäyräkoiria on vuosina 2000-2014 tuotu muun muassa Venäjältä, Ruotsista ja Virosta.

Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä

Pitkäkarvaisten normaalikokoisten mäyräkoirien keskimääräinen jalostukseen käyttöikä (lähde KoiraNet)

Taulukko 4. Rodun jalostusurosten ja -narttujen ikä rekisteröintivuosittain 2000–2014 (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	keskiarvo
isä	4,3	4,5	5,7	3,3	3,2	4,3	4,2	4,1	3,8	4,2	3,9	4	3,7	4	4,1	4,1
emä	3,7	3,9	3,8	4,3	3,5	3,3	3,3	3,5	3,5	3,9	3,3	3,3	3,1	3,6	3,6	4,5

Pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä on 4,1 vuoden keskiarvossa, ja nartuilla 4,5 vuoden keskiarvossa.

Urosten keskimääräisen iän perusteella voidaan todeta, että urosten jalostukseen käyttöikä on kohtuullinen eikä liian nuoria uroksia käytetä suuremmin jalostukseen. Liian nuoren uroksen käytössä piilee riski, että uroksen jalostuskäyttö on jo aloitettu ennen kuin tietty perinnöllinen sairaus ilmenee. Useimmat perinnölliset sairaudet puhkeavat vasta 6-7 vuoden iässä tai vanhempana. Riski on sama narttujen osalta, mutta nartut ehtivät saamaan keskimäärin vähemmän jälkeläisiä kuin urokset, joten perinnöllisen sairauden tai vian leviäminen rotuun ei ole yhtä suuri riski kuin uroksen jälkeläisten kautta.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos vähentää geenien monimuotoisuutta, heikentää elinkykyä ja kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien ilmenemisen riskiä esilletuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät dominoivan ja vallitsevan, yleensä normaalin alleelin peittäminä.

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa keskimäärin sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee

12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset alleelyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleeleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän-viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %. (Suomen Kennelliiton nettisivut / MMT Katarina Mäki 5.8.2013)

Rodun vuosittainen sukusiitosaste

KoiraNetistä saatava rodun sukusiitosaste on muilla kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta.

Pitkäkarvaisen mäyräkoiran keskimääräinen sukusiitosaste on tarkastelujakson aikana laskenut huomattavasti, 4,4%:sta 1,55%:iin. Huomioitavaa kuitenkin on, että vuoden 2011 tasosta (0,64%) eteenpäin keskimääräisen sukusiitosasteen trendi on nousujohteinen, eli asiaan tulee edelleen kiinnittää huomiota jalostusvalintoja tehdessä.

Taulukko 5. Rodun sukusiitosprosentit vuosittain 2000–2014 (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	keskiarvo
sukusiitos%	4,4	3,2	4,45	2,2	1,94	1,3	1,3	1,39	1,43	1,33	1,77	0,64	1,19	0,9	1,55	1,93

4.1.2 Jalostuspohja

Taulukko 6. Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä FI-rekisteröidyistä sukupolvittain 2000–2014 (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
urokset	9 %	11 %	11 %	12 %	15 %	17 %	15 %	14 %	14 %	12 %	11 %	11 %	8 %	7 %	5 %
nartut	20 %	21 %	24 %	28 %	30 %	33 %	31 %	30 %	29 %	28 %	26 %	23 %	18 %	12 %	6 %

Jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen osuus syntyneistä

Vuosina 2000-2014 jalostukseen käytettyjen urosten ja narttujen määrä on laskenut, vaikka jättäisi nuorimmat ikäluokat huomiotta (niitä kun tullaan vielä käyttämään). Jalostukseen käytettävien yksilöiden määrä olisi saatava nousuun, jotta turvataan rodun monimuotoisuus.

Isät/emät -luku

Taulukko 7. Isät/emät –luku (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
isä	84	75	68	63	56	54	63	67	86	95	100	106	106	107	105
emä	124	118	104	88	93	97	113	112	127	142	147	158	159	146	129
isät/emät	0,68	0,64	0,65	0,72	0,6	0,56	0,56	0,6	0,68	0,67	0,68	0,68	0,67	0,73	0,81

Ihanteellinen isät/emät -suhdeluku on 1. Tällöin jokaista urosta ja narttua käytettäisiin jalostukseen kerran ja niiden jälkeläismäärät olisivat tasaisia. Pitkäkarvaisten mäyräkoirien isät/emät-suhteen trendi on positiivinen.

Tietoa tehollisesta populaatiokoosta

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Yksinkertaistaen voidaan sanoa, että tehollinen populaatiokoko kertoo kuinka monen yksilön geenimuotoja tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti jalostukseen käytettyä koiraa. Mitä pienempi tehollinen koko on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa ja perinnöllinen vaihtelu vähenee. Samalla sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Kun tehollista kokoa arvioidaan jalostuskoirien lukumääristä tai rekisteriaineistojen sukutauluista, laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on mäyräkoirilla neljä vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enintään neljä kertaa tänä aikana jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä.

Jalostuskoirien lukumäärän perusteella laskettu tehollinen koko on aina yliarvio, koska kaava olettaa, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Parempi tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen, mutta tämä kaava toimii vain suljetulle populaatiolle ja aineistolle, jossa sukupuut ovat hyvin pitkiä.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä käytettävää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa on hieman muokattu, jotta se huomioisi paremmin jalostuskoirien epätasaiset jälkeläismäärät.

Jalostustietojärjestelmässä käytetään kaavaa $Ne = 4 \cdot Nu \cdot Nn / (2 \cdot Nu + Nn)$, jossa

- Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja
- Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.

Tehollista kokoa voidaan arvioida myös rodun koirista otettujen dna-näytteiden avulla. Paras tapa säilyttää perinnöllistä vaihtelua ja estää perinnöllisten sairauksien kasaantuminen on välttää yksittäisen yksilön runsasta jalostuskäyttöä. Jos rodun tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geenimuotoja niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Silloin on keskityttävä säilyttämään mahdollisimman monen yksilön geenejä käyttämällä mahdollisimman useaa eri koiraa jalostukseen ja huolehtimalla, että niiden jälkeläismäärät pysyvät tasaisina. Toisaalta suurimmalla osalla roduistamme on kantoja myös ulkomailla, jolloin voi olla mahdollista tuoda maahamme ”uutta verta”. Monella rodulla ulkomailla ei kuitenkaan ole saatavissa sen erilaisempaa geenimateriaalia kuin kotimaastakaan. (Suomen Kennelliiton nettisivut / MMT Katariina Mäki 31.10.2013.)

Rodun tehollinen populaatiokoko

Tiedot (30.4.2015) on poimittu sellaisenaan KoiraNetistä, joka käyttää tehollisen kannankoon kaavaa $4 \times N_m \times N_f / (2 \times N_m + N_f)$, jossa N_m tarkoittaa jalostukseen käytettyjä uroksia ja N_f narttuja. Jakajaan on muutama vuosi sitten lisätty uroksille kerroin 2, jotta kaava ottaisi paremmin huomioon epätasaiset jälkeläismäärät. Siitä huolimatta kaava edelleenkin olettaa, että jalostusyksilöt eivät ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät. Lopputulos on aina yliarvio todellisesta tilanteesta.

Taulukko 8. Rodun tehollinen populaatiokoko

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
143	132	118	104	102	102	119	122	146	163	168	179	171	161	174
45 %	44 %	43 %	43 %	42 %	42 %	44 %	44 %	47 %	47 %	47 %	47 %	48 %	48 %	50 %

Pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla tehollinen populaatiokoko sekä suurimmasta mahdollisesta tehollisesta koosta käytössä ollut osuus ovat nousseet seurantajakson aikana. Vuonna 2014 käytössä on ollut puolet maksimaalisesta tehollisesta populaatiokoosta. Lukua tulisi pyrkiä yhä nostamaan. Täten turvataan paremmin rodun monimuotoisuus ja sukusiitoksen välttäminen helpottuu. Myöskin riski haitallisten mahdollisesti sairautta aiheuttavien geenien kasautumiseen pienenee.

Tehollista populaatiokokoa laskee erityisesti samojen yhdistelmien toistaminen ja yksittäisen koiran (etenkin urosten) liiallinen jalostuskäyttö; molemmat lisäävät populaation sisällä koirien keskinäistä sukulaisuutta ja samalla geenipooli supistuu. Sen myötä myös haitallisten geenien aiheuttamat ongelmat lisääntyvät.

Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 urosta

Taulukko 9. Viimeisen 10 vuoden aikana eli 2005-2014 jalostukseen runsaimmin käytetyt 17 urosta (KoiraNet 25.10.2015)

#	Uros	Vanhemmat	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat. %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HELLERKANTRI PALLE (2010)	Kuldne Talisman Viva Viking - Hellekantri Krabu	8	44	2,34 %	2 %	12	78	8	44
2	YÖKYÖPELIN NAPOLEON (2002)	Yökyöpelin Lennart - Dachshof Desiree	8	43	2,29 %	5 %	15	81	9	51
3	UNELMA LINNAN FELIX (2009)	Rudolf - Unelma Linnan Adelheid	8	43	2,29 %	7 %	4	22	8	43
4	ZINGARESE TEMPESTOSO (2003)	Sagittan Silver Shadow - Zingarese Piacevole	8	38	2,02 %	9 %	6	40	8	38
5	LEKOLL BOBBI SHARM AMIGO (2004)	Sir's Yaris Silmaris - Karamelka	7	38	2,02 %	11 %	11	55	7	38
6	FAGERMONS LORENZO (2006)	Fagermon's Isidor - Fagermons Fleur	7	37	1,97 %	13 %	5	22	7	37
7	WINIT'S FANTOM (2000)	Örnbergets Waiki - Ahotorpan Foxy-Lady	6	36	1,91 %	15 %	5	21	9	48
8	MERKALEEN'S URAL (2007)	Hound's Mavro - Hound's Maryland	6	36	1,91 %	17 %	6	39	6	36
9	SNUFDUIKER (2006)	Yökyöpelin Napoleon - Badamtam's Up To Snuff	6	33	1,76 %	19 %	6	36	7	39
10	FINNFANTA SANTERI (2004)	Örnbergets Jason - Finnfanta Rebekka	6	32	1,70 %	20 %	8	41	6	33
11	KATELINAN FOUR RUNNER (2007)	Örnbergets Gretzky - Örnbergets Katelina	6	30	1,60 %	22 %	5	14	6	30
12	BASTIAN DU CREDO (2005)	Örnbergets Houdini - Agata Du Credo	5	28	1,49 %	23 %	4	13	5	28
13	MAXI-TAX EXCALIBUR (2002)	Badamtam's Frank Peter - Maxi-Tax Cassandra	6	27	1,44 %	25 %	14	63	7	32
14	HOUND'S MAVRO (2004)	Möllekrogen's B's Da'Capo - Hound's Blumchen	6	27	1,44 %	26 %	9	56	6	27
15	HOUND'S BLACK MAN (2000)	Quacks Vom Tösbusch - Hound's Headline	4	25	1,33 %	28 %	19	60	11	54
16	RED TOP'S MALACO (2009)	Sjustjärnans Xx Aquarius - Red Top's Iriz	4	25	1,33 %	29 %	1	5	5	31
17	FRECKLE-FACE RAINY DAY (2005)	Freckle-Face Ybert - Freckle-Face Henrietta	6	25	1,33 %	30 %	4	21	6	25
18	KUURAN RED MASERATI (2007)	Cheese Della Canterana - Kuuran Red Silhouette	6	23	1,22 %	31 %	2	6	6	23
19	FRECKLE-FACE ESPECIAL (2009)	Ahotorpan Foggy - Freckle-Face Rain Bow	5	23	1,22 %	33 %	1	7	5	23
20	MAXI-TAX HERMES (2005)	Fagermon's Isidor - Maxi-Tax Cassandra	4	22	1,17 %	34 %	8	43	4	22

Tuonnit on merkitty keltaisella korostusvärillä.

Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen runsaimmin käytetyt 15-20 narttua

Taulukko 10. Viimeisen 10 vuoden aikana eli 2005-2014 jalostukseen runsaimmin käytetyt 17 narttua (KoiraNet 25.10.2015)

#	Narttu	Vanhemmat	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	TITTA (2007)	Finnfanta Santeri - Blueshound's Dashing Ella	5	26	1,38 %	16	95	5	26
2	UNELMA LINNAN EMMANUEL (2009)	Rudolf - Unelma Linnan Diana	4	22	1,17 %	7	51	4	22
3	OPALINA'S NEW DAWN (2008)	Opalina's McLaren - Opalina's Make My Day	3	20	1,06 %	6	26	3	20
4	TÖLLIMÄEN SIIRI (2006)	Yökyöpin Napoleon - Töllimäen Olga	3	20	1,06 %	1	5	3	20
5	ROYAL COCTAIL XIU-MEI (2012)	Hellerkantri Palle - Unelma Linnan Emmanuel	2	19	1,01 %			2	19
6	MERI-KYLLIN MIRELLA (2009)	Merkaleen's Ural - Dezera's Arabela	2	18	0,96 %			2	18
7	BADAMTAM'S UP TO SOMETHING (2004)	Badamtam's Frank Peter - Romanicas Ismene	3	18	0,96 %	4	18	3	18
8	SARODEN QUANTANAMERA (2003)	Hound's Man Ray - Saroden Honeymoon	3	17	0,90 %	16	83	3	17
9	ÖRNBERGETS KATELINA (2001)	Zeppelin van de Tongelaar - Örnbergets Daniela	3	17	0,90 %	12	54	3	17
10	SAGOTAX ANASTASIA (2002)	Örnbergets Armas - Suvivaaran Geisha	2	16	0,85 %	1	6	2	16
11	RUOHOMETSÄN CUURA (2003)	Mustanka Pommeri - Kolokoiran Jälki-Bella	3	16	0,85 %	5	30	3	16
12	KÄPÄLÄMÄKI VEGA (2004)	Hound's Man Ray - Ahotorpan Nana	3	16	0,85 %	5	29	3	16
13	TULISALON BLACK ANGEL (2005)	Merkaleen's Mike - Yöjalan Nonna	3	16	0,85 %	3	10	3	16
14	REINTECKEL'S DANIELA (2005)	Winit's Danny-Boy - Reintekel's Bettina	2	15	0,80 %	6	27	2	15
15	BADAMTAM'S TAMBURIN (2003)	Nuit's Lion King - Badamtam's Min Förste	3	15	0,80 %	3	12	3	15
16	ÖRNBERGETS CARA MIA (2009)	Åkerlyckans Chess - Tibbens Dolly	3	15	0,80 %	1	1	3	15
17	Y-STAMMENS AZIZA (2007)	Extracash van de Tongelaar - Red Top's Fifty Fifty	2	15	0,80 %			2	15
18	YÖKYÖPELIN OLGA (2003)	Yökyöpin Lennart - Dachshof Desiree	3	14	0,74 %	7	36	3	15
	BLUESHOUND'S EASY LIVING (2003)	Rectus Coctail Magic - Blueshound's Carmenzita	2	14	0,74 %	2	13	2	14
20	ZINGARESE TEMPESTA (2003)	Sagittan Silver Shadow - Zingarese Piacevole	2	14	0,74 %	4	11	2	14

Tuonnit on merkitty keltaisella korostusvärillä.

Jalostuskoirien käyttömäärät

43 urosta on käytetty tuottamaan 50 % ajanjakson pennuista.

Alla olevaan taulukkoon on laskettu kullekin vuodelle laskennalliset jälkeläisrajat, jotta eri vuosina syntyneitä pentumääriä voisi verrata keskenään. Pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla kunkin vuoden raja on ollut 5 % neljän edellisen vuoden kokonaisrekisteröinneistä (kotimaiset + tuonnit). Esimerkiksi vuoden 2015 kohdalla oleva luku 761 tarkoittaa yhteenlaskettuja rekisteröintejä vuosilta 2011-2014.

Taulukko 11. Suositeltu maksimijälkeläismäärä / vuosi / 4 vuoden rekisteröinneistä

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	720	634	626	589	543	555	577	639	687	743	776	815	851	834	801	761
5 %	36	32	31	29	27	28	29	32	34	37	39	41	43	42	40	38

Suosittelun maksimijälkeläismäärän ensimmäisessä polvessa ylittää kuusi urosta (jalostusuran ajankohta suluissa): virontuonti *Hellerkantri Palle* (2001-2014), *Yökyöpin Napoleon* (2004-2006), *Unelma Linnan Felix* (2011-2014), venäjäntuonti *Lekoll Bobbi Sharm Amigo* (2008-2009), *Winit's Fantom* (2002-2007), sekä ruotsintuonti *Hound's Black Man* (2001-2006).

Toisessa polvessa maksimijälkeläismäärä ylittyy yhdellä koiralla, virontuonti *Hellerkantri Palle*.

Nartuissa maksimijälkeläismäärä ylittyy toisessa polvessa yhdellä koiralla: *Titta* (2009-2013).

Jalostuskoirien keskinäinen sukulaisuus

Nartuissa listalla ensimmäisenä oleva *Titta* (jalostusura 2009 -2013) on yhdistetty kaksi kertaa urosten listalla kolmantena olevan *Unelma Linnan Felix* (jalostusura 2011-2014) kanssa, sekä kerran urosten listalla ensimmäisenä olevan *Hellerkantri Palle* kanssa. Narttujen listalla toisena oleva *Unelma Linnan Emmanuel* (jalostusura 2011-2014) on yhdistetty neljä kertaa urosten listalla ensimmäisenä olevan *Hellerkantri Palle* kanssa. Narttujen listalla viidentenä oleva *Royal Cocktail Xiu-Mein* (jalostusura 2014) isä on *Hellerkantri Palle* ja emä narttujen listalla toisena oleva *Unelma Linnan Emmanuel*. *Royal Cocktail Xiu-Mei* on yhdistetty kerran *Avengedby Akelan* kanssa (jonka vanhemmat ovat *Titta* ja *Unelma Linnan Felix*) sekä kerran *Unelma Linnan Felix* kanssa.

Urosten listalla toisena oleva *Yökyöpin Napoleonin* (jalostusura 2004-2006) jälkeläisiä ovat urosten listalla yhdeksäntenä oleva *Snufduiker*, ja narttujen listalla neljäntenä oleva *Töllimäen Siiri*.

Urosten listan kahdeksäntenä oleva *Merkaleen's Ural* (jalostusura 2008-2011) on narttujen listalla kuudentena olevan *Meri-Kyllin Mirellan* isä.

Jalostusvalinnoissa tulisi suosia koiria, joiden sukutaulussa ei esiinny eniten käytettyjä koiria, jotta voitaisiin välttää sukusiitoksesta johtuvia haittoja (sairausgeenien kasaantuminen, elinvoiman lasku jne.)

4.1.3 Rodun populaatiot muissa maissa

Taulukko 12. Pitkäkarvaisten mäyräkoirien pentuerekisteröinnit 2000 – 2014 Saksassa ja Pohjoismaissa

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
139	123	158	151	172	130	161	134	128	119	149	138	155	116	105
176	239	203	181	217	211	267	249	250	293	208	193	202	151	127
	142	138	148	149	80	128	98	104	69	69	60	54	61	55
804	726	608	589	499	480	553	561	443	509	417	405	352	268	295

Saksan luvut eivät sisällä tuontikoiria, Tanskan rekisteröintimäärä vuodelta 2000 ei ole tiedossa.

Pitkäkarvaisen mäyräkoiran kotimaiset rekisteröintimäärät ovat ajanjaksolla 2000-2014 nousseet 144:stä 209:ään, muissa Pohjoismaissa trendi on laskusuuntainen, ja erityisesti Tanskassa rekisteröinnit ovat tippuneet 142:sta 55:een. Myös rodun kotimaassa Saksassa pitkäkarvaisten mäyräkoirien rekisteröintimäärä on romahtanut (tarkkailuajanjaksolla 804:stä 295:een).

4.1.4 Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Rodun jalostuspohjan laajuus

Jalostuspohjaa on saatu laajennettua tuonneilla ja ulkomaisten urosten käytöllä, mikä näkyy keskimääräisen sukusiitosprosentin laskuna. Kantaa on kuitenkin vielä mahdollista laajentaa käyttämällä entistä useampaa koiraa jalostukseen, mieluiten siten että ne ovat mahdollisimman erisukuisia jo käytettyihin ja varsinkin eniten käytettyihin koiriin nähden.

Tärkeimmät jalostuspohjaa kaventavat tekijät

Samana sukuisien koirien runsas käyttö on tärkein pitkäkarvaisen mäyräkoiran jalostuspohjaa kaventava tekijä.

Jälkeläismäärään perustuva PEVISA-ohjelma

Koska varsinaista yksittäisten koirien liikakäyttöä esiintyy vain vähän, ei ole perusteltua liittää PEVISA-ohjelmaan jälkeläisrajaa, vaan jatkaa edelleen suosittelua, että minkään koiran jälkeläismäärä ei ylittäisi enimmäismäärää. Olisi myös perusteltua välttää ylittämästä suositeltua toisen polven jälkeläismäärää, jotta kanta säilyisi mahdollisimman elinvoimaisena ja sairauksien yleistymiseltä vältyttäisiin.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa mäyräkoiran luonnetta ja käyttäytymistä seuraavasti: *Ystävällinen ja tasapainoinen, ei arka eikä aggressiivinen. Intohimoinen, kestävä ja ketterä metsästyskoira, jolla on hyvä hajuisti.* Käyttötarkoituksesta kerrotaan näin: *Maan päällä ja alla työskentelevä metsästyskoira.*

4.2.2 Jakautuminen näyttely- / käyttö- / tms. -linjoihin

Tilastojen valossa ei voida tehdä johtopäätöstä rodun jakautumisesta näyttely- tai käyttölinjoihin, mutta voidaan kuitenkin todeta, että käyttötuloksettomista vanhemmista syntyneiden pentueiden määrä on huolestuttavassa kasvussa. Myös koekäyntien määrä on laskussa. Tämä ei välttämättä tarkoita etteikö koirilla olisi käyttötaipumuksia; niistä vain ei ole virallisesti dokumentoituja tuloksia.

Taulukko 13: Kuinka moni pentueista on syntynyt vanhemmista, joilla kummallakaan ei ole käyttötulosta (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
pentueet	27	29	29	20	31	25	38	21	33	38	38	30	32	28	39	458
ei tulosta	7	4	6	2	4	4	6	6	11	12	11	11	11	15	15	125
%	25,9	13,8	20,7	10,0	12,9	16,0	15,8	28,6	33,3	31,6	28,9	36,7	34,4	53,6	38,5	27,3

Pentueet, joissa molemmat vanhemmat ovat FIN-rekisteröityjä (30.4.2015)

4.2.3 PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Mäyräkoirilla ei ole luonteen ja käyttäytymisen tai käyttöominaisuuksien PEVISA-ohjelmaa eikä tällaiselle ole tällä hetkellä tarvetta.

Mäyräkoirille on olemassa lukuisia eri käyttökoemuotoja, jotka vaativat koiralta itsenäistä työskentelyä ja näin ollen testaavat osaltaan koiran luonnetta käyttöominaisuuksien lisäksi. Nämä koemuodot ovat luolakoirien taipumuskoe LUT, luolakoirien metsästyskoe LUME, terrierien ja mäyräkoirien vesiriistakoe VERI, metsästyskoirien jäljestämiskoe MEJÄ, vahingoittuneen hirvieläimen jäljestyskoe VAHI, mäyräkoirien ajokoe MÄAJ.

4.2.4 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Mäyräkoira on perinteisesti ollut paitsi metsästyskoira myös mitä miellyttävien seurakoiria. Mäyräkoirista ei ole tehty erillistä, laajaa luonteeseen kohdistuvaa kyselyä, joten ei ole tutkimukseen perustuvaa tietoa luonteen laadusta normaaleissa elämäntilanteissa. Helsingin yliopistolla työskentelevä Hannes Lohen tutkimusryhmä tekee parhaillaan (tilanne maaliskuu 2016) laajaa käyttäytymistutkimusta eri roduista. Tutkimuksessa selvitetään mm. koirien arkuuden, ääniarkuuden, stereotyyppisen käyttäytymisen, yliaktiivisuuden sekä metsästystaipumuksen geneettistä taustaa. Joulukuuhun 2015 mennessä kyselyyn oli vastannut 27 pitkäkarvaisen mäyräkoiran omistajaa. Tarvittava määrä tiedon analysoimiseksi on 512 kappaletta eli tästä tavoitteesta ollaan vielä kaukana.

Luonnekysely

Luonteeseen liittyvän kyselytutkimuksen tekemistä on syytä harkita tällä JTO-kaudella, mikäli Helsingin yliopiston tekemästä tutkimuksesta ei saada riittävää tietoa rotujärjestön käyttöön.

Luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Vuosina 2000-2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista mäyräkoirista on luonnetestattu 57. Niistä kaksi on saanut keskeytetty/keskeyttäneet, joten testiosoiden jakaumia on tarkasteltu 55 koiran osalta.

Luonnetesti on tarkoitettu sellaiseksi, että koira osallistuu siihen yhden kerran elinaikanaan. Koiran on oltava testaushetkellä täyttänyt kaksi vuotta, mutta se ei saa olla täyttänyt seitsemää vuotta. Kuitenkin, jos testin kokonaispistemäärä jää alle +75, testin saa uusia kerran. Luonnestestissä käyneistä koirista +75 pisteen rajan on ylittänyt 46 koiraa. Laukausvarmoiksi (+++) on todettu 43 koiraa, laukauskokemattomiksi (++) 7 ja laukausalttiiksi (-) 5.

Taulukko 14. Luonnetestattujen pitkäkarvaisten mäyräkoirien arvostelujen jakaantuminen

testiosio	3	2	1	-1	-2	-3
toimintakyky	0	5	33	14	3	0
terävyys	19	0	35	0	1	0
puolustushalu	21	2	26	4	0	2
taisteluhalu	1	23	0	24	7	0
hermorakenne	0	2	50	3	0	0
temperamentti	22	22	11	0	0	0
kovuus	8	0	37	0	9	1
luoksepäästävyys	41	11	0	3	0	0

Arvostelujakaumien perusteella tyypillinen pitkäkarvainen normaalikokoinen mäyräkoira näyttäisi olevan

- toimintakyvyltään +1 (kohtuullinen),
- terävyydeltään +1 (pieni ilman jäljellejäävää hyökkäyshalua),
- puolustushalultaan +1 (pieni),
- taisteluhalultaan joko +2 (kohtuullinen) tai -1 (pieni),
- hermorakenteeltaan +1 (hieman rauhaton),
- temperamenttiltaan joko +3 (vilkas) tai +2 (kohtuullisen vilkas),
- kovuudeltaan +1 (hieman pehmeä) ja
- luoksepäästävyydeltään +3 (hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin).

MH-luonnekuvaukseen ei ole osallistunut yhtään pitkäkarvaista mäyräkoiraa.

Jalostustarkastus

Jalostustarkastuksia on järjestetty vuodesta 1994, mutta niiden luonneosio on hyvin suppea käsittäen lähes pelkästään koiran käsiteltävyyden.

Näyttelyt

Vuonna 2011 otettiin näyttelyissä käyttöön arvostelulomake, johon merkittiin erikseen myös arvio koiran käyttäytymisestä. Tätä kirjoittaessa näyttelyarvostelut on kirjattu kokonaisuudessaan vuosilta 2011 ja 2012 sekä joitakin yksittäisiä näyttelyitä vuodelta 2014 ja näistä on kertynyt maininta 1834 pitkäkarvaisen mäyräkoiran käyttäytymisestä näyttelykehässä. 1816 on merkitty käyttäytyneen rodunomaisesti lähestyttäessä, 15 on saanut maininnan väistää ja kolme on käyttäytynyt aggressiivisesti. Lisäksi neljä on saanut merkinnän yleisesti pelokas.

Erot eri maiden populaatioiden välillä

Käyttäytymisessä rodun eri maiden populaatioiden välillä ei ole tietoa.

Sukupuolten väliset erot

Sukupuolten välillä ei juurikaan ole nähtävissä eroja käyttäytymisessä.

4.2.5 Käyttö- ja koeominaisuudet

Rodun alkuperäinen käyttö

Rotumääritelmä luokittelee mäyräkoiran maan päällä ja alla työskenteleväksi, kaikenlaisesta riistasta kiinnostuneeksi metsästyskoiraksi. Lyhyiden raajojensa ansiosta sen on helppo tunkeutua maanalaisiin luoliin ja rakennusten alle. Tarkan vainunsa ja voimakkaan riistaviettinsä ansiosta mäyräkoira kykenee jäljittämään ja ajamaan saaliseläimiä maan pinnalla kohtalaisen vaivattomasti. Lihaksikkuus ja vahva luusto sekä suuret keuhkot ja sydän yhdessä periksiantamattoman luonteen kanssa tekevät siitä sitkeän työskentelijän.

Normaalikokoisia mäyräkoiria on perinteisesti käytetty ja käytetään edelleen pienpetojen luolametsästyksessä, kauriseläinten ja jänisten ajattamisessa ja haavoittuneiden riistaeläinten jäljittämisessä. Luolatyöskentely on joko riistaeläimen ulos luolastosta karkottavaa tai riistaeläimen pysäyttävää, jolloin metsästäjän on paikannettava saaliseläin luolaan ja kaivettava se esiin. Mäyräkoiralta luonnistuu myös haavoittuneiden riistaeläinten jäljittäminen ja niitä käytetään jäljestystehtävissä tuloksekkaasti.

Ajo-ominaisuuksia on ryhdytty kehittämään mäyräkoiraan 1940-luvulla, muut metsästysominaisuudet ovat olleet siinä jo keskiajalta lähtien.

Käyttöominaisuuksien säilyttäminen

Pitkäkarvaisten mäyräkoirien koekäyntimäärien vähentyessä on käyttöominaisuuksista vaikea saada kokonaiskuvaa. Jalostukseen suositellaan valittavan ensisijaisesti luolakoirien taipumuskokeissa tai luolakoirien metsästyskokeissa palkittuja koiria.

Mäyräkoiraliitto kannustaa käyttöominaisuuksien säilyttämisessä palkitsemalla vuosittain hyviä käyttöominaisuuksien periyttäjiä sekä julkaisemalla viiden vuoden välein ilmestyviä erikoiskantakirjoja.

Parhaita jalostusyksilöitä on jälkeläisnäyttöjen perusteella muistettu käyttöjalostuspalkinnoilla. Niistä kultaisia on ollut 140, hopeisia 216 ja pronssisia 443.

Erikoiskantakirjassa, jonka kahdeksas osa julkaistiin 2013, julkaistaan tietyt koe- ja näyttelysaavutukset omaavat koirat, joilla on rodunomainen ulkomuoto ja erinomaiset käyttöominaisuudet. Roduittain kirjaan kelpuutetut ovat jakautuneet seuraavasti:

Karkeakarvaiset:

- Normaalikokoiset 1636
- Kääpiömäyräkoirat 113
- Kaniinimäyräkoirat 20

Lyhytkarvaiset:

- Normaalikokoiset 845
- Kääpiömäyräkoirat 86
- Kaniinimäyräkoirat 15

Pitkäkarvaiset:

- Normaalikokoiset 350
- Kääpiömäyräkoirat 249
- Kaniinimäyräkoirat 74

Koemuotojen vertailu rodun kotimaahan ja muihin tärkeisiin maihin

Rodun kotimaassa Saksassa mäyräkoirilla on useita taipumus- ja metsästyskoelajeja liittyen luolatyöskentelyyn (Bauarbeit), ajoon (Spurlaut ja Stöberprüfung), jäljestämiseen (Schweissprüfung) ja vesinoutoon (Wassertest). Lisäksi mäyräkoirilla on kattava monipuolisuuskoe. Kaikissa metsästyskäyttökokeissa (Jagdgebrauchsprüfung) koiranohjaalla tulee olla voimassa oleva metsästyskortti. Kokeisiin saavat osallistua kaikki kokomuunnokset (poislukien erityisesti kääpiö- ja kaniinimäyräkoirille kehitetyt kokeet, joihin normaalikokoiset mäyräkoirat eivät osallistu). Kokeisiin osallistuvilta koirilta ei vaadita näyttelypalkintoa, mutta useimmissa metsästyskokeissa osallistumisvaatimuksena on hyväksytty laukausensietotesti, jonka tulos merkitään myös koiran rekisteritodistukseen. Saksalaisissa kokeissa painotetaan myös koiran koulutuksen ja käyttäytymisen tärkeyttä: esimerkiksi ajokokeissa on erillinen tottelevaisuusosio. Deutscher Teckel Klub (DTK) listaa mäyräkoirien koelajeiksi myös erillisen tottelevaisuuskokeen (BHP) sekä agilityn tyyppisen ketteryysskoeken (Hindernislauf).

Ruotsissa ja Norjassa ajokokeet vastaavat hyvin pitkälti Suomen kokeita, mutta luola- ja jälkikokeet eroavat melko paljon Suomen vastaavista. Molemmissa maissa koira voi startata luolakokeeseen karkottavana tai edessä haukkujana. Suomen koesäännöt on luotu vain edessä haukkujille ja meillä kontakti koiran ja riista-eläimen välillä on avoin, Ruotsissa ja Norjassa riistan ja koiran välissä on kalteri. Luolasto on molemmissa maissa lähes samanlainen. Niissä on kaksi sisäänmenoaukkoa ja kolme ”käytävää” riistaeläimen luo. Karkottavan koiran on käytävä niiden jokaisen kautta haukkumassa painostaen riistaa ja vielä neljännen kerran valittava jokin reiteistä saadakseen hyväksytyyn tuloksen. Edessä haukkuvan koiran on mentävä sisään toisesta aukosta ja riistan löydettyään pysyttävä paikoillaan haukkumassa painostaen riistaa kokeen loppuun asti. Koeaika on 15 minuuttia. Ruotsissa koe-eläin on mäyrä, Norjassa kettu kuten Suomessakin.

Ruotsissa on olemassa myös koemuoto, jossa testataan koiran kykyä tuoda saalis luolastosta ulos (Apporterings prov). Koeaika on 10 minuuttia ja noudettavan riistan paino noin 6 kg. Tulos on hyväksytty tai hylätty.

Lisäksi Ruotsissa on mahdollisuus suorittaa myös saman tyyppinen luonnon metsästyskoe luolilla, kuten Suomessa.

Myös jäljestämiskokeet ovat Ruotsissa ja Norjassa hyvin samankaltaiset. Avoimen luokan jälki on 600 m pitkä, sen ikä on vähintään 12 tuntia ja siinä on neljä osuutta. Jälki tehdään vetämällä sorkkaa sekä leimaamalla pienellä verisienellä tai tiputtelemalla verta pullosta joka toisella askeleella siten, että se jäljittelee haavoittuneen riistaeläimen jälkeä. Veretyksessä on kolme katkoa: suoralla, kulman jälkeen ja ns. katkokulma. Sorkkaa vedetään mukana koko matkan ajan, sen jäljessä ei ole katkoja ja n. 50 m ennen kaatoa suoritetaan laukausensietokoe. Ruotsissa on avoimen luokan lisäksi alokasluokka, jonka jälki on saman pituinen, mutta katkokulmaa ei ole eikä laukausensieto, ja se on iältään 2-5 tuntia vanha. Hyväksytyyn tuloksen jälkeen koira siirtyy avoimeen luokkaan, josta saaduilla kolmella 1. palkinnolla koirasta tulee *viltspårchampion*. Ruotsissa järjestettävät kokeet ovat ns. paikallaan pidettäviä kokeita, jolloin kokeen päivämäärä ja paikka on ennalta määriteltä tai ns. liikkuvia kokeita, joista sovitaan suoraan arvostelevalle tuomarille kanssa.

Kokeet

Normaalikokoisten mäyräkoirien rodunomaisia kokeita ovat luolakoirien taipumusko (LUT), luolakoirien metsästysko (LUME), mäyräkoirien ajoko (MÄAJ), metsästyskoirien jäljestämisko (MEJÄ), vahingoittuneen hirvieläimen jäljestysko (VAHI) sekä luolakoirien vesiriistako (VERI). Kun mäyräkoirien todellisesta metsästyskäytöstä ei ole tilastoja, rotumääritelmässä kuvatun metsästyskyvyn toteutumista voidaan seurata vain käyttökokeissa dokumentoitujen tulosten avulla. Todellinen metsästyskäyttö tulisi selvittää esimerkiksi kyselytutkimuksen avulla.

Kaikissa koelajeissa on kymmenen viime vuoden aikana tehty sääntömuutoksia. Ne ovat osaltaan voineet vaikuttaa koiramääriin sekä tulostasoon kokeissa.

Alla oleva taulukko esittää pitkäkarvaisten mäyräkoirien koeaktiivisuuden eli sen, kuinka moni ko. vuosina rekisteröidyistä koirista on eri koemuotoihin osallistunut (LUT, LUME, MÄAJ, MEJÄ, VAHI, VERI) ja kuinka moni osallistuneista on saanut tuloksen. Nuorimman sukupolven osalta on muistettava, että tuloksia voi käytännöllisesti katsoen olla vain noin puolelta rekisteröidyistä koirista. Nuorimmat eivät ole vielä ehtineet koeraansa aloittaa.

Kaikkien taulukoiden tiedot on kerätty KoiraNetistä 30.4.2015 ja tulosjakaumissa otettu huomioon kokeissa käyneiden koirien paras tulos.

Taulukko 15. Suomalaisissa kokeissa käyneet, kaikki käyttökoemuodot (LUT, LUME, MÄAJ, MEJÄ, VERI, VAHI) (ko. vuonna rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
käyneet	14	23	23	17	23	27	40	26	29	29	28	28	18	6	0	331
% rekisteröidyistä	9,7	16,1	15,5	15,7	14,7	16,4	19,0	16,7	13,7	14,6	11,2	14,6	9,2	3,6	0	12,5

Taulukko 16. Koetuloksen saaneet, kaikki käyttökoemuodot (LUT, LUME, MÄAJ, MEJÄ, VERI, VAHI) (ko. vuonna rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
tuloksen saaneet	12	15	19	11	15	24	30	20	24	27	25	24	11	4	0	261
tulos-% rekisteröidyistä	8,3	10,5	12,8	10,2	9,6	14,5	14,3	12,8	11,3	13,6	10,0	12,5	5,6	2,4	0	9,8

Luvuissa ovat mukana koirat, joilla C.I.B- ja pohjoismaisten tittleiden perusteella on koetulos.

Koelajeittain esitetyt taulukot ilmentävät kokeissa käyneiden koirien määrää. Niitä tarkasteltaessa on pidettävä mielessä, että rodussa on myös useammassa koemuodossa kilpailleita koiria. Vuosina 2011-

2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista mäyräkoirista kolmen koemuodon valioksi on yltänyt *Romanicas Elle* ja kahden koemuodon valioksi *Maxi-Tax Hestia* sekä *Badamtam's What A Jackpot*.

Luolakoirien taipumuskokeen (LUT) tarkoitus on selvittää jalostusta varten koiran taipumukset ja sopivuus luolassa työskentelyyn. Koe tapahtuu keinoluolessa. Siihen saavat osallistua 15 kuukautta täyttäneet koirat, jotka täyttävät Kennelliiton rokotus- ja antidopingsäännösten mukaiset määräykset. Koe alkaa tyhjän luolan tarkastuksella. Sitä seuraa riistakoe, jossa riistaeläimenä on tarhakettu. Koiran on mentävä luolaan, etsittävä kettu ja ilmoitettava haukkumalla sen löytymisestä. Sen jälkeen koiran annetaan seurata kettua. Koe on fyysisesti vaativa ja kestää 20 minuuttia.

Kokeen kestäessä arvostellaan koiran into, sitkeys ja riistankäsittelytaito. Koira saa kehitysastettaan vastaavan tuloksen (LUT E – LUT A). Kahden B-kehitysasteen tuloksen saavuttamisen jälkeen koira pääsee yrittämään A-kehitysasteen tulosta. A-kehitysasteen saavuttaminen vaatii hiekkasteen läpäisyn ja kettua voimakkaasti painostavan työskentelytavan. A-tuloksen saaneesta koirasta, jolla on merkintä luonnonluolan tarkastuksesta ja näyttelystä vähintään arvosana H (hyvä rotunsa edustaja) yli 15 kk iässä, tulee käyttövalio, FI KVA-L. A-tuloksen saavuttanut koira ei voi enää osallistua luolakoirien taipumuskokeeseen.

Kokeen sääntöjä ja putkistoa on muutettu vuosien varrella hieman vaativampaa suuntaan lisäahdinkoja lisäämällä ja muokkaamalla. Vuonna 2002 tuli eläinlääkärin läsnäolo koepaikalla pakolliseksi. Tämä seikka on nostanut koemaksuja, mutta se ei ole vaikuttanut merkittävästi koiramääriin kokeissa.

Taulukko 17. Kotimaisissa kokeissa käyneet, LUT - luolakoirien taipumuskoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
käyneet	6	4	7	2	7	6	4	2	4	3	3	4	1	0	0	53
% rekisteröidyistä	4,2	2,8	4,7	1,9	4,5	3,6	1,9	1,3	1,9	1,5	1,2	2,1	0,5	0	0	2

Taulukko 18. Kotimaisen koetuloksen saaneet, LUT - luolakoirien taipumuskoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

Kotimaisen koetuloksen saaneet, LUT - luolakoirien taipumuskoe																
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
käyneet	6	4	7	2	7	6	4	2	4	3	3	4	1	0	0	53
tuloksen saaneet	5	2	6	2	4	5	2	2	4	2	3	2	1	0	0	40
tulos-% käyneistä	83,3	50	85,7	100	57,1	83,3	50	100	100	66,7	100	50	100	0	0	75,5
tulos-% rekisteröidyistä	3,5	1,4	4,1	1,9	2,6	3	1	1,3	1,9	1	1,2	1	0,5	0	0	1,5

Taulukko 19. Koetulosten jakauma, LUT - luolakoirien taipumuskoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
käyneet	6	4	7	2	7	6	4	2	4	3	3	4	1	0	0	53
tuloksen saaneet	5	2	6	2	4	5	2	2	4	2	3	2	1	0	0	40
FI KVA-L	0	0	3	0	1	2	0	2	2	0	1	0	0	0	0	11
LUTA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LUTB	2	0	2	1	3	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	12
LUTC	1	1	0	1	0	2	2	0	0	1	0	2	0	0	0	10
LUTD	2	1	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	0	7
LUTE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
LUTO	1	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	5
LUT-	0	2	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	8

Edellä esitetyistä taulukoista voidaan todeta, että vuosina 2000-2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista mäyräkoirista keskimäärin 1,5 % on osallistunut LUT-kokeisiin. Pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla hiipuva luolakoekiinnostus näkyy kokeessa käyneiden koirien kokonaismäärän laskuna. Yksittäisiä koekäyntejä on niin vähän että tulostason kokonaisvaltainen arviointi on vaikeaa. Pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla tulisi kiinnittää huomiota sekä koekäyntien määrään lisäämiseen että tulostason parantamiseen.

Luolakoirien metsästyskokeessa (LUME) mäyräkoiraa testataan aidossa metsästystilanteessa. Metsälle lähtevät koiran ja koiranomistajan lisäksi luolakoetuumari ja avustajat. Koe antaa luolakoirien taipumuskoetta monipuolisemman kuvan koiran ominaisuuksista. Siinä paljastuvat koiran kyky löytää riista, riistan käsittelytapa, noutotaipumukset ja yhteistyö omistajan kanssa – kaikki tärkeitä ominaisuuksia metsästystilanteessa. Koe saattaa kestää tunteja ja yllätysmomentti on aina läsnä. Arvostelu on joko hyväksytty tai hylätty. Hyväksytty tulos edellyttää saaliin saamista tai siihen verrattavaa tilannetta (olisi ollut mahdollista saada saalis koiran työstämänä, mutta avustajat eivät ole riittävän nopeita ja saalis karkaa). Kaksi hyväksyttyä tulosta saaneesta koirasta, jolla on näyttelystä vähintään arvosana H yli 15 kk iässä, tulee metsästysvalio, FI KVA-M. Käyttövalion arvon saavuttanut koira ei voi enää osallistua luolakoirien metsästyskokeeseen.

Vuosina 2000-2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista mäyräkoirista 0,7 % on osallistunut LUME-kokeisiin.

Taulukko 20. Kotimaisissa kokeissa käyneet, LUME - luolakoirien metsästyskoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
käyneet	0	1	3	1	4	3	2	0	1	0	1	2	0	0	0	18
% rekisteröidyistä	0	0,7	2,0	0,9	2,6	1,8	1,0	0	0,5	0	0,4	1,0	0	0	0	0,7

Taulukko 21. Kotimaisen koetuloksen saaneet, LUME - luolakoirien metsästyskoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

Kotimaisen koetuloksen saaneet, LUME - luolakoirien metsästyskoe																
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
käyneet	0	1	3	1	4	3	2	0	1	0	1	2	0	0	0	18
tuloksen saaneet	0	1	2	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	8
tulos-% käyneistä	0	10	66,7	100	0	33,3	50	0	0	0	100	50	0	0	0	44,4
tulos-% rekisteröidyistä	0	0,7	1,4	0,9	0	0,6	0,5	0	0	0	0,4	0,5	0	0	0	0,3

Taulukko 22. Koetulosten jakauma, LUME - luolakoirien metsästyskoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
käyneet	0	1	3	1	4	3	2	0	1	0	1	2	0	0	0	18
tuloksen saaneet	0	1	2	1	0	1	1	0	0	0	1	1	0	0	0	8
FI KVA-M	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4

öi- dyistä																		
---------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Taulukko 25. Koetulosten jakauma, MÄAJ - mäyräkoirien ajokoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
käyneet	1	3	2	2	2	1	4	1	0	1	0	1	1	0	0	19
tulokse- n saaneet	0	1	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	5
FI KVA- A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MÄAJ-1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
MÄAJ-2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
MÄAJ-3	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
MÄAJ-0	1	2	2	1	1	0	2	0	0	1	0	0	1	0	0	11
MÄAJ--	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	0	3

Metsästyskoirien jäljestämiskokeen (MEJÄ) tarkoitus on testata koiran kykyä seurata verijälkeä. Kokeeseen voivat osallistua 9 kuukautta täyttäneet koirat. Laji kuuluu suosituimpien koemuotojen joukkoon kaikilla muilla koko- ja karvamuunnoksilla paitsi karkeakarvaisilla normaalikokoisilla ja lyhyt- ja karkeakarvaisilla kaniinimäyräkoirilla.

Kokeessa riistarikkaaseen ja maastoltaan vaihtelevaan metsään vedetään verijälki, jota koiran tulee itsenäisesti seurata 6 metriä pitkään naruun kytkettynä. Kokeessa on kaksi luokkaa, avoin luokka ja voittajaluokka. Ennen maastoon lähtöä testataan koirien laukauksensieto.

Avoimen luokan jälki on noin 900 metrin ja voittajaluokan jälki noin 1200 metrin pituinen. Verta jäljellä on 1/3 litran verran ja jäljen päässä "kaatona" on hirvieläimen sorkka. Avoimen luokan (AVO) jälki on vähintään 12 tunnin ja voittajaluokan (VOI) jälki 18 tunnin ikäinen. Saatuaan kaksi ensimmäistä palkintoa avoimessa luokassa koira siirtyy voittajaluokkaan. Kolme voittajaluokan ensimmäistä palkintoa saaneesta koirasta, jolla on näyttelystä vähintään arvosana H yli 15 kuukauden iässä, tulee jäljestämisvalio FI JVA.

Kokeen sääntöjä päivitettiin vuonna 2007, jolloin laji avattiin kaikille roduille mahdolliseksi. Tämä lisäsi kokeeseen hakeutuvien määrää ja kokeisiin pääsy hankaloitui.

Ajanjaksolla 2000–2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista normaalikokoista mäyräkoirista jäljestämiskokeisiin on osallistunut 10,8 %. Kokeissa käyneiden yksilöiden määrällä mitattuna MEJÄ – koe on pitkäkarvaisten mäyräkoirien suosituin koemuoto.

Taulukko 26. Kokeissa käyneet, MEJÄ - metsästyskoirien jäljestämiskoe (ko. vuosina rekisteröidyt)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
käyneet	9	19	19	13	17	22	33	24	27	27	27	27	17	5	0	286
% rekisterö- idyistä	6,25	13,3	12,8	12	10,9	13,3	15,7	15,4	12,7	13,6	10,8	14,1	8,7	3	0	10,8

Taulukko 27. Koetuloksen saaneet, MEJÄ - metsästyskoirien jäljestämiskoe (ko. vuosina rekisteröidyttä)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
käyneet	9	19	19	13	17	22	33	24	27	27	27	27	17	5	0	286
tuloksen saaneet	6	12	11	8	11	17	25	15	19	20	21	24	8	4	0	201
tulos-% käyneistä	66,7	63,2	57,9	61,5	64,7	77,3	75,8	62,5	70,4	74,1	77,8	88,9	47,1	80	0	70,3
tulos-% rekisteröidyistä	4,2	8,4	7,4	7,4	7,1	10,3	11,9	9,6	9	10,1	8,4	12,5	4,1	2,4	0	7,6

Taulukko 28. Koetulosten jakauma, MEJÄ - metsästyskoirien jäljestämiskoe (ko. vuosina rekisteröidyttä)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
käyneet	9	19	19	13	17	22	33	24	27	27	27	27	17	5	0	286
tuloksen saaneet	6	12	11	8	11	17	25	15	19	20	21	24	8	4	0	201
FI JVA	1	2	2	2	2	4	4	1	3	2	2	3	0	0	0	28
VOI-1	0	0	1	0	1	2	0	1	1	0	1	0	1	0	0	8
VOI-2	0	1	0	0	2	1	2	0	1	4	0	4	1	0	0	16
VOI-3	0	1	1	1	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0	0	7
VOI-0	0	1	0	1	2	0	0	2	2	2	2	1	0	1	0	14
VOI-	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
AVO1	2	3	3	1	4	6	15	6	6	9	10	8	3	2	0	78
AVO2	1	2	2	2	0	1	3	1	2	2	3	6	3	1	0	29
AVO3	1	2	2	1	0	2	1	4	1	0	3	2	0	0	0	19
AVO0	3	7	8	5	6	4	8	7	8	7	6	2	7	0	0	78
AVO-	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	2	1	0	7

Luolakoirien vesiriistakoe (VERI) tuli mukaan koevalikoimaan vuonna 2001. Kokeen tarkoitus on tuoda esiin luolakoirien taipumukset vesilinnun metsästyksessä. Kokeessa testataan koiran halua hakea, jäljestää ja noutaa vesiriistaa. Koiran on haettava kaislikosta ja vedestä, noudettava vedestä lintu sekä seurattava maalla linnun laahausjälkeä. Kykynsä osoittanut koira voidaan palkita 1., 2. tai 3. palkinnolla.

Pitkäkarvaisista mäyräkoirista vesiriistakokeessa on 2000-2014 rekisteröidyistä koirista käynyt 14 eli 0,5 % rekisteröidyistä. Koirista kolme on saanut käyttövalion arvon FI KVA-V, kolmella parhaana tuloksena on VERI1, yhdellä VERI2, yhdellä VERI3, ja kuusi on jäänyt ilman tulosta.

Vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiskokeen (VAHI) on ollut virallinen koemuoto vuodesta 2007 alkaen. Kokeen tarkoitus on selvittää koiran ja ohjaajan kyky seurata vahingoittuneen riistaeläimen jälkiä. Kokeeseen osallistuvalla koiranohjaajalta edellytetään, että hän on koiransa kanssa viranomaisten käytettävissä vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämistilanteessa.

Kokeeseen saavat osallistua kaikki yli 9 kuukauden ikäiset rekisteröidyttä koirat, joiden ohjaajalla on metsästyskortti sekä hyväksytty ja voimassa oleva ampumakoe.

Verijäljen pituus on 1,5–2 km ja siihen käytetään 1/3 litraa verta. Jäljen ikä on vähintään 18 tuntia. "Kaatona" on hirvieläimen sorkka. Koira saa kokeesta tuloksen hyväksytty tai hylätty. Kaksi kertaa hyväksytyt tulokset saanut koira ei enää saa osallistua VAHI-kokeeseen, mutta voi kokeilla taitojaan hirvenjäljestyskokeessa (HIRV-J) ja tavoitella FI KVA-J-arvoa. **VAHI-kokeen voi suorittaa myös aidossa jäljestystilanteessa ylituomarin suostumuksella.**

Vuonna 2007 käyttöön tulleeseen kokeeseen on 2000-2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista mäyräkoirista käynyt 8 eli 0,3 % rekisteröidyistä. Koirista yksi on kahden VAHI1-tuloksen jälkeen jatkanut hirvikoirien jäljestämiskokeeseen (HIRV-J) ja saavuttanut käyttövalion arvon FI KVA-J. Osallistujista kolme on saanut VAHI1-tuloksen ja neljä on joutunut tyytymään VAHI0-tulokseen.

Hyötykoira-, virka- tai muu työkäyttö

Tietävästi mäyrakoiria käytetään myös vähäisissä määrin SRVA-toiminnassa ja kaverikoirina.

Alkuperäiset, rodunomaiset käyttäytymistarpeet ja niiden täyttäminen

Riistavietti ja sen huomioiminen arkielämässä on oleellista. Elinympäristöstä ja koiran käytöstä riippuen riistaviettiä voidaan mahdollisesti hyödyntää metsästyksessä, mutta usein riistavietti aiheuttaa seurakoira-mäyräkoiran omistajalle lähinnä harmaita hiuksia. Koiran irtipito saattaa olla hankalaa, kun se karkailee riistan hajujen perään tms. Kuitenkin mäyräkoira on jalostettu metsästystä varten, jolloin sille olisi suotavaa antaa mahdollisuuksia purkaa jollain tapaa viettejään, esimerkiksi keinoitekoisesti harjoitusjälkien avulla.

Moni mäyräkoira myös kaivaa maata mielellään, mikä saattaa aiheuttaa ongelmia puutarhassa ja joskus mäyräkoira kaivaa itsensä myös aitauksen ali. Mäyräkoira saattaa pärjätä pienelläkin liikunnalla ja aktivoinnilla, mutta useimmat mäyräkoirat ovat energisiä ja liikkuvat mielellään, jolloin omistajan on syytä huolehtia runsaasta ja monipuolisesta liikunnasta sekä riittävästä aktivoinnista. Hajuainin käyttäminen on mäyräkoiralle luontaista ja mieluisaa, joten mikäli harrastuksiksi ei valikoidu jäljestys tms. rodunomainen harrastus, voi kotioloissa harrastaa muuten eri tavoin hajuainia aktivoivia **toimintoja**.

4.2.6 Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Mäyräkoirista ei ole tehty erillistä, laajaa luonteeseen, kotikäyttäytymiseen tai lisääntymiskäyttäytymisen kohdistuvaa kyselyä, joten ei ole käytettävissä tutkimukseen perustuvaa tietoa edellä mainituista käyttäytymismalleista. Helsingin yliopistolla tehtävän, laajan käyttäytymistutkimuksen valmistuttua Mäyräkoiraliitolla lienee mahdollisuus saada tuloksia käyttöönsä. Lisäksi lisääntymiskäyttäytymiseen liittyvää kyselyä olisi hyvä harkita Mäyräkoiraliiton omasta aloitteesta.

Yksinoloon liittyvät ongelmat

Eroahdistusta esiintyy satunnaisesti, määristä ei ole tietoa.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Mäyräkoirat lisääntyvät yleensä hyvin. Uroksilla on vahva sukupuolivietti ja nartut antavat astua. Kuitenkin satunnaisesti ilmenee astutusongelmia, todennäköisesti enemmän ihmisistä johtuvia (väärä ajankohta, häiritseminen tms.). Mäyräkoiranartut ovat hyviä ja huolehtivia emoja, jotka synnyttävät ja huolehtivat pennuistaan ilman apua.

Sosiaalinen käyttäytyminen

Suurin osa pitkäkarvaisista mäyräkoirista on ihmisten suhteen sosiaalisia ja avoimia, mutta poikkeuksia esiintyy. Mäyräkoirat saattavat olla melko reaktiivisia. Reagointi voi johtua terävyydestä tai pelosta. Toki sosiaalistaminen ja etenkin sen puute vaikuttaa paljon.

Pelot ja ääniherkkyys

Mäyräkoira ei saa olla laukausarka, mutta tällaisia yksilöitä esiintyy harvakseltaan. Suuri osa mäyräkoirista reagoi poikkeaviin ääniin haukkumalla, mutta siihen ei välttämättä liity pelkoa. Kyselyä ei

ole tehty, mutta luonnetestissä 9 % pitkäkarvaisista mäyräkoirista ei ole ollut laukausvarmoja.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Mäyräkoirat elävät pitkään ja joskus tavataan dementiaoireita vanhoilla mäyräkoirilla. Määristä ei ole tietoa.

Rakenteelliset tai terveydelliset seikat, jotka voivat vaikuttaa koirien käyttäytymiseen

Rakenne ei vaikuta koiran käyttäytymiseen, mutta mikäli koiralla on kiputiloja esimerkiksi kroonisesta selkä- tai muusta kivusta johtuen on toki mahdollista, että se heijastuu myös käyttäytymiseen esimerkiksi aggressiivisuutena tai pidättyväisyytenä.

4.2.7 Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta

Keskeisimmät ongelmakohdat

Ei ole olemassa kattavaa selvitystä rodun käyttäytymisestä.

Ongelmien syyt ja vähentäminen

Jalostustoimikunta suosittelee, että rodun yksilöistä mahdollisimman moni kävisi **MH-luonnekuvauksessa tai** luonnetestissä. Koiraa, joka on saanut **luonnetestistä** miinusarvosanan toimintakyvystä, terävyydestä, hermorakenteesta, temperamentista, kovuudesta, luoksepäästävydestä tai laukauspelottomuudesta, ei ole suositeltavaa käyttää jalostukseen.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

2000-luku on tuonut mukanaan geenitestit ja jalostusindeksit. Geenitestejä voidaan käyttää jalostuksen apuna, joskin tällä hetkellä niitä ei ole olemassa mäyräkoirilla merkittäviin sairauksiin. Vain yhteen PRA:n muotoon (CRD) ja osteogenesis imperfecta –sairauteen on olemassa **toimivat** geenitestit. Jalostusindeksejä puolestaan voidaan käyttää apuna jalostettaessa useiden geenien ja ympäristötekijöiden muovaamia ominaisuuksia. Mäyräkoirilla ei ole tällä hetkellä indeksejä mihinkään sairauteen.

PEVISA-ohjelman voimaantulo vuosi sekä ohjelman muutokset

Mäyräkoirien PEVISA-ohjelma astui voimaan vuonna 1991 käsittäen aluksi vain kääpiö- ja kaniinimäyräkoirien polvitarkastuksen. Seuraavana vuonna tuli pakolliseksi tarkistuttaa kaikkien mäyräkoirien silmät ennen astutusta. Silmätarkastusten liittäminen PEVISAan sai alkunsa karkeakarvaisilla mäyräkoirilla 1980-luvulla esiin tulleista sokeuteen johtavista PRA-silmäsairauksista sekä perinnöllisen kaihin (HC) esiin tulosta.

Jalostuksesta pois sulkevat sairaudet ovat PRA ja kaihi sekä pitkäkarvaisilla muunnoksilla lisäksi keratiitti. Ohjelmaan ei ole tehty muutoksia ja se on voimassa 31.12.2016 asti.

PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt viat ja sairaudet

Silmäsairaudet

Etenevä verkkokalvon surkastuma (PRA)

PRA eli etenevä verkkokalvon surkastuma tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA on löydetty yli 100 rodulla ja näistä ainakin 22:lla mutaatio on voitu paikallistaa. Se voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääranlaiseen näköhermosolujen kehitykseen. Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujen surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen mustuaiseen.

PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin. Kokeellisesti koirille on käytetty geeniterapiaa näköhermosolujen perinnöllisessä sairaudessa, jossa periyttävä geeni on tunnettu. Diagnoosi tehdään yleensä silmänpohjan oftalmoskooppisessa tutkimuksessa. Verkkokalvon sähköisessä tutkimuksessa (ERG) voidaan havaita muutoksia näköhermosoluissa jo ennen oftalmoskooppisessa tutkimuksessa nähtäviä selviä verkkokalvon rappeutumamuutoksia.

Perinnöllinen harmaakaihi (katarakta; KAT perinnöllinen katarakta, post. pol. KAT = posterior polaarinen muoto)

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditäärinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja kahdeksan viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Esimerkkinä hankitusta kataraktasta voidaan mainita sokeritautiin liittyvä, hyvin nopeasti täydelliseksi kaihiksi kehittyvä katarakta.

Muita esimerkkejä hankitusta kaihista ovat esimerkiksi vanhuuden kaihi ja PRA:han liittyvä toissijainen kaihi. Ns. nukleaariskleroosi eli linssin kovettuminen vanhalla koiralla ei ole varsinainen kaihimuutos, vaan normaaliin ikääntymiseen liittyvä muutos, jossa linssin ydin muuttuu 'opaalinharmaaksi'. Näkökykyyn se ei vaikuta. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmäsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella fakoemulsifikaatiomentelmällä. Paras leikkaustulos saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on, että silmänpohja on terve. Perinnöllinen katarakta voi esiintyä yhdessä PRA:n kanssa, yleensä PRA:han liittyä kuitenkin ns. toissijainen kaihi. (Suomen Kennelliiton nettisivut/ ELL Päivi Vanhapelto ja ELT Anu Lappalainen, 20.10.2015)

Keratiitti (KER, punktaattikeratiitti)

Sarveiskalvon tulehdus, jossa esiintyy molemmissa silmissä pistemäisiä tai läiskittäisiä haavoja, pahimmissa tapauksissa haavaumat muuttuvat syviksi kraatereiksi. Oireina on silmän siristely ja punoitus. Haavaumat saattavat parantua vähitellen itsestään, mutta saattavat uusia milloin tahansa. Sarveiskalvoon kehittyä sairauden myötä myös harmaata pigmenttiä, joka ei välttämättä katoa lääkitykselläkään. Hoidoksi käytetään mm. siklosporiinia tai kortisonia paikallisesti. Hoitamattomana tauti johtaa sokeuteen. Sairaus vaikuttaa periytyvän autosomaalisesti resessiivisesti. Keratitis sulkee pitkäkarvaisen mäyräkoiran pois jalostuksesta. (SKL nettisivut / ELL Päivi Vanhapelto ja ELL Anu Lappalainen)

Silmäsairauksien esiintyvyydestä muissa maissa on mahdotonta sanoa mitään, koska silmiä tutkitaan järjestelmällisesti vain Suomessa. Ruotsissa silmätarkastus oli aiemmin pakollista, mutta siitä luovuttiin ja ikään kuin korvattiin se pitämällä yhdistelmien sukusiitosaste mahdollisimman alhaisena.

Taulukko 29. Silmätutkittujen määrä ja niiden osuus rekisteröinneistä (Koiranet 30.4.2015)

rek.vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
tutkittu	29	37	45	45	48	62	62	53	76	65	63	55	45	21	3	709
% rek.	20,1	25,9	30,4	41,7	30,8	37,6	29,5	34	35,8	32,8	25,3	28,6	23,1	12,7	1,4	26,8

Taulukko 30. Terveiksi todetut ja niiden osuus tutkituista (Koiranet 30.4.2015)

rek.vuosi	0	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	-8	-9	-10	-11	-12	-13	-14	yht.
tutkittu	29	37	45	45	48	62	62	53	76	65	63	55	45	21	3	709
OK	28	28	39	38	41	48	47	48	57	50	58	48	41	17	2	590
% tutk.	96,6	75,7	86,7	84,4	85,4	77,4	75,8	90,6	75	76,9	92,1	87,3	91,1	81	66,7	83,2

OK-merkinnän saa Koiranetin laajemman haun listauksissa koira, joka jokaisessa silmätutkimuksessaan on saanut lausunnon "Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia".

Todetut silmäsairaudet

Taulukko 31. PEVISA-ohjelman mukaiset silmäsairaudet (Koiranet 30.4.2015)

rek.vuosi	0	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	-8	-9	-10	-11	-12	-13	-14	yht.
tutkittu	29	37	45	45	48	62	62	53	76	65	63	55	45	21	3	709
PRA					2		2	1								5
katarakta		3	1	1	1		2	1		1	1					11
keratiitti	2					1			2				3			8

Vuosina 2000-2014 rekisteröidyillä pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla on todettu viisi PRA-tapausta, 11 koiralta on löydetty katarakta ja kahdeksalla koiralla on todettu keratiitti. Nämä sinänsä pienet luvut ovat kuitenkin lisäys aiempiin vuosiin verrattuna ja puoltavat omalta osaltaan pakollisten silmätarkastusten jatkamista. Perinnöllisten silmäsairauksien todellisen esiintymisen kartoittamiseksi olisi erittäin suositeltavaa, että myös koirat, joita ei käytetä jalostukseen kävisivät silmätarkastuksissa. Lisäksi olisi tärkeää, että koirat tarkastettaisiin uudestaan vanhempina, koska esimerkiksi PRA ja perinnöllinen kaihi tulevat usein näkyviin vasta koiran ollessa melko iäkäs.

Vaikka tilanne PRA:n ja perinnöllisen kaihin kohdalla on hyvä, ei jalostusvalintoja tehdessä saa unohtaa tautien resessiivistä periytymistä ja myöhäistä esiintuloa. Tunnettuja kantajia ei saa käyttää jalostuksessa, ja epäiltyjen kantajien (tunnettujen kantajien vanhemmat ja jälkeläiset, sairaiden koirien ja tunnettujen kantajien sisarukset) jalostuskäyttöön pitää olla hyvät perusteet eikä riskiyksilöitä saa yhdistää.

4.3.2 Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Selkärangan välilevytyrä

Välilevytyrä on yleinen sairaus kondrodystrofisilla koiraroduilla kuten mäyräkoirilla, kiinanpalatsikoirilla, corgeilla ja tiibetinspanieleilla. Se on yleisin ja vakavin mäyräkoirien rotutyypillisistä ongelmista. On arvioitu, että välilevytyrän esiintyvyys on 19-36 % (Andersen ym. 2014, Ball ym. 1982, Jensen ym. 2008, Lappalainen ym. 2001). Tuoreessa selkäkuvattujen mäyräkoirien seurantatutkimuksissa (Lappalainen ym. 2014) Suomessa luku oli valitettavan korkea; 31 prosentilla tutkimuksessa mukana olleista mäyräkoirista on oireita elämänsä aikana. Sairautta kutsutaankin usein mäyräkoirahalvaukseksi.

Oirekuva riippuu välilevytyrän syntytavasta sekä sijainnista. Oireilu voi ilmetä äkillisesti ja voimakkaana, jos välilevyn tyräytyminen tapahtuu nopeasti kovalla voimalla. Kroonisemmassa tapauksessa oireet ovat lievemmät ja saattavat pahentua pikkuhiljaa tai koira voi oireilla vain satunnaisesti. Oireiden voimakkuus riippuu siitä kuinka paljon tyrä painaa selkäydintä. Lievissä tapauksissa oireena on vain kipu: koira saattaa olla haluton hyppäämään esimerkiksi sohvalle, olla haluton liikkumaan ja lenkkeilemään, se saattaa vain vetäytyä omiin oloihinsa. Joskus välilevytyrä aiheuttaa voimakasta kipua, jolloin koira saattaa valittaa ääneen liikuttaessa tai nostettaessa, on selkä köyryssä (rinta- ja lannerangan välilevytyrä) tai pitää päätä normaalia alempana ja kaulaa suorana (kaularangan välilevytyrä). Neurologiset puutokset voivat vaihdella lievästi horjuvasta, huterasta liikkumisesta aina totaaliseen halvaantumiseen. Ensimmäinen merkki neurologisesta puutoksesta on asentotuntoreaktion hidastuminen tai puuttuminen: koira ei käännä heti tassua oikein päin, kun tassu asetetaan päällipuoli vasten alustaa.

Välilevytyrää voidaan epäillä tyypillisten oireiden perusteella. Yleisin sairastumisikä on 4–5 vuotta ja yleisimät välilevytyrän paikat mäyräkoirilla ovat rintarangan loppuosa ja lannerangan alkuosa. Kaularangan välilevytyrät tulevat useimmiten vanhempana ja oireena on yleisimmin voimakas kipu kaulan alueella. Usein välilevytyrän alueella on todettavissa voimakas kipu tunnustelemalla, mutta toisaalta kipureaktion puuttuminen ei tarkoita etteikö tyrää olisi. Kun oireena on pelkkä kiputila ilman neurologisia puutoksia, on kuitenkin syytä sulkea muut kipua aiheuttavat tekijät pois. Joskus tavallisissa röntgenkuvissa nähdään välilevytyräkohdassa kalkkeutunutta välilevymateriaalia selkäydinkanavassa tai selvästi kaventunut nikamaväli. Usein välilevytyrää ei voi erottaa röntgenkuvista, minkä vuoksi diagnoosi kannattaa varmistaa magneettikuvauksella, CT-kuvauksella tai varjoainekuvauksella.

Hoitona voidaan käyttää konservatiivista hoitoa: häkkilepo 3-4 viikkoa, jotta tyrä ei pahenisi ja tulehduskipulääkitys. Myös akupunktiosta voi olla apua etenkin kivun hoitoon. Etenkin vakavammissa tapauksissa tai toistuvissa voimakkaissa kiputiloissa suositellaan hoidoksi leikkausta; jos syväkiputunto puuttuu on leikkauksella kiire, jotta pysyviä vaurioita ei jäisi.

Leikkaushoito on yleistynyt viime vuosina, vaikka se on kallista. Ennen leikkausta välilevytyrän sijainti paikallistetaan CT- tai magneettikuvauksella. Leikkauksessa tyräytynyt välilevymassa poistetaan ns. hemilaminektomia-menetelmällä, jossa nikaman runko-osaan välilevyn kohdalle porataan reikä, jonka kautta välilevymassa imetään pois. Kun välilevymassa ei paina enää selkäydintä, kipuoireet paranevat yleensä lähes välittömästi, mutta neurologisten puutosten korjaamiseen tarvitaan joskus useiden kuukausien kuntoutusta ja fysioterapiaa. Suurin osa koirista paranee täysin, mutta osalle jää hermostollisia puutoksia. Sairaus voi myös uusia. Leikkaushoidolla potilaat paranevat yleensä

nopeammin ja toipuvat paremmin ennalleen kuin konservatiivisella hoidolla.

KoiraNetin tilastojen mukaan 1990-2014 syntyneillä mäyräkoirilla selkäsairaus on kolmanneksi yleisin sairaudesta johtuva kuolinsyy kasvain- ja sydänsairauksien jälkeen, alle 10-vuotiailla se on yleisin lopetukseen johtava syy.

Suomessa Yliopistollisessa eläinsairaalassa tehdyn tutkimuksen (1993–2000) mukaan yleisin syy käyntiin kaikilla muunnoksilla lyhytkarvaista mäyräkoiraa lukuun ottamatta olivat selkäsairaudet.

Useissa tutkimuksissa taipumus välilevytyrään on osoitettu perinnölliseksi (Stigen ym. 1993, Jensen 2000, Lappalainen 2015) . Periytymismekanismi ei ole tiedossa, mutta todennäköisesti siihen vaikuttaa useita geenejä ja myös ympäristöllä on osuutta.

Alttius välilevyjen tyräytymiseen johtuu välilevyjen poikkeuksellisen varhaisesta rappeutumisesta liittyen kondrodystrofisuuteen. Välilevyjen gelatiininen ydinosa korvautuu kollageenilla ja rustolla, joka usein kalkkeutuu. Kalkkeutuneet välilevyt näkyvät röntgenkuvissa ja myös kalkkeutumien esiintyminen on tutkimusten mukaan perinnöllistä. Periytyvyysasteen arviot ovat olleet 0,15–0,87 välillä (Stigen 1993, Jensen ym. 2000), mutta tuoreimmassa kotimaisessa n. 1550 koiraa käsittävässä tutkimuksessa (Lappalainen 2015) periytyvyysasteeksi on saatu 0,53. Käytännössä suuri periytyvyysaste tarkoittaa sitä, että fenotyyppiin eli kalkkeutumien määrään perustuvalla jalostamisella on mahdollista saada aikaan etenemistä nopeasti.

Kalkkeutumien määrällä on todettu yhteys välilevytyrään riskiin suomalaisessa ja kahdessa tanskalaisessa seurantatutkimuksessa. Suomalaisessa tutkimuksessa todettiin, että 0 kalkkeutumaa omaavista (IDD0) koirista oli oireillut selkäänsä vain 9 %, kun 5 tai enemmän kalkkeutumia omaavista (IDD3) koirista jopa 64 % oli oireillut selkäänsä. Näistä oireilleista koirista 20 % oli leikattu, 7 % päädytty lopettamaan ja loput olivat parantuneet konservatiivisella hoidolla. Kahdessa tanskalaisessa seurantatutkimuksessa on todettu myös selvä yhteys runsaan kalkkeutumamäärän ja välilevytyräälttiuden välillä (Jensen ym. 2008, Andersen ym. 2014). Jalostamalla mahdollisimman vähän kalkkeutumia omaavia koiria on mahdollista pienentää välilevytyrään riskiä. Suomessa on selkäkuvattu koiria jo 15 vuoden ajan ja noin 10 % rekisteröidyistä koirista kuvataan vuosittain.

Suomessa on tehty yhden paljon välilevytyräreikkauksia suorittavan klinikan potilasaineistoon perustuva tutkimus (Rohdin ym. 2010), jossa tutkittiin mm. miten monta kalkkeutunutta välilevyä on välilevytyrään takia leikatuilla koirilla ja onko tyräytynyt välilevy kalkkeutunut vai ei. Tuloksena oli, että leikkauspotilailla noin puolet tyräytyneistä välilevyistä on kalkkeutunut ja puolet ei. Tutkimuksessa mukana olleilla koirilla oli keskimäärin enemmän kalkkeutumia (yli 5 eli IDD3) kuin selkäkuvatuilla suomalaisilla mäyräkoirilla keskimäärin (2,6 eli IDD2). Tämänkin aineiston perusteella voisi varovaisesti päätellä, että vakavia leikkausta vaativia välilevytyriä esiintyy enemmän koirilla, joilla on enemmän kalkkeutumia, vaikka tyräytynyt välilevy ei aina olekaan kalkkeutunut.

Suomessa tehdyssä seurantatutkimuksessa selkäreikkauksella hoidetuista välilevytyrään sairastuneista koirista kuului ryhmään IDD0 (0-kalkkeumaa) 0 %, IDD1 (1-2 kalkkeumaa) 19 %, IDD2 (3-4 kalkkeumaa) 31 % ja IDD3 (yli 5 kalkkeumaa) 50%. Rohdinin tutkimuksessa vastaavat luvut ovat IDD0 13%, IDD1 20%, IDD2 20% ja IDD3 47%.

Samassa tutkimuksessa leikattujen mäyräkoirien keski-ikä oli kuusi vuotta. Alle kahdeksanvuotiailla leikkauspotilailla kalkkeutumia oli keskimäärin hieman yli 5 (IDD3), kun taas yli kahdeksanvuotiailla

leikatuilla koirilla kalkkeutumia oli keskimäärin vain 2,4 (IDD2). Suomalaisessa seurantatutkimuksessa (Lappalainen ym. 2014) on todettu myös, että koirat, joilla on vähemmän kalkkeutumia oireilevat iäkkäämpinä kuin koirat, joilla kalkkeutumia on enemmän. Myös leikkausta vaativien potilaiden kohdalla tämä näyttäisi siis pitävän paikkansa. Osittain tulosta voi selittää myös se, että kalkkeutumia saattaa kadota iän myötä esimerkiksi oireettoman tyräytymisen seurauksena.

Selkäkuvaukset

Paras kuvausikä on 24 kuukautta, jolloin kaikkien kalkkeutumien pitäisi näkyä (Jensen ym. 2001). Myöhemmin kalkkeutumien voivat kadota esimerkiksi välilevytyrjän yhteydessä tai muutenkin (Jensen ym. 2001). Suositelluksi kuvausiäksi on Pohjoismaissa valittu 24–42 kuukautta.

Selkäkuvausten rekisteröinti Mäyräkoiraliitossa aloitettiin vuonna 1999. Mäyräkoiraliiton oma virallinen kuvaus- ja lausuntomenettely jatkui 31.5.2013 asti. 1.6.2013 alkaen kuvat on lausuttu Kennelliitossa, sillä Kennelliitto teki kaikille roduille omat selkäkuvausohjeet ja mahdollisti Kennelliiton alaisen selkäkuvausmenettelyn sen myötä myös mäyräkoirille. Kuvausmenettely muuttui tällöin hieman; virallisia lausuntoja annetaan kaikille yli 24kk vanhoille koirille ilman yläikärajaa. Lausunnot antaa Kennelliitossa edelleen sama henkilö, joka lausui aiemminkin mäyräkoirien kuvat, joten lausuntojen verrattavuus on pysynyt ennallaan. Vaikka selkäkuvien lausuminen ja etenkin pienten kalkkeutumien merkitseminen on subjektiivista, on tuoreessa tutkimuksessa osoitettu, että pitkä kokemus lisää tarkkuutta ja toistettavuutta kuvien tulkinnassa (Rosenblatt ym. 2015). Kuvausprotokolla ja kuvausten arviointi ovat likimain samanlaiset Suomessa, Tanskassa ja Norjassa.

Tällä hetkellä selkärankojen röntgenkuvaus on ainoa vakiintunut tutkimus, jonka perusteella voidaan arvioida välilevyjen rappeutumisen astetta ja sen perusteella riskiä sairastua välilevytyrään. Esimerkiksi magneetti- (tai CT-kuvauksella) löydettäisiin myös lievemmin rappeutuneet välilevyt, mutta magneettikuvaus on tutkimuksena huomattavasti kalliimpi, eikä yhtä saatavilla kuin perinteinen röntgenkuvaus. Magneettikuvantamista ei ole myöskään tutkittu yhtä laajasti, minkä vuoksi tutkimukseen perustuvaa tietoa on heikosti saatavilla, eikä magneettitutkimuksen tuloksiin perustuvaa välilevyjen rappeutumisen asteen luokittelua ole myöskään olemassa.

Selkäkuvaukset suoritetaan rauhoituksessa ja nykyisen protokollan mukaan koirista otetaan vähintään kuusi kuvaa, jotta kaikki nikamavälit sekä lanne-ristiluualue pystytään arvioimaan mahdollisimman tarkasti.

Selkärangan välilevyjen rappeutuminen jaetaan neljään asteeseen kalkkeutumien lukumäärän perusteella:

IDD0 (puhdas) = 0 kalkkeutumaa

IDD1 (aste 1, lievä) = 1-2 kalkkeutumaa

IDD2 (aste 2, keskivaikea) = 3-4 kalkkeutumaa

IDD3 (aste 3, vakava) = 5 tai useampia kalkkeutumia.

Kaikki selkäkuvaustulokset julkaistaan vuosikirjassa ja nettisivuilla. Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä on kaikki 1.6.2013 jälkeen kuvattujen koirien tulokset sekä ennen sitä kuvatuista koirista niiden tulokset, joiden omistaja on antanut Kennelliitolle luvan julkaista koiransa tuloksen. Julkaisu koskee kuitenkin vain yli 24 kuukauden iässä kuvattuja koiria. Huolimatta yläikärajan puuttumisesta Kennelliiton virallisessa kuvauksessa, on tutkimuksiin perustuen edelleen syytä noudattaa kuvausiän suhteen vanhaa suositusta 24-42 kuukautta.

Suomeen tuodaan nykyään paljon koiria Pohjoismaista, Venäjältä, Virossa ja Keski-Euroopasta. Siitoskoiria on tuotu myös mm. Englannista ja Yhdysvalloista. Myös narttujen astuttaminen ulkomailla

ja uroslainat ovat yleisiä. Välikevytyrät ovat mäyräkoirissa erittäin yleisiä kaikkialla maailmassa. Pohjoismaissa sairauden vastustamiseen suhtaudutaan rotujärjestöissä vakavasti, mutta muissa maissa vastustaminen on useimmiten yksittäisten kasvattajien mielenkiinnon varassa.

Taulukko 33. SKL:n selkähöjjen mukaisesti yli 2-vuotiaina kuvatut (KoiraNet 30.4.2015)

rek.v uosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
tutkit tu	4	7	5	11	18	25	33	23	35	39	21	30	13	0	0	264
% rek.	2,8	4,9	3,4	10,2	11,5	15,2	15,7	14,7	16,5	19,7	8,4	15,6	6,7	0	0	10

Taulukko 34. Kuvaustulosten jakauma (KoiraNet 30.4.2015)

rek.vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
tutkittu	4	7	5	11	18	25	33	23	35	39	21	30	13	0	0	264
IDD0	2	1	2	2	4	7	5	6	4	1	7	9	3	0	0	53
IDD1	1	4	3	7	8	13	20	9	14	17	7	11	8	0	0	122
IDD2	0	1	0	1	4	2	7	6	11	10	3	8	1	0	0	54
IDD3	1	1	0	1	2	3	1	2	6	11	4	2	1	0	0	35

Taulukko 35. Tanskassa rekisteröityjen selkävaukset, kaikki kuvatut (tilanne helmikuussa 2015)

rek.vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
tutkittu	4	7	5	11	18	25	33	23	35	39	21	30	13	0	0	264
% rek.	2,8	4,9	3,4	10,2	11,5	15,2	15,7	14,7	16,5	19,7	8,4	15,6	6,7	0	0	10

Taulukko 36. Norjassa rekisteröityjen selkävaukset, kaikki kuvatut (tilanne helmikuussa 2015)

rek.vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	176	239	203	181	217	211	267	249	250	293	208	193	202	151	127	3167
tutkittu	4	5	2	1	5	1	11	16	11	10	16	9	3	0	0	94
% rek.	2,3	2,1	1	0,6	2,3	0,5	4,1	6,4	4,4	3,4	7,7	4,7	1,5	0	0	2,9

Taulukko 37. Ruotsalaiset selkävaukset koirat - lausuttu Tanskassa ja Norjassa

rek.vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	138	123	158	151	172	130	161	134	128	119	149	138	156	116	105	2078
tutkittu	0	0	1	4	4	10	3	1	3	4	1	0	2	0	0	33
% rek.	0	0	0,6	2,6	2,3	7,7	1,9	0,7	2,3	3,4	0,7	0	1,3	0	0	1,6

Tanskassa ja Norjassa on lisäksi lausuttu **seitsemän** koiraa suomalaisella rekisterinumerolla.

Geenitesti

Tutkijat ovat myös löytäneet geenialueen kromosomi 12:sta, joka on yhteydessä välikevyjen röntgenkuviissa nähtävään kalkkeutumiseen (Mogenssen ym. 2011). Löydetty geenialue sisältää vain ns. suurivaikutteisen geenin, eli myös muita vaikuttavia genejä on. Tähän sairauteen on tuskin saatavilla koskaan yksiselitteistä geenitestiä, korkeintaan riskiä kuvaava testi. Periytymismuoto todennäköisesti samankaltainen kuin lonkka- ja kyynärnivelten kasvuhäiriöillä.

Välikevykalkkeutumisiin liittyvää geenitutkimusta tekee myös suomalainen Hannes Lohen tutkimusryhmä.

Jalostussuositus: Sairaita yksilöitä ei saa käyttää jalostukseen. Ihanteellista olisi karsia myös sairaiden yksilöiden vanhemmat, sisarukset ja jälkeläiset, mutta taudin yleisyyden takia tämä ei aina ole mahdollista. Koiria, joilla on useita sairaita jälkeläisiä, ei suositella käytettäväksi. Ongelmalliseksi sairauden vastustamisen tekee myös se, että koirat sairastuvat yleensä vasta 4–5 vuoden iässä, ja silloin niitä on usein jo käytetty jalostukseen. Kaikki jalostukseen käytettävät koirat **suositellaan**

kuvattavan 24–42 kuukauden iässä tutkimustiedon keräämiseksi. Myös muiden koirien kuvausta suositellaan samasta syystä.

Nikamaepämuodostumat ja välimuotoiset nikamat

Nikamaepämuodostumat ja välimuotoiset nikamat ovat synnynnäisiä ja perinnöllisiä ja niitä esiintyy kaikilla koiraroduilla. Mäyräkoirilla esiintyy yleisesti välimuotoisia nikamia: kotimaiseen aineistoon perustuvan tutkimuksen perusteella nykyisen luokittelun mukaan välimuotoisen nikaman esiintyvyys oli 23,5 % (Vaittinen 2008) ja suurin osa muutoksista sijaitsee lanne-ristiluualueella. Harvinaisemmin esiintyy myös yhteenkasvaneita nikamia. Kirjallisuuden mukaan ne voivat aiheuttaa ongelmia kaularangan alueella sijaitessaan ja seurauksena voi olla välilevytyrä (Bagley ym. 1993).

Välimuotoiset nikamat sijaitsevat kaula- ja rintarangan, rinta- ja lannerangan ja lannerangan ja ristiluun liitoskohdassa. Viimeksi mainitulla alueella olevat nikamaepämuodostumat aiheuttavat rappeutumismuutoksia ja altistavat koirat selkävaurioille.

Selkäkuvausten yhteydessä on löydetty jonkin verran sekä yhteenkasvaneita nikamia että välimuotoisia nikamia. Nikamien epänormaali määrä kuuluu viimeksi mainittuun ryhmään. Selkäkuvauslausunnoissa muutokset luokitellaan vaikeusasteen mukaisesti:

Nikamien epämuotoisuus (VA = Vertebral Anomaly)

VA0 = Ei muutoksia = normaali

VA1 = 1–2 epämuodostunutta nikamaa = lievä

VA2 = 3–4 epämuodostunutta nikamaa = selkeä

VA3 = 5–9 epämuodostunutta nikamaa = keskivaikea

VA4 = 10 tai enemmän epämuodostunutta nikamaa = vaikea

Välimuotoinen lanne-ristinikama (LTV= Lumbosacral Transitional Vertebra)

LTV0 = Ei muutoksia = normaali

LTV1 = Jakautunut ristiluun keskiharjanne (S1–S2) tai muu lievästi normaalista poikkeava rakenne

LTV2 = Symmetrinen välimuotoinen lanne-ristinikama

LTV3 = Epäsymmetrinen lanne-ristinikama

LTV4 = 6 tai 8 lannenikamaa

Jalostussuositus: Koiria, joilla on nikamaepämuodostumia tai välimuotoisia nikamia voi käyttää jalostukseen harkiten terveelle partnerille.

Endokardioosi

Endokardioosi eli sydänlappärrappeuma (myksomatoosi rappeuma) on koiran sydänsairauksista yleisin. Se on yleistä pienillä roduilla. ”Läppävika” johtuu sydänlappien kroonisesta rappeutumisesta ja se johtaa edetessään sydämen vajaatoimintaan. Sitä esiintyy keski-ikäisillä ja iäkkäillä mäyräkoirilla.

Oireisto kehittyy vähitellen ja useimmilla mäyräkoirilla sydämessä on todettavissa sivuääni vuosien ajan ennen kuin oireilu alkaa. Tyypillinen oire on kuiva yskä. Koira köhätelee etenkin aamuisin ja rasituksen jälkeen. Sairauteen saattaa liittyä myös öistä levottomuutta ja yskää. Myös rasituksensietokyky alenee, jolloin koiran lenkkeilyinnostus hiipuu ja liikkuminen hidastuu.

Sairaus etenee vääjäämättömästi, mutta sitä voidaan yleensä hoitaa lääkkeillä menestyksellisesti vuosien ajan. Sydämen vajaatoiminta todetaan kliinisen tutkimuksen ja sydämen kuuntelun avulla. Tarkkaan diagnoosiin päästään sydämen ultraäänitutkimuksen avulla. Ultraäänitutkimuksessa voidaan arvioida läppien rappeutumisastetta, nähdään läppävuodon voimakkuus ja voidaan mitata sydämen

rakenteellisia muutoksia sydänvikaan liittyen, kuten seinämien paksuuntumista tai eteisten tai kammioiden laajentumista. Röntgentutkimuksella voidaan arvioida sydämen kokoa ja keuhkojen nestekertymiä.

Endokardioosin ja sen aiheuttama sydämen vajaatoiminta ovat melko yleisiä mäyräkoirilla. Yliopistollisessa eläinsairaalassa vuonna 2000 tehdyssä tutkimuksessa endokardioosi oli yleinen diagnoosi normaalikokoisilla mäyräkoirilla ja myös terveystarkastuksessa sydänviat nousivat esiin iäkkäämmillä koirilla. Sydänvika on myös yleinen kuolinsyy mäyräkoirilla. On viitteitä siitä, että sairaus on perinnöllinen. Vastustaminen on vaikeaa, koska koirat ovat yleensä ohittaneet lisääntymisiän oireiden ilmaantuessa.

Jalostussuositus: Koiraa ei tule käyttää jalostukseen, jos sillä on sivuääni sydämessä (ellei ole ultraäänitutkimuksella todettu, että kyseessä on muusta kuin periytyvästä ongelmasta johtuva sivuääni). Linjoja, joissa esiintyy läppävikaa ei suositella yhdistettäväksi.

Kasvaimet

Terveystarkastusten perusteella mäyräkoirilla on todettu erilaisia kasvaimia, mm. aivo-, kives, maksa- ja nisäkasvaimia. Kasvaimet ja kasvainsairaudet ovat mäyräkoirien yleisin kuolinsyy. Ne ovat useimmiten vanhevien koirien sairauksia. Etenkin hyvänlaatuisien nisäkasvainien kohdalla tuntuu olevan perinnöllistä alttiutta. Kasvainsairauksiin tulee kiinnittää myös huomiota jalostuksessa, mutta tarkkoja jalostussuosituksia on vaikea antaa, sillä esimerkiksi hyvänlaatuiset nisäkasvaimet eivät välttämättä vaikuta mitenkään koiran elinikään tai elämään.

Muut tutkimukset

Vuosina 2000-2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista normaalikokoisista mäyräkoirista on lonkkakuvattu viisi koiraa, joista kaksi on saanut lausunnon A/A, yksi B/B, yksi C/C ja yksi D/D, sekä sydänkuunneltu kahdeksan koiraa, jotka kaikki ovat saaneet lausunnon "ei sivuääniä".

Yleisimmät PEVISA:n ulkopuoliset silmäsairaudet

Taulukko 32. Yleisimmät PEVISA:n ulkopuoliset silmäsairaudet (Koiranet 30.4.2015)

rek.vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
distichiasis		1	1	3		5	5	2	11	14	2	5	1	3		53
ekt. cilia		1					1		1			1				4
ylim. ripsiä/karvoja	1	2		4		1	2	1								11
puutteell. kyynelkanavan aukko							1		1			1				3
Sarveiskalvon dystrofia/degeneraatio						1					2		2			4

Yksittäisiä tapauksia: kuivasilmäisyys, lasiaisen rappeuma, linssiluksaatio, muu verkkokalvon sairaus (2), näköhermon coloboma, PHTVL/PHPV aste 1 (2), PPM iris-iris, PPM iris-kornea, RD multifokaali, trichiasis.

Yleisin PEVISA:n ulkopuolinen silmäsairaus pitkäkarvaisilla mäyräkoirilla on distichiasis / ektooppinen cilia / trichiasis eli erilaiset ylimääräiset ripset ja karvat, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin

sisäpuolelta luomen reunasta tai luomen sisäpinnalta. Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Trichiasis tarkoittaa sarveiskalvoon päin kääntyneitä karvoja.

Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona.

Ulospäin kaartuvat pehmeät ripset eivät yleensä aiheuta oireita. Oireilevilta koirilta ripsiä voidaan poistaa nyppimällä, jolloin ne kasvavat uudestaan tai polttamalla tai jäädyttämällä. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa. Vaiva luokitellaan nykyään silmätarkastuksissa lieviin, kohtalaisiin ja vakaviin muotoihin.

Suomessa lähes kaikissa rotumuunnoksissa tavataan joitakin tapauksia vuodessa, mutta ongelma on yleistynyt mäyräkoirilla 2000-luvulla. Osin yleistyminen johtuu myös siitä, että ylimääräisiä ripsiä ei aikaisemmin aina kirjattu kaavakkeisiin.

Jalostussuositus: Koiria, joilla on lieväasteinen muutos, voi käyttää jalostukseen, mutta kahta tällaista koiraa ei kannata yhdistää. Koiria, joilla on vakavuusasteeltaan kohtalainen muutos oireettomana voi käyttää harkitusti jalostukseen terveelle partnerille, mutta vakavammista muodoista kärsiviä tai oireilevia koiria ei tule käyttää jalostukseen lainkaan.

Muita rodulla esiintyviä, ei niin merkittäviä sairauksia

Mäyräkoirilla on todettu myös muita sairauksia, joiden esiintyvyys ei ole määrällisesti suurta, mutta ovat esille tulleessaan koiran elinoloon vaikuttavia. Sairauksien esiintyvyyteen on jatkossa hyvä kiinnittää huomiota. Nämä sairaudet on esitetty liitteessä 1.

4.3.3 Yleisimmät kuolinsyyt

2000-2014 rekisteröidyistä pitkäkarvaisista mäyräkoirista on KoiraNetiin jätetty 92 kuolinilmoitusta (25.7.2015).

Taulukko 38. pitkäkarvaisten mäyräkoirien kuolinsyyt (KoiraNet 25.7.2015)

Tapaturma tai liikennevahinko	3 vuotta 5 kuukautta	17
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 9 kuukautta	11
Selkäsairaus	6 vuotta 1 kuukautta	8
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	5 vuotta 1 kuukautta	8
Muu sairaus, jota ei ole listalla	7 vuotta 6 kuukautta	8
Kasvainsairaudet, syöpä	7 vuotta 5 kuukautta	7
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	7 vuotta 4 kuukautta	6
Sydänsairaus	11 vuotta 9 kuukautta	5

Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	8 vuotta 8 kuukautta	4
Immunologinen sairaus	5 vuotta 1 kuukautta	3
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	7 vuotta 11 kuukautta	3
Hermostollinen sairaus	7 vuotta 10 kuukautta	2
Kadonnut	7 vuotta 2 kuukautta	2
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	5 vuotta 9 kuukautta	2
Silmäsairaus	4 vuotta 10 kuukautta	2
Hengitystiesairaus	2 vuotta 7 kuukautta	1
Iho- ja korvasairaudet	5 vuotta 6 kuukautta	1
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 10 kuukautta	1
Petovahinko	1 vuotta 6 kuukautta	1
Kaikki yhteensä	6 vuotta 11 kuukautta	92

Mäyräkoiralla on maine pitkäikäisenä rotuna ja se on nähtävissä tässäkin tilastossa, vaikka keskimääräinen kuolinikä onkin melko alhainen. Sitä selittää runsas tapaturmaisesti kuolleiden koirien osuus, mikä osaltaan johtuu siitä, että kyse on metsästyskoirarodusta. Muita merkittäviä kuolinsyitä ovat selkäsairaudet, kasvainsairaudet sekä sydänsairaudet.

4.3.4 Lisääntyminen

Keskimääräinen pentuekoko

Taulukko 39. Pitkäkarvaisten mäyräkoirien kotimaiset pentueet ja keskimääräiset pentuekoot vuosittain 2000–2014 (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
ensirekist.	133	140	138	96	152	156	205	145	188	181	231	179	187	154	208	2494
pentueet	29	31	31	21	31	29	42	26	38	41	48	33	36	34	43	513
pentuekoko	4,6	4,5	4,5	4,6	4,9	5,4	4,9	5,6	4,9	4,4	4,8	5,4	5,2	4,5	4,8	4,9

Ensirekisteröintien mukaan eli ottamatta huomioon siirtoja

Keskimääräinen pentuekoko on hieman suurenemaan päin.

Astumisvaikeudet

Varsinaisia astumisvaikeuksia on vähän. Useimpiin syynä on väärä ajankohta tai se, ettei koirien kemiat kohtaa. Joskus koirat häiriintyvät ihmisistä, eikä astuminen onnistu sen vuoksi. Pehmeillä uroksilla aiemmat kokemukset astumisesta voivat vaikuttaa vahvasti. Useimmat mäyräkoiraurokset ovat kuitenkin halukkaita astujia ja pystyvät astumaan hyvin itsenäisesti. Tyypillisin tarvittava ihmisen apu

astutusilanteissa on, että narttua autetaan pysymään aloillaan ja sekin lienee suurimmaksi osaksi tottumuskysymys. Keinosiemennys on vielä melko vähäistä mäyräkoirilla.

Tiinehtymisvaikeudet

Suurin osa mäyräkoiranartuista tiinehtyy hyvin, mikäli astutuksen ajankohta on oikea. Jalostustoimikunnalle ei ole raportoitu tiinehtyvyysoongelmista, mutta tiedossa on, että joitakin narttuja jää vuosittain tyhjäksi. Syytä ei ole selvillä. Jalostustoimikunnan tiedossa ei ole myöskään siittiöepämuodostumia tms. sperman laatua heikentäviä vikoja mäyräkoirilla. Esimerkiksi kohdun limakalvon tai eturauhasen tulehdukset saattavat ainakin tilapäisesti heikentää tiinehtyvyyttä tai siemennesteen laatua.

Synnytysongelmat

Synnytysongelmista ei ole tehty kyselyä, joten tarkkoja lukuja ongelmien esiintyvyydestä ei ole. Perinnöllistä supistusheikkoutta (ns. primaari supistusheikkous) esiintyy mäyräkoirilla. Supistusheikkous ilmenee, koska kohdun supistumisen aiheuttavaa hormonia ei erity riittävästi ja johtaa siihen, että avautumisvaiheen jälkeen istukat lähtevät irtoamaan, mutta kohtu ei supistelee eivätkä pennut synny normaalisti. Supistusheikkous pahenee yleensä iän myötä; narttu saattaa synnyttää ensimmäisen pentueensa vielä normaalisti.

Suurten pentueiden ollessa kyseessä kohtu saattaa venyä liikaa, jolloin synnytys ei välttämättä etene lainkaan ponnistusvaiheeseen asti tai kohtu väsy synnytyksen edetessä ja kohdun supistumista joudutaan parantamaan lääkkeillä. Usein supistusheikkouden ollessa kyseessä päädytään kuitenkin keisarinleikkaukseen, erityisesti jos narttu ei onnistu synnyttämään yhtään pentua itse tai jos lääkehoito ei auta.

Joskus synnytys ei käynnisty normaalisti. Tälle altistaa, jos sikiöitä on vain yksi tai jos osa sikiöistä on kuolleita. Isokokoisten pentujen synnyttäminen voi olla joskus haastavaa pienikokoisille nartuille, mutta useimmiten kasvattajan antama apu riittää ja sen vuoksi keisarinleikkaukseen päädytään harvoin. Pääsääntöisesti mäyräkoiranartut ovat hyviä synnyttäjiä, vaikka pienikokoisia ovatkin.

Mikäli narttu joudutaan keisarinleikkaamaan primaarisen supistusheikkouden vuoksi, on se syytä karsia jalostuksesta. Muista syistä leikatun koiran (suuri pentu, virheasento, kohdun väsyminen suurissa pentueissa) voi astuttaa uudelleen.

Pentujen hoitamiseen liittyvät ongelmat nartuilla

Mäyräkoirilla on tyypillisesti hyvät emo-ominaisuudet, jalostustoimikunnan tiedossa ei ole ongelmatapauksia. Mikäli kuitenkin emo ei lähde hoitamaan pentujaan normaalisti tai käyttäytyy aggressiivisesti niitä kohtaan, on narttu syytä poistaa jalostuksesta.

Pentukuolleisuus

Pentukuolleisuudesta ei ole tarkkoja lukuja, mutta joitakin tapauksia esiintyy vuosittain; sekä kuolleena syntyneitä pentuja sekä pikkupentuvaiheessa menehtyneitä. Useimmiten kyseessä on pennun kuihtuminen, eikä syytä aina selvitetä ruumiinavauksella. Tiedossa olevia tapauksia tarttuviin sairauksiin, kuten herpekseseen, kuolleista pennuista ei ole viime ajoilta.

Synnynäiset viat ja epämuodostumat

Napatyrät ja häntämutkat ovat yleisimpiä mäyräkoirilla esiintyviä synnynäisiä vikoja. Myös huuli- ja kitalakihalkioita sekä töpöhäntiä esiintyy harvakseltaan. Muita erittäin harvinaisia ovat PDA eli avoin

valtimotiehyt, anasarka eli vesipöhö, schistosoma reflexum eli vatsan aukile ja kyynärnivelen synnynnäinen luksaatio.

Hammaspuutokset ovat periytyviä ja niitä esiintyy jonkin verran kaikissa mäyräkoiraroduissa. Välihampaista P1-puutokset ovat yleisimpiä, koska kahden P1:n puuttuminen sallitaan rotumääritelmässä. Myös poskihampaiden M3-puutoksia todennäköisesti on, mutta niitä ei vähäisen merkityksen takia rekisteröidä mihinkään. Muut hammaspuutokset ovat harvinaisia, koska ne yhden P2:n puuttumista lukuun ottamatta ovat näyttelyssä hylkääviä virheitä, ja siksi tällaisten koirien käyttö jalostuksessa on vähäistä.

Ylä- ja alapurentaa esiintyy vähän. Kyseessä on näyttelyssä hylkäävä virhe, siksi jalostuskäyttö on vähäistä.

Kulmahampaiden asentovirheet (ahdas purenta) johtuvat yleensä kapeasta alaleuasta. Usein alamaitohampaiden asento on ahdas ja hampaat painuvat yläikeneen tai kitalakeen. Useimmiten purenta korjaantuu hampaiden vaihdon yhteydessä, vaikka leuka edelleen on kapea. Kuitenkin purentaan voi jäädä pysyvä vika. Asiaan tulisi kiinnittää jalostuksessa enemmän huomiota. Nykyaikana hampaiden oikaisuhoidot ovat mahdollisia. Niitä tulisi tehdä ainoastaan lääketieteellisin perustein eikä tällaista koiraa saa käyttää jalostukseen. Myös hampaiden normaaliin vaihtumiseen tulee kiinnittää enemmän huomiota. On valitettavan yleistä, että mäyräkoirilta joudutaan poistamaan maitokulmahampaita, joiden juuret eivät lähde sulamaan normaalisti.

Häntämutkalla tarkoitetaan hännän nikamien epämuodostumaa. Hännässä voi olla yksi tai useampia mutkia. Nikamaepämuodostuma ei välttämättä näy ulospäin, jos esimerkiksi kaksi nikamaa on kasvanut yhteen. Kaikissa mäyräkoiraroduissa esiintyy jonkin verran häntämutkia. Häntämutkat periytyvät resessiivisesti. Kyseessä on näyttelyssä hylkäävä virhe, ja siksi näiden koirien käyttö jalostuksessa on vähäistä.

Jalostussuositus: Koiraa, jolla on häntämutka, ei suositella käytettävän jalostukseen. Yhdistelmää, jossa molempien koirien lähisuvussa esiintyy häntämutkia, ei suositella. Koira, jolla häntämutka on havaittavissa ennen rekisteröintiä, suositellaan rekisteröitävän EJ-rekisteriin.

Napatyrä syntyy, kun koiran mahanpeitteet eivät sulkeudu napanuoran irrotessa synnytyksen jälkeen. Napatyrä voidaan korjata kirurgisesti, jos tyräportti eli aukko vatsanpeitteissä on niin kookas, että sen epäillään aiheuttavan koiralle haittaa. Esimerkiksi suolet voivat siirtyä suolenmentävästä aukosta tyräpussiin ja seurauksena voi olla hengenvaarallinen kuolio. Tämä on kuitenkin hyvin harvinaista. Joskus vatsanpeitteiden aukko sulkeutuu viiveellä; tällöin pieni määrä rasvaa voi jäädä vatsaontelon ulkopuolelle muodostaen pienen sormenpään kokoisen napatyrän. Tällainen tyrä on pelkkä kauneusvirhe. Vakavampia, leikkausta vaativia tyriä tavataan mäyräkoirilla harvoin.

Jalostussuositus: Koiraa, jolla on vakavampi vaikkakin korjattu napatyrä ei tule käyttää jalostukseen. Pieni napatyrä ei estä jalostuskäyttöä. Linjoja, joissa esiintyy napatyrää, ei suositella yhdistettävän. Pentu, jolla on kookas napatyrä, rekisteröidään suoraan EJ-rekisteriin.

Kivespuutoksia esiintyy melko yleisesti kaikissa mäyräkoiraroduissa. Myös kivesten normaalia myöhäisempää laskeutumista tavataan ja siihen tulisi suhtautua varauksella; myöhäinen laskeutuminen voi olla merkki geneettisestä alttiudesta kivespuutokselle. Mikäli kivekset eivät laskeudu normaalisti vaan toinen tai molemmat jäävät nivuskanavaan tai vatsaonteloon, on niissä lisääntynyt kasvainriski. Sen vuoksi yleensä suositellaan kastroatiota, tai ainakin piilokiveksen poistoa nuorella iällä. Jalostukseen käytettävällä uroksella on oltava pentujen rekisteröintiä varten eläinlääkärintodistus normaaleista kiveksistä, jos koiran kiveksiä ei ole tarkastettu näyttelyssä.

Laikullisen turkin aiheuttavaan geeniin (merle) liittyy monia näön ja kuulon vikoja, mikäli koira perii merle –geenin molemmilta vanhemmiltaan. Tämän vuoksi Suomen Kennelliitto ei rekisteröi kahden laikullisen koiran yhdistelmästä syntyneitä jälkeläisiä.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Ulkomuotoon liittyvät anatomiset piirteet, jotka altistavat rodun yksilöt sairauksille tai lisääntymis- ja hyvinvointiongelmille

Kondrodystrofia aiheuttaa varhaista välilevyjen rappeutumista ja sen myötä lisääntyneen riskin välilevytyrään.

Se voi myös tehdä eturaajoista liian käyrät, mikä vaikeimmillaan vaikuttaa koiran liikkumiseen.

Erittäin lyhyistä raajoista johtuva äärimmäisen vähäinen maavara voi vaikuttaa liikkeisiin ja heikentää koiran työskentelykykyä. Rotumääritelmän mukaan maavara on noin kolmasosa säkäkorkeudesta.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Keskeisimmät ongelmakohdat

Selän välilevytyrä, endokardioosi eli sydämen läppävika, kasvainsairaudet, hammasongelmat (hammaskiven muodostuminen, parodontiitti sekä hammasmurtumat) ja allergiat ovat yleisimpiä sairauksia, jotka vaikuttavat koirien elämänlaatua heikentävästi. Distichiasis-diagnoosit ovat lisääntyneet.

Lisääntymisongelmista polttoheikkous on asia, johon tulee kiinnittää huomiota.

Ongelmien mahdollisia syitä

Suurin osa ongelmallisista sairauksista (välilevytyrä, endokardioosi, hammasvaivat) puhkeaa tai ilmenee vasta, kun koiran jalostusura on alkanut tai on jo ohi. Sen vuoksi sairaiden koirien käyttämistä jalostukseen on vaikeaa välttää täysin.

Mäyräkoirilla kondrodystrofia aiheuttaa välilevyjen varhaista rappeutumaa ja altistaa välilevytyrälle. Välilevytyrään vastustaminen on haasteellista, sillä tällä hetkellä vain pieni osa jalostukseen käytettävistä koirista selkävataan.

Endokardioosi on erittäin yleinen ikääntyvillä mäyräkoirilla. Sen huomioiminen jalostuksessa on vaikeaa myöhäisen puhkeamisiansa vuoksi: sukujen tunteminen helpottaisi riskien kartoittamista.

Kasvainsairaudet puhkeavat myös useimmiten vanhemmalla iällä, lisäksi kasvainsairauksista ei välttämättä ole tiedossa ovatko ne periytyvää muotoa vai eivät. Maitorauhaskasvaimet ovat kuitenkin erittäin yleisiä mäyräkoirilla, todennäköisesti ainakin osittain periytyviä.

Allergiat ja epilepsia puhkeavat yleensä nuorella iällä, joten ne on helpompi huomioida jalostuksessa.

Mäyräkoiran pieni koko altistaa hammaskiven kertymiselle; pienillä koirilla on myös yleisemmin hampaan kiinnityskudoksen tulehdusta kuin isoilla. Hammasmurtumat ovat traumaperäisiä (esimerkiksi luun pureskelusta johtuvia), mutta niitä esiintyy myös suvuittain, joten voisi epäillä, että perinnöllisenä ongelmana voi esiintyä heikompa hammasluuta ja sen myötä alttiutta hampaiden murtumiselle.

Distichiasiksen perityvyystapa ei ole tiedossa ja sen vastustaminen on vaikeaa. Distichiasis-diagnooseja saavat myös koirat, joiden vanhemmat on useaan kertaan tutkittu silmiltään terveiksi. Onneksi todetut tapaukset ovat yleensä vain lieviä, eli niistä ei ole koiralle haittaa.

4.4. Ulkomuoto

4.4.1 Rotumääritelmä

Ensimmäinen virallinen rotumääritelmä julkaistiin Saksassa 1889. Sen jälkeen rotumääritelmä on säilynyt pitkään lähes samanlaisena.

FCI:n 1964 ja SKL:n 1978 hyväksymässä rotumääritelmässä, kuten sen edeltäjissäkään, ei puututtu tiukasti määräkoiran mittasuhteisiin. Rotumääritelmää tulkinneet mannereurooppalaiset ulkomuototuomarit katsoivat, että sopiva rungon korkeuden suhde rungon pituuteen on 1 : 2.

Koon suhteen rotumääritelmä on ollut tarkempi. Se määritteli normaalikokoisten määräkoirien painoksi 7–9 kg tyypistä riippuen. Kääpiömääräkoirien enimmäispainoksi säädettiin noin 4 kg.

1990-luvulla rotumääritelmää ja määräkoiran mittasuhteita muutettiin. Uusimmassa, FCI:n 2001 ja SKL:n 2002 hyväksymässä, rotumääritelmäversiossa säkäkorkeuden suhde pituuteen pieneni eli on nyt 1:1,7-1,8. Pienois määräkoirilta poistettiin ohjeellinen paino ja normaalikokoisille muunnoksille ilmoitettiin ainoastaan ohjeellinen enimmäispaino, noin 9 kg.

Hyväksyttäviä purentatyyppejä ovat leikkaava purenta ja tasapurenta. Tasapurenta ei kuitenkaan ole toivottava vaan alentaa palkintosijaa. Hyväksytyjen värien luettelosta poistettiin keskiajalta peräisin olevia värejä kuten valkolaikullisuus ja värejä, joihin liittyy terveysongelmia kuten isabella-väri ja sininen.

Määräkoiran rotumääritelmä

FCI:n 9.5.2001 hyväksymän rotumääritelmän mukainen, FCI:n ryhmä 4, n:o 148 Käännös SKL-FKK:n hyväksymä 2.5.2002 Alkuperämaa: Saksa

Käyttötarkoitus: Maan päällä ja alla työskentelevä metsästyskoira.

Lyhyt historiaosuus: Määräkoira (Dackel, Teckel) tunnettiin jo keskiajalla. Keskieurooppalaisista ajokoiraroduista jalostettiin edelleen koiria, jotka soveltuivat erityisesti maanalaiseen metsästykseseen. Näistä lyhytraajaisista koirista erottui määräkoira, joka tunnetaan yhtenä monipuolisimmista metsästyskoiraroduista. Määräkoira työskentelee erinomaisesti myös maan päällä haukkuen ajavana, karkottavana sekä haavoittunutta riistaa jäljestävänä koirana. Vuonna 1888 perustettu Deutsche Teckelklub e.V. on määräkoirien vanhin rotujärjestö. Määräkoiria on jo vuosikymmenien ajan kasvatettu kolmena eri kokomuunnoksena (normaalikokoinen, kääpiö- ja kaniinimääräkoira) sekä kolmena karvanlaatumuunnoksena (lyhyt-, karkea- ja pitkäkarvainen).

Yleisvaikutelma: Matala, lyhytraajainen ja pitkänomainen, kuitenkin tiivisrakenteinen ja hyvin lihaksikas. Pään asento on ryhdikäs ja ylväs, ilme tarkkaavainen. Sukupuolileima on selvä. Vaikka raajat ovat lyhyet suhteessa pitkään runkoon, määräkoira on hyvin liikkuvainen ja ketterä.

Tärkeitä mittasuhteita: Maavara on noin kolmasosa säkäkorkeudesta siten, että säkäkorkeus on tasapainoisessa suhteessa rungon pituuteen eli noin 1 : 1,7 - 1,8.

Käyttäytyminen / Luonne: Ystävällinen ja tasapainoinen, ei arka eikä aggressiivinen. Intohimoinen, kestävä ja ketterä metsästyskoira, jolla on hyvä hajuaisti.

Pää: Sekä ylhäältä että sivulta katsottuna pitkänomainen, kirsua kohti tasaisesti kapeneva, ei kuitenkaan suippo. Kulmakaaret ovat selvästi erottuvat. Nenärusto ja kuononkärki ovat pitkät ja kapeat.

Kallo-osa: Melko tasainen, liittyy vähitellen hieman kaareutuvaan kuononselkään.

Otsapenger: Vain hieman havaittava.

Kirsu: Hyvin kehittynyt.

Kuono-osa: Pitkä, riittävän leveä ja voimakas. Kita on hyvin aukeneva ja ulottuu silmien kohdalle.

Huulet: Tiiviit ja hyvin alaleuan peittävät.

Leuat / Hampaat / purenta: Ylä- ja alaleuka ovat voimakkaat. Säännöllinen ja tiiviisti sulkeutuva leikkaava purenta. Ihanteena on täysi hampaisto, 42 hammasta hammaskaavion mukaisesti. Kulmahampaat ovat voimakkaat ja täsmällisesti lomittain.

Silmät: Keskikokoiset, soikeat, kirkkaat ja kaukana toisistaan. Ilme on tarmokas ja kuitenkin ystävällinen, ei pistävä. Silmien väri on kaikilla värimuunnoksilla kirkas, tummanpunaruskeasta mustanruskeaan. Herasilmät, siniset tai hopeanharmaat silmät ovat kuitenkin laikullisilla koirilla sallitut, mutta eivät toivotut.

Korvat: Riippuvat; ylös eivät liian eteen kiinnittyneet, kärjestään pyörityneet ja pitkähköt, eivät liioitellut. Korvat ovat liikkuvaiset ja etureunastaan tiiviisti poskenmyötäiset.

Kaula: Riittävän pitkä, lihaksikas ja kuiva. Niskalinja on hieman kaareva, ja kaulan asento luontevan ryhdikäs.

Runko

Ylälinja: Sulavalinjaisesti niskasta hieman viistoa lantiota kohti jatkuva.

Säkä: Korostunut.

Selkä: Jatkuu korkean sään takaa suorana tai hieman taaksepäin laskevana. Kiinteä ja lihaksikas.

Lanne: Erittäin lihaksikas ja riittävän pitkä.

Lantio: Leveä, riittävän pitkä ja hieman viisto.

Rintakehä: Rintalasta on hyvin selväpiirteinen ja niin voimakkaasti eteen työntävä, että sen kummallekin puolelle muodostuu kuoppa. Rintakehä on edestä katsottuna soikea, ylhäältä ja sivulta katsottuna tilava. Kylkiluut ulottuvat kauas taakse. Kun lapaluu ja olkavarsi ovat oikean pituiset ja oikein kulmautuneet, eturaajat peittävät sivulta katsottuna rintakehän syvimmän kohdan.

Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva on hieman kohoava.

Häntä: Ei liian ylös kiinnittynyt, selkälinjan jatkeena. Hännän viimeinen kolmannes saa olla hieman kaartuva.

Raajat

Eturaajat

Yleisvaikutelma: Eturaajat ovat voimakaslihaksiset ja hyvin kulmautuneet. Edestä katsottuna ne ovat kuivat, suora-asentoiset ja hyväluustoiset. Kämpälät suuntautuvat suoraan eteenpäin. Lavat: Pitkät ja viistot lapaluut ovat tiiviisti rintakehän myötäiset. Lihakset ovat joustavat.

Olkavarret: Vahvaluustoiset, lihaksikkaat ja lähes suorassa kulmassa samanpituisen lapaluuhun nähden. Olkavarret ovat tiiviisti kylkiluiden myötäiset, mutta silti vapaasti liikkuvat.

Kynnärpäät: Eivät sisään- eivätkä ulospäin kääntyneet.

Kynnärvarret: Lyhyet, kuitenkin niin pitkät, että koiran maavara on noin kolmannes säkäkorkeudesta. Kynnärvarsien tulee olla mahdollisimman suorat.

Ranteet: Hieman lähempänä toisiaan kuin olkanivelet.

Välikämmenet: Eivät saa sivulta katsottuna olla liian jyrkät eivätkä selvästi eteenpäin taipuvat.

Kämpälät: Varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja selvästi kaareutuvat. Päkiät ovat voimakkaat, kestävät ja täyteläiset, kynnet lyhyet ja vahvat. Kannuksella ei ole toiminnallista merkitystä, mutta sitä ei saa poistaa.

Takaraajat

Yleisvaikutelma: Takaraajat ovat voimakaslihaksiset ja sopivassa suhteessa eturaajoihin. Polvet ja kintereet ovat voimakkaasti kulmautuneet. Takaraajat ovat yhdensuuntaiset, eivät ahtaat eivätkä leveäasentoiset.

Reidet: Pitkät ja voimakaslihaksiset.

Polvet: Leveät, vahvat ja voimakkaasti kulmautuneet.

Sääret: Lyhyet, lihaksikkaat ja lähes suorassa kulmassa reisiluuhun nähden.

Kintereet: Kuivat ja erittäin jänteikkäät.

Väliljalat: Suhteellisen pitkät, sääreen nähden liikkuvat ja hieman eteenpäin kaartuneet.

Käpälät: Neljä varvasta, jotka ovat tiiviisti yhdessä ja selvästi kaareutuneet. Koira seisoo tasapainoisesti voimakkailla päkiöillä.

Liikkeet: Maatavoittavat, vaivattomat ja tehokkaat. Eturaajan liike on pitkä ja matala, takaraajan voimakkaasti työntävä. Selkälinja myötäilee kevyesti liikkeitä. Hännän tulee olla selkälinjan luonnollisena jatkeena hieman alaviistossa. Raajojen liikkeet ovat yhdensuuntaiset.

Nahka: Tiiviisti rungonmyötäinen.

Karvapeite

Pitkäkarvainen muunnos

Karva: Sileä, kiiltävä ja rungonmyötäinen peitinkarva, jonka alla on aluskarvaa. Karva on pitempää kaulan ja rungon alapuolella; korvakarvat ulottuvat korvan reunan yli ja raajojen takaosassa on selvästi pitemmät karvat (hapsut). Karva on pisintä hännän alapuolella, missä se muodostaa täydellisen viirin.

Väri:

a) Yksiväriset: punainen, punakeltainen tai keltainen mustin päistärkarvoin tai ilman. Puhdas väri on toivotuin, samoin punainen väri ennen punakeltaista tai keltaista. Koirat, joilla on runsaasti mustia päistärkarvoja kuuluvat myös tähän ryhmään eivätkä muunvärisiin. Valkoinen väri ei ole toivottava, mutta pienet yksittäiset täplät eivät ole hylkäävä virhe. Kirsu ja kynnet ovat mustat; punertavanruskeat ovat myös sallitut, mutta eivät toivotut.

b) Kaksiväriset: syvänmusta tai ruskea, kummassakin värissä ruosteenruskeat tai keltaiset merkit silmien yläpuolella, kuonon sivuilla ja leuan alla, korvan sisäreunassa, eturinnassa, raajojen sisä- ja takapuolella, käpälissä, peräaukon ympärillä jatkuen siitä hännän alapuolella 1/3 - 1/2 sen pituudesta. Kirsu ja kynnet ovat mustilla koirilla mustat, ruskeilla koirilla ruskeat. Valkoinen väri ei ole toivottavaa, mutta yksittäiset pienet täplät eivät ole hylkäävä virhe. Liian laajat ruskeat tai keltaiset merkit eivät ole toivotut.

c) Laikulliset ja juovikkaat: Yleisväri on aina tumma (musta, punainen tai harmaa). Toivottuja ovat epäsäännölliset harmaat tai kellanruskeat laikut (suuret alueet eivät ole toivottuja). Tumman tai vaalean värin ei kummankaan tule olla hallitseva. Juovikkaan mäyräkoiran väri on punainen tai keltainen, jossa on pohjaväriä tummempia juovia. Kirsu ja kynnet ovat kuten yksi- tai kaksivärisillä.

Koko ja paino / tärkeät mitat

Normaalikokoinen: Rinnanympäryys yli 35 cm. Painon yläraja on noin 9 kg.

Virheet: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen. M3-hampaita ei arvostelussa oteta huomioon. Kahden P1-hampaan puuttuminen ei ole virhe. Yhden P2-hampaan puuttuminen on virhe, jos M3-hampaita lukuun ottamatta muita hampaita ei puutu. Poikkeama moitteettomasta leikkaavasta purennasta, kuten tasapurenta, on virhe.

Vakavat virheet:

- hento, korkearaajainen tai maata viistävä ruumiinrakenne
- muut hammaspuutokset kuin ne, jotka on kuvattu kohdissa virheet tai hylkäävät virheet
- herasilmät muilla kuin laikullisilla koirilla
- teräväkärkiset, voimakkaasti laskostuneet korvat
- lapojen välissä riippuva runko
- heikko lanneosa
- voimakas takakorkeus (lantio korkeammalla kuin säkä)
- riittämätön rintakehä
- vinttikoiramaisesti ylösvetäytyneet kupeet
- niukasti kulmautuneet etu- tai takaraajat
- kapeat, heikkolihaksiset takaraajat
- pihtikinttuisuus tai länkisäärisyys
- sisäänpäin tai liiaksi ulospäin kääntyneet kädäpäät
- hajavarpaisuus
- jäykkä, kömpelö tai vaappuva liikunta.
- Karvapeitteen virheet
 - koko rungossa kauttaaltaan yhtä pitkä karva
 - laineikas tai takkuinen karva
 - viirin puuttuminen hännästä
 - korvien alareunan yli riippuvien karvojen puuttuminen
 - lyhytkarvaisuus
 - selässä selvällä jakauksella oleva karva
 - liian pitkä karva varpaiden välissä

Hylkäävät virheet:

- vihaisuus ja sairaalloiset piirteet
- hyvin pelokas tai aggressiivinen luonne
- ala-, ylä- tai ristipurenta
- virheellinen alakulmahampaiden asento
- yhden tai useamman kulma- tai etuhampaan puuttuminen
- muiden kuin kohdassa ”virheet” mainittujen väli- tai poskihampaiden puuttuminen
- sisään painunut rintakehä
- kaikki häntäviat
- hyvin löysät lavat
- eteenpäin taittavat ranteet
- musta väri ilman ruskeita merkkejä, valkoinen väri ruskeilla merkeillä tai ilman
- muut kuin rotumääritelmän luettelemat värit.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Vaikka rotumääritelmässä sinällään ei ole mitään, mikä altistaisi koirat hyvinvointiongelmille, poikkeaa osa nykykannasta rotumääritelmästä siinä määrin, että ongelmia voi esiintyä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä maavaraan, eturaajojen suoruuteen ja rintalastan pituuteen.

4.4.2 Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Rodun koirien näyttelykäynnit

Koiranäyttelyissä mäyräkoirat arvostellaan omana roturyhmänään (FCI 4) ja yhdeksänä rotuna. Näyttelytulosten perusteella pitkäkarvainen mäyräkoira on ulkomuodoltaan erittäin hyvä ellei peräti erinomainen. Vuonna 2003 voimaantullut sääntö, jonka mukaan koiran sertifiointikelpoisuus on määritettävä jo laatuarvostelussa, saattaa selittää korkeimman laatupalkinnon (ERI) runsastumisen nuorimmassa sukupolvessa.

Taulukko 40. Rodun koirien näyttelykäynnit (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
näyttelyssä käyneet	58	61	71	57	78	94	96	79	118	103	110	87	89	67	25	1193
% rekisteröidyistä	40,3	42,7	48	52,8	50	57	45,7	50,6	55,7	52	44,2	45,3	45,6	40,6	12	45

Taulukko 41. Näyttelytulosten jakauma rekisteröintivuoden mukaan / kunkin koiran paras kotimainen näyttelytulos (KoiraNet 30.4.2015)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
käyneet	58	61	71	57	78	94	96	79	118	103	110	87	89	67	25	1193
C.I.B./C.I.E	5	4	8	1	2	3	10	4	5	6	6	1	1	0	0	56
FLMVA	4	2	5	6	5	10	8	6	8	8	6	9	2	1	0	80
CACIB	1	5	5	4	6	6	12	6	6	5	10	2	8	6	1	83
VACACIB	0	2	1	0	0	3	3	0	1	2	2	1	0	0	0	15
SERT	9	15	17	17	17	14	10	11	28	13	18	19	21	16	2	227
VASERT	0	3	5	5	9	11	8	7	6	9	8	4	6	9	1	91
SA	6	0	0	1	0	1	0	1	5	6	11	5	12	5	1	54
ERI	1	5	9	7	8	22	23	20	22	25	17	24	17	12	11	223
EH/1	18	15	13	9	19	21	17	16	24	20	21	15	16	15	7	246
H/2	12	6	5	6	10	3	4	5	9	8	7	4	5	2	1	87
T/3	1	1	0	0	1	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	6
HYL/0	1	2	2	1	1	0	0	2	1	1	2	3	1	0	1	18
EVA/-	0	1	1	0	0	0	0	1	1	0	2	0	0	1	0	7

Rodun koirien jalostustarkastukset

Jalostustarkastuksen tarkoituksena on saada koirista selkeämpi, yhtenäisempi ja tarkempi arvio kuin näyttelyarvostelussa. Samalla pyritään löytämään uusia, hyviä jalostukseen sopivia koiria. Koiran ominaisuuksilla ei ole mitään merkitystä jalostuksen kannalta, jos ne eivät ole periytyviä. Periytyminen voidaan arvioida vain esivanhempien ja jälkeläisten ominaisuuksien perusteella. Jalostustarkastuksen suorittavat ulkomuototuomari ja jalostustoimikunnan edustaja. Koira mitataan ja punnitaan. Mitattavia kohteita on seitsemän, ja niiden perusteella määritellään mittasuhteet. Rakenne arvostellaan seisottamalla koira pöydällä ja liikuttamalla sitä maassa. Myös koiran käyttäytyminen arvostellaan. Loppulausunnossa koira, jossa todetaan vain vähäisiä puutteita, saa arvosanan "hyväksytty" ja koira on jalostukseen suositeltavissa. Koira, jossa todetaan useita puutteita, jotka eivät kuitenkaan ole kovin merkityksellisiä, saa arvosanan "hyväksytty varauksin", jolloin jalostuskäytössä puutteiden hallinnassa pitämiseen on kiinnitettävä huomiota. Koira, jossa on merkittäviä mutta ei vakavia puutteita saa

arvosanan "ei suositella jalostukseen". Koira, jossa on yksikin vakava puute, saa arvosanan "hylätty" eikä sitä tule käyttää jalostukseen.

Taulukko 42. Tarkastetut koirat ja osuus rekisteröinneistä koiran rekisteröintivuoden mukaan 2000-2014

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
rek.	144	143	148	108	156	165	210	156	212	198	249	192	195	165	209	2650
tark.	19	4	7	6	5	5	23	7	25	10	13	9	4	14	5	156
%	13	2,7	4,7	5,5	3,2	3	10,9	4,4	11,7	5	5,2	4,6	2	8,4	2,3	5,6

Koirat ovat valikoituneet jalostustarkastuksiin satunnaisesti eikä yksittäisten koirien jalostuksellista merkitystä ole päästy arvioimaan jälkeläisten perusteella. Jalostustarkastusten parasta antia ovat olleet koirien kanssa ja mittasuhteissa tapahtuneiden muutoksien havainnointi.

Taulukko 43. Tarkastettujen koirien painojen (kg) ja rinnanympäryksen (ry) keskiarvot

Urokset

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
tark.	19	4	7	6	5	5	23	7	25	10	13	9	4	14	4	155
kg	9,4	9,4	10,3	10,6	10,2	10,3	9,5	10,3	9,1	9,8	10,1	10,2	8,4	10	9,2	9,8
ry	40,6	40,5	43,5	42,8	41,3	42,6	44,2	42	41	43,3	45,7	43,2	40	43,8	41	42,4

Nartut

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	yht.
tark.	19	4	7	6	5	5	23	7	25	10	13	9	4	14	1	152
kg	8,2	8	8,2	7,6	6,6	7,9	8	8,3	8,2	8,1	8,8	8,1	8,3	8,3	8,95	8,1
ry	39,2	38,5	40,1	38,5	38	39	40,9	39,4	39,2	40,7	40,6	39,7	39	40	42	39,7

Taulukko 44. Koirien saamat loppulausunnot

Ei suositella jalostukseen	0
Epävirallinen (alle 15kk)	3
Hylätty luonteen osalta	0
Hylätty ulkomuodon osalta	8
Hyväksytty	129
Hyväksytty varauksin	23

Vuoden 2000 jälkeen jalostustarkastusten perusteella pitkäkarvaisten mäyräkoiraurosten koko on reilusti yli rotumääritelmän enimmäispainon "noin 9 kiloa". Jalostustarkastettujen urosten painon keskiarvo on 9,8 kg. Narttujen painon keskiarvo 8,1 kg on pysynyt rotumääritelmän mukaisena.

Vertailun vuoksi: vuosina 1988-92 tarkastettujen pitkäkarvaisten mäyräkoiraurosten rinnanympäryksen keskiarvo oli 40,3 cm ja painon keskiarvo 9,4 kg. Nartuilla vastaavat luvut samalta ajanjaksolta ovat 40,1 cm ja 7,7 kg (PK JTO 2010-2013).

Huomioitavaa kuitenkin on, että jalostustarkastettuja koiria on varsin vähän, mutta nämä tulokset ovat ainoa käytössämme oleva data mäyräkoiriemme kokoon liittyen. Tulevalla JTO –kaudella on kiinnitettävä huomiota koirien kokoon ja mittasuhteisiin liittyvän datan kartuttamiseen.

4.4.3 Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Keskeisin ulkomuotoseikka mäyräkoiran käyttötarkoituksen kannalta on oikea koko. Riittävän maavaran kanssa se mahdollistaa metsästyksen maan päällä ja alla. Rintakehän oikea muoto ja tilavuus antavat keuhkoille suurimman mahdollisen kapasiteetin tuntien yhtämittaiseen työskentelyyn.

4.4.4 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Keskeisimmät ongelmakohdat

Pitkäkarvaisten mäyräkoirien ulkomuodon osalta havainnoituja ongelma-kohtia ovat niukat kulmaukset (pystyt tai etuasentoiset lavat, lyhyt ja pysty olkavarsi), lyhyt ja alaosaan kapea, kiilamainen rintakehä, selkälinjan heikkous (epätasapaino etu- ja takaosan välillä,) sekä kapeat alaleuat. Lyhyt takaskel ja tehottomat liikkeet ovat myös ongelmana. Amerikkalaislinjaisten tuontikoirien käyttö on tuottanut koiria joiden etuosan rakenne on vääristynyt sekä joiden runko ja luusto ovat liian raskaita. Osa koirista on myös kooltaan liian suuria. Koon kasvu näkyy selkeästi myös jalostustarkastustuloksissa, erityisesti uroksilla. Myös narttujen koko on kasvanut, mutta on vielä rotumääritelmän mukainen.

Ongelmien mahdollisia syitä

Jalostuksessa ei ole kiinnitetty huomiota kyseisiin seikkoihin. Myös näyttelyissä palkitaan korkeasti liian kookkaita, raskaita ja ei-rotutyypillisiä koiria.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Rodun edellisen jalostuksen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Rodun edellinen jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa 3.4.2014 - 31.12.2016. Se ei ollut mallirungon mukainen, eikä siitä ollut tehty omia versioita eri populaatioille, siksi sillä oli myös tavanomaista lyhyempi voimassaoloaika.

Rodun ensimmäisen tavoiteohjelman voimassaolokausi

Suomen Mäyräkoiraliitto teki ensimmäisen jalostuksen tavoiteohjelmansa vuonna 1984. Tämä tavoiteohjelma vahvistettiin Suomen Kennelliitossa 1.12.1986.

5.1 Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Taulukko 45. Käytetyimpien jalostusurosten taso (KoiraNet 8.1.2016)

#	Uros	Synt. vuosi	Pennut				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	HELLERKANTRI PALLE	2010	8	44	0	78	9	2	20 %	22 %
	Silmät OK, EH		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 10							
2	UNELMA LINNAN FELIX	2009	8	43	0	26	8	1	19 %	12 %
	Silmät OK, ERI		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 7							
3	C.I.B FIN SE EE RU MVA FIN KVA-L V-07 VV-14 FAGERMONS LORENZO	2006	9	43	4	22	8	1	19 %	12 %
	Distichiasis, selkä K3, LUT: A, LUME: 0, MEJÄ AVO 0, VERI: 3		Selkäkuvattu: 3, LTE: 0, koetulos: 1, näyttelytulos: 21							
4	FI MVA SNUFDUIKER	2006	7	39	6	36	8	1	21 %	12 %
	Silmät OK, selkä K2, MÄÄJ1		Selkäkuvattu: 4, LTE: 1, koetulos: 0, näyttelytulos: 15							
5	LEKOLL BOBBI SHARM AMIGO	2004	7	38	0	55	12	2	32 %	17 %
	RD multifokaali, CACIB		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 13							
6	C.I.B FI SE MVA MERKALEEN'S URAL	2007	6	36	0	48	9	0	25 %	0 %
	Silmät OK, selkä K1		Selkäkuvattu: 1, LTE: 1, koetulos: 0, näyttelytulos: 14							
7	FI MVA BALTJV-10 LTJV-11 RED TOP'S MALACO	2009	5	31	6	5	6	0	19 %	0 %
	Silmät OK, selkä K2, LTE 143		Selkäkuvattu: 1, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 10							
8	HeVW-15 VV-15 KATELINAN FOUR RUNNER	2007	6	30	0	14	4	0	13 %	0 %
	Silmät OK, CACIB		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 14							
9	BASTIAN DU CREDO		5	28	0	13	6	0	21 %	0 %
	Silmät OK, SERT		Selkäkuvattu: 2, LTE: 1, koetulos: 0, näyttelytulos: 15							
10	FI MVA BADAMTAM'S JUST IN CASE	2008	5	27	6	12	5	1	19 %	20 %
	Silmät OK, selkä K2, MEJÄ AVO1		Selkäkuvattu: 1, LTE: 1, koetulos: 0, näyttelytulos: 11							
11	FRECKLE-FACE RAINY DAY	2005	6	25	0	21	5	0	20 %	0 %
	Silmät OK, SERT		Selkäkuvattu: 3, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 9							
12	C.I.B C.I.E FI SE EE LV CH WUT MVA LDSG10 KUURAN RED MASERATI	2007	6	23	0	6	2	0	9 %	*
	Silmät OK, MEJÄ AVO3		Selkäkuvattu: 0, LTE: 1, koetulos: 0, näyttelytulos: 8							
13	MAXI-TAX HERMES	2005	5	23	0	43	8	3	35 %	38 %
	Silmät OK, selkä K2, ERI		Selkäkuvattu: 7, LTE: 1, koetulos: 0, näyttelytulos: 15							
14	FRECKLE-FACE ESPECIAL	2009	5	23	0	8	4	0	17 %	0 %
	Silmät OK, SERT		Selkäkuvattu: 2, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 9							
15	JV-05 EUJV-06 KATELINAN DARUDE	2005	3	21	0	6	4	1	19 %	25 %
	Silmät OK (PPM diagnoosi avoin), selkä K7, CACIB, LTE 112, MEJÄ AVO3		Selkäkuvattu: 3, LTE: 2, koetulos: 0, näyttelytulos: 10							

16	FIN KVA-L FI NO EE LV LT RU MVA BADAMTAM'S YES YES MAN	2005	4	20	0	40	10	6	50 %	60 %
	Silmät OK, selkä K0, LUT A, LTE 160		Selkäkuvattu: 7, LTE: 3, koetulos: 1, näyttelytulos: 15							
17	AVENGEDBY AKELA	2013	4	20	9		0	0	0 %	*
	Silmät OK		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 4							
18	PMJV-07 HOUND'S MORGAN AEROMAX	2006	4	20	7	11	4	0	20 %	0 %
	Silmät OK, selkä K1, ERI, MEJÄ AVO3		Selkäkuvattu: 3, LTE: 2, koetulos: 2, näyttelytulos: 8							
19	C.I.B C.I.E POHI FI SE NO EE LV LT BALT MVA SE JVA BALTJV-09 EEJV- 09 EEV-09 HeW-13 RED TOP'S KLATJOFS	2008	7	20	4	16	4	3	20 %	75 %
	Distichiasis, selkä K4, LTE 95, RTK1		Selkäkuvattu: 1, LTE: 1, koetulos: 0, näyttelytulos: 7							
20	C.I.B C.I.E FI SE EE MVA SE JVA JV- 10 HeW-11 TLNW-13 RODELS BRANDENBURG	2010	4	20	0	4	4	0	20 %	0 %
	Silmät OK, MEJÄ AVO1		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 9							

Tuonnit on merkitty keltaisella korostusvärillä.

Lista on poimittu KoiraNetistä (8.1.2016) ja mukaan on otettu vuosina 2005-2014 syntyneet urokset, joille on syntynyt vähintään 20 jälkeläistä. Urosten omat tulokset on päivitetty 8.1.2016. Uroksen tiedoissa on silmä- ja selkäterveys (jos tiedossa) sekä näyttely- ja koetuloksista ne, jotka eivät titteleistä ilmene. Tuontikoirat on merkitty keltaisella korostusvärillä.

Urosten omat näytöt käyttökokeissa ovat harmillisen vähäiset. Vain seitsemällä koiralla on rodunomainen koetulos (joskin Fagermons Lorenzolla startteja useammassa lajissa). Yhdellätoista uroksista ei ole koetulosta lainkaan. Yhdellä koirista ei KoiraNetin mukaan ole koe- tai näyttelytulosta. Listatuista uroksista kahdella on KVA-L arvo, ja yhdellä tulos MÄAJ –kokeesta. Luonnetestattuja on neljä kappaletta, pistemäärien vaihdella 95 ja 160 välillä.

Urosten ulkomuoto on pääasiallisesti erittäin hyvä tai erinomainen, ja listan koirista yhdeksällä on muotovalionarvo ja kuudella useamman maan muotovalion arvo. Kolmella FI MVA –tittelin omaavista koirista on koetulos muualta kuin Suomesta.

Puolella uroksista on selkäkuvaustulos. Silmät ovat suurimmalla osalla täysin terveet, ja vain kahdella on todettu distichiasis ja yhdellä RD multifokaali. Urosten jälkeläisissä näkyy prosentuaalisesti suuriakin osuuksia sairaita koiria, mutta suurimmassa osassa on kyse distichiasis –diagnoosista. Jälkeläisistä yhdellä on todettu keratiitti (Rectus Kaupungin Kaunotar), ja yhdellä kortikaalinen katarakta (*Sagotax Diamant*).

Kolmellatoista uroksella on selkäkuvattuja jälkeläisiä, enimmillään 35 % (*Badamtam's Yes Yes Man*).

Taulukko 46. Käytetyimpien jalostusnarttujen taso (KoiraNet 8.1.2016)

#	Narttu	Synt. vuos	Pennut				Silmät			
			Pentueet	Yhteensä	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
1	TITTA	2007	5	26	0	99	10	0	38 %	0 %
	Silmät OK, ERI		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 6							
2	UNELMA LINNAN EMMANUEL	2009	4	22	0	51	6	2	27 %	33 %
	Silmät OK, ERI		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 8							
3	TÖLLIMÄEN SIIRI	2006	3	20	0	5	2	0	10 %	0 %
	Silmät OK, EH		Selkäkuvattu: 1, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 4							
4	FI NO MVA SE JVA EE JMVA EEJV-09 EEV-09 OPALINA'S NEW DAWN	2008	3	20	0	27	8	3	40 %	38 %
	Distichiasis, LUT D		Selkäkuvattu: 1, LTE: 0, koetulos: 1, näyttelytulos: 12							
5	ROYAL COCTAIL XIU-MEI	2012	2	19	0		0	0	0 %	*
	Silmät OK, ERI		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 4							
6	FI MVA BADAMTAM'S UP TO SOMETHING	2004	3	18	0	18	4	2	22 %	50 %
	Silmät OK, selkä K0, LTE 110, LUT B		Selkäkuvattu: 6, LTE: 3, koetulos: 0, näyttelytulos: 12							
7	PMJV-09 KÄPÄLÄMÄKI HULDA HURMAAVA	2008	3	18	7	5	2	0	11 %	0 %
	Silmät OK, selkä K2, SERT, MEJÄ AVO3		Selkäkuvattu: 1, LTE: 0, koetulos: 1, näyttelytulos: 5							
8	MERI-KYLLIN MIRELLA	2009	2	18	0		0	0	0 %	*
	Silmät OK		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 0							
9	SARODEN QUANTANAMERA	2003	3	17	0	83	8	0	47 %	0 %
	Silmät OK, ERI		Selkäkuvattu: 5, LTE: 1, koetulos: 1, näyttelytulos: 12							
10	EE VMVA BALTVV-15 KÄPÄLÄMÄKI VEGA	2004	3	16	0	29	4	1	25 %	25 %
	Silmät OK, SERT, Selkä K2, LUT B		Selkäkuvattu: 2, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 8							
11	FIN MVA TULISALON BLACK ANGEL	2005	3	16	0	10	3	3	19 %	100 %
	Silmät OK, MEJÄ VOI2		Selkäkuvattu: 0, LTE: 1, koetulos: 1, näyttelytulos: 9							
12	TÖLLIMÄEN KAISA	2009	3	16	6		1	0	6 %	*
	Silmät OK, ERI		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 2							
13	UNELMA LINNAN HATTIWATTI	2011	3	16	5	9	1	0	6 %	*
	Silmät OK, H		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 0							
14	REINTECKEL'S DANIELA	2005	2	15	0	27	6	0	40 %	0 %
	Silmät OK, VASERT		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 7							
15	HAPPY POP'S DITTY KITTY	2008	2	15	0	5	1	1	7 %	*
	Silmät OK, selkä K0, SERT		Selkäkuvattu: 6, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 2							
16	FI MVA Y-STAMMENS AZIZA	2007	2	15	0		3	1	20 %	33 %
	Silmät OK, MEJÄ AVO1		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 4							
17	ÖRNBERGETS CARA MIA	2009	3	15	0	1	2	0	13 %	0 %
	Distichiasis, SERT		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 8							

18	C.I.E LV MVA JV-08 RKFV-09 LVVV-15 FRECKLE-FACE ZARILDA	2007	3	14	0		2	0	14 %	0 %
	Silmät OK, selkä K3		Selkäkuvattu: 2, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 5							
19	VARAVENTTIILIN FILIA	2010	2	14	7		1	0	7 %	*
	Silmät OK,selkä K7, ERI(SA), LUTB, MEJÄ AVO1		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 1							
20	C.I.B C.I.E FI SE EE LV MVA ZINGARESE ÄKSMISTERIOSA	2010	3	14	0		0	0	0 %	*
	Silmät OK, MEJÄ AVO1		Selkäkuvattu: 0, LTE: 0, koetulos: 0, näyttelytulos: 11							

Tuonnit on merkitty keltaisella korostusvärillä.

Lista on poimittu KoiraNetistä (8.1.2016) ja mukaan on otettu vuosina 2005-2014 syntyneet nartut, joille on syntynyt vähintään 14 jälkeläistä. Narttujen omat tulokset on päivitetty 8.1.2016. Nartun tiedoissa on silmä- ja selkäterveys (jos tiedossa) sekä näyttely- ja koetuloksista ne, jotka eivät titteleistä ilmene. Tuontikoirat on merkitty keltaisella korostusvärillä.

Narttujen omat käyttönäytöt ovat hieman heikommat kuin uroksilla: kahdellatoista koiralla ei ole lainkaan käyttötulosta, eikä listalla ole yhtään käyttövaliota. Luolakoetus löytyy neljältä koiralta, ja MEJÄ –tulos viideltä.

Yksi nartuista ei ole käynyt näyttelyssä, kuusi on muotovalioita ja seitsemällä on vähintään laatupalkinto eri. Vain yksi nartuista on luonnetestattu.

Yhdellä koiralla on tulos kahdesta koelajista, näyttelytulos, terveet silmät sekä selkäkuvaustulos (*Varaventtiilin Filia*).

Kahdeksallatoista koiralla on täysin terveiksi todetut silmät, kahdella on todettu distichiasis. Vain kuudella koiralla on selkäkuvaustulos. Nartuista seitsemällä on selkäkuvattuja jälkeläisiä, enimmillään 40 % (*Happy Pop's Ditty Kitty*).

Narttujen jälkeläisistä seitsemällä on todettu distichiasis, ja yhdellä keratiitti (*Luchshügel Belle of the Ball*). Huomioitavaa on, että suurin osa jälkeläisistä ei ole silmätarkastettuja.

5.2 Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Osa edellisessä JTO:ssa esitetystä tavoitteista on konkreettisia ja mitattavia, mutta toimenpiteet niiden saavuttamiseksi olivat lähinnä mallia ”seurataan”, ”kannustetaan”. Luolakoeaktiivisuuden nostamiseksi ainoa mainittu keino oli tiedotus ja Mäyräkoiramme-lehdessä olikin aiheesta juttua 1-2 kertaa vuodessa (lehti ilmestyy 4 krt/ vuosi). Liiton nettisivuilla eikä Facebook-sivuilla ollut ylimääräisiä tiedotuksia aiheesta. LUT-koeaktiivisuus jatkaa laskuaan, mutta lyhytkarvaisilla hitaammin kuin karkea- ja pitkäkarvaisilla. LUME-kokeisiin osallistuminen sen sijaan on nousussa.

Ulkomuototuomareiden koulutuksessa ja neuvottelupäivillä on kehoitettu kiinnittämään huomiota oikeaan kokoon. Tämä on alkanut tuottaa sikäli tulosta, että aivan suurimpien koirien on enää vaikea saada näyttelyissä ERI:ä, mutta kun yhdessä ainoassa näyttelyssä (WUT Mäyräkoirien Maailmanvoittajanäyttely 7.8.2014) järjestettiin tuomareille mahdollisuus punnita koirat, se herätti jonkin verran närää näytteilleasettajien keskuudessa.

Jalostustoimikunta aloitti jonkinlaisen terveystietokannan rakentamisen kalliilla kaupallisella lisenssiohjelmalla, joka osoittautui epäkäytännölliseksi ja hankalaksi käyttää. Sillä tehtiin kuitenkin suppeahko kysely liiton internetsivuilla, mutta vastausprosentti jäi valitettavan alhaiseksi. Terveystietojen kerääminen ja julkistaminen ovat edelleen keskeneräinen projekti. Ylipäänsä suurin syy siihen, ettei jalostustavoitteisiin päästä on se, etteivät rodun harrastajat halua niihin sitoutua. Ei ole yhteistä näkemystä rodusta eikä tahtotilaa asioiden muuttamiseen, vaan ihmiset haluavat säilyttää oman vapautensa tehdä omia valintojaan itsenäisesti ja omasta näkökulmastaan.

Taulukko 47. Jalostuksen tavoiteohjelman 2014 – 2016 tavoitteita

Tavoite	Toimenpide	Seuraus
Jalostusurosten osuus rekisteröidyistä uroksista saisi nousta.	Urosten suositellut enimmäismäärät päivitetään vuosittain.	Jalostusurosten osuus on lievässä laskusuunnassa.
Narttujen jalostuskäytön seuraaminen.	Ei päätettyä toimenpidettä.	JTO:sta ei selviä mitä tällä tarkoitetaan.
Rotutyypin yhtenäistäminen.	Ei päätettyä toimenpidettä.	Tätä ei voi mitata.
Luolakoeaktiivisuuden kääntäminen nousuun.	Tiedotus.	LUT-koeaktiivisuus jatkaa laskuaan.
Yksilöiden koon pienentäminen.	Toivomus tuomareille olla palkitsematta ERI:llä yli 10 kg yksilöitä. Pääerikoisnäyttelyn kaikki koirat punnitaan.	WUT-Maailmanvoittajanäyttelyssä tuomareilla oli mahdollisuus punnita koirat, mikä herätti jonkin verran närkästystä.
Terveystilaa dokumentoidaan entistä paremmin ja terveystutkimuksiin kannustetaan.	Avoin terveystietokanta.	Avointa tietokantaa ei ole saatu luotua. Terveystilanteessa ei muutosta.

Jalostuksen ulkopuolelle jäävien koirien osuus

Vuosina 2000-2014 on silmätarkastettu 709 pitkäkarvaista mäyräkoiraa. Näistä 24:lla on todettu PEVISA:n mukaisesti jalostuksesta poissulkeva silmänsairaus eli kaihi, PRA tai keratiitti. Jos oletetaan, että kaikkia silmätarkastuksessa käyneitä olisi tarkoitus käyttää jalostukseen, tämä tarkoittaisi 3,38 % karsimista jalostusmateriaalista.

Jalostussuosituksen ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Keväällä 2014 tehtiin Mäyräkoiraliiton kevätiliittokokoukselle aloite PEVISA:n lakkauttamisesta turhana. Vaikka silmänsairauksien esiintyvyys on vähäistä, oli jäsenistön kanta, että PEVISA-ohjelmaa ei tule lakkauttaa vaan pitää se voimassa samanlaisena kuin mitä se oli tähänkin asti ollut.

Edellinen mallirungon mukaan tehty JTO, joka oli voimassa vuosina 2010-2013, asetti tavoitteeksi, että vuosittain selkävataa vähintään 20 % vuotuisesta rekisteröintimäärästä sisältäen kaikki jalostukseen käytettävät kotimaiset koirat ja jos toivottavaa kehitystä ei tapahdu, esitetään selkävauksia PEVISA-ohjelmaan 2014 alkaen. Edellinen jalostuksen tavoiteohjelma, jonka voimassaoloaika on 2014-2016, taas arvioi, että tutkimustietoa välilevytyrjän periytyemisestä ei ole vielä riittävästi saatavilla, vaan tutkimusta asian eteen on syytä jatkaa eikä selkävauksia ole tarvetta viedä PEVISA-ohjelmaan.

Tutkimukset mäyräkoirien välilevytyrjästä ovat edenneet viime vuosina ja niissä on todettu, että kalkkeutuneiden välilevyjen määrällä on selvä yhteys välilevytyrään. **Jalostukseen käytettävät koirat**

suositellaan selkävuttavan tutkimustiedon keräämiseksi. Tulevaisuudessa indeksit voisivat helpottaa jalostusvalintojen tekemistä. Kasvattajien motivoiminen selkäkuvaamaan jalostuskoiransa ja noudattamaan jalostussuositusta on edelleen suuri haaste. Kuitenkin tällä hetkellä selkävaukset ovat ainoa keino vastustaa välilevytyrää, eikä geenitestin saaminen tälle sairaudelle ole todennäköistä. Tanskassa tiukka jalostuksen ohjaus tällä saralla johti rekisteröintimäärien romahtamiseen, joten emme halua samaa tilannetta Suomeen. Sen vuoksi pysymme vapaaehtoisuuteen perustuvalla linjalla ja jatkamme asiasta tiedottamista. **Pyrimme myös lisäämään pohjoismaista yhteistyötä asiaan liittyen.**

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuksen tavoitteena on, että pitkäkarvainen mäyräkoira on hyvähermoinen ja ystävällinen perheenjäsen sekä terve, kestävä ja käyttöominaisuuksiltaan hyvä rotu. Se pysyy sopivan kokoisena, kauniina koirana, jolla on oikealaatuinen ja helppohoitoinen turkki.

Jalostuspohja

Rodun keskimääräinen sukusiitosaste vakiintuu alle yhteen prosenttiin (5:llä sukupolvella laskettuna), ja isät/emät suhdeluku pysyy vähintään nykytasolla 0,81.

Yhä useampia eri yksilöitä käytetään jalostukseen, samoja yhdistelmiä ei toisteta. Vuosittainen tehollinen kannankoko pysyy vähintään nykyisellä tasolla.

Jalostuskoiran tärkeimmät ominaisuudet ovat rodunomainen luonne ja hyvä terveys. Yksilöt, joilla on metsästysominaisuuksia, ovat erityisen arvokkaita ja niitä tulee hakea aktiivisesti jalostuskäyttöön. Koetulosten puuttuessa jalostuskoiralla tulisi olla vähintään **MH-luonnekuvaustulos** tai luonnetestitullos.

Kasvattajia kannustetaan tuomaan maahan tai jalostuslainaamaan harvinaisia sukuja edustavia ja/tai käyttökokeissa palkittuja jalostuskoiria.

Kahden tai kolmen pentueen jälkeen pidetään jalostuskäytössä tauko, jotta nähdään millaista jälkeä uros jättää.

Käyttäytyminen ja luonne

Pitkäkarvaisen mäyräkoiran luonnetta pyritään parantamaan kiinnittämällä jalostuksessa huomiota kovuuteen, taisteluhaluun sekä toimintakykyyn.

Luolakoirien taipumuskokeissa tai metsästyskokeissa tai mäyräkoirien ajokokeissa palkituilla koirilla katsotaan olevan jalostukseen sopivat luonneominaisuudet.

Vertailukelpoinen tapa mitata luonteita ja valvoa sitä, etteivät ei-toivotut ominaisuudet (pelokkuus, toimintakyvyttömyys, heikkohermoisuus) kannassa lisäänty, on **MH-luonnekuvata** tai luonnetestata mahdollisimman suuri osa koirista, etenkin jalostusyksilöt.

Vuosina 2000-2014 rekisteröidyistä koirista on luonnetestattu 57 yksilöä, eli 2,2 % rekisteröidyistä. Asetetaan tavoitteeksi saada 5 % vuosina 2012-2015 rekisteröidyistä koirista luonnetestattua (eli 35 yksilöä).

Jalostuskoiran tärkeimmät ominaisuudet ovat rodunomainen luonne ja hyvä terveys. Yksilöt, joilla on metsästysominaisuuksia, ovat erityisen arvokkaita ja niitä tulee hakea aktiivisesti jalostuskäyttöön.

Koetulosten puuttuessa jalostuskoiralla tulisikin olla vähintään **MH-luonnekuvaustulos** tai luonnetestitulok, jonka pistemäärä ylittää + 75 p ja ainakin osa-alueet kovuus, toimintakyky, terävyys, luoksepäästävyys, hermot ja laukauksensieto on plussalla.

Käyttöominaisuudet

Yksilöt, joilla on metsästysominaisuuksia ja näyttöjä näistä, ovat erityisen arvokkaita ja niitä tulee hakea aktiivisesti jalostuskäyttöön.

Asetetaan tavoitteeksi saada kokeissa käyneiden osuus rekisteröidyistä vakiinnutettua tasolle 15 %.

Etenkin luolaominaisuuksia parannetaan jalostusvalinnoilla. Niiden paranemisen myötä myös kovuus, taisteluhalu ja toimintakyky paranevat. Koirien omistajiin ja kasvattajiin vedotaan, jotta he veisivät koiriaan kokeisiin. Kokeissa menestyneet yksilöt pyritään saamaan jalostukseen mukaan.

Terveys ja lisääntyminen

Jalostukseen käytetään ainoastaan kliinisesti terveitä koiria. Välilevytyrän, epilepsian ja keratiitin esiintyvyyttä pyritään edelleen pienentämään. Epilepsiaan ja välilevytyrään sairastuneet yksilöt vedetään välittömästi jalostuksesta, ja niiden jälkeläisiin suhtaudutaan jalostuskäytössä varauksin. Allergisia mäyräkoiria ei käytetä jalostukseen.

Sydänsairauksien, erityisesti sydämen läppävuodon suhteen on lisättävä tuntuvasti ihmisten tietoisuutta tästä ongelmasta. Myös kasvainten merkitys ja niiden esiintyminen rodussa on tiedostettava paremmin. Ylimääräisiä silmäripsiä esiintyy runsaasti ja niiden merkitys jalostuksen suunnittelussa on syytä huomioida. Muut sairaudet ovat jääneet liiaksi selkäkysymyksen varjoon ja siksi onkin syytä korostaa, että yksi tärkeimmistä jalostusvalintakriteereistä tulisi olla pitkäikäisyys.

Kasvattajia ja koiranomistajia kannustetaan kuvauttamaan koiriensa selät ja kuunteluttamaan koirien sydämet säännöllisesti. Selkäkuvausten osalta tavoitteena on, että vuosittain kuvataan vähintään 5 % / vuosittainen rekisteröintimäärä. Pentueen vanhemmista molemmilla olisi hyvä olla selkäkuvaustulos.

Ulkomuoto

Koirien keskimääräinen koko pienenee, erityisesti uroksissa. Urosten keskimääräinen koko alle 10 kg ja narttujen keskimääräinen koko 8 kg. Koon pienentämistavoitteen edistämiseksi aletaan punnita erikoisnäyttelyihin osallistuvat koirat.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Suosituksien jalostukseen käytettävien koirien ja yhdistelmien ominaisuuksista

- Jalostukseen käytettävillä koirilla tulisi olla näyttelypalkinto (vähintään H) tai jalostustarkastuksesta tulos ”hyväksytään” tai ”hyväksytään varauksin”.
- Uroksilla ja nartuilla tulisi olla myös koepalkinto.
- Ensikertalaisen nartun tulee olla iältään sopiva eli yli 1,5 (suositus yli 2) eikä mielellään yli 5 vuotta. Uroksen alaikäraja on 2 vuotta. Yläikäraja on tapauskohtaisesti sekä uroksilla että nartuilla harkittava.
- Nartulla saa teettää pentuja korkeintaan kerran vuodessa siten, että sillä on enintään 4-5 pentuetta elinaikanaan.
- Kaikkien jalostukseen käytettävien koirien tulee olla virallisesti silmätarkastettuja ja terveiksi todettuja ennen astutusta. Silmätarkastus on voimassa 24 kuukautta. Alle vuoden vanhalle koiralle tehty silmätarkastus on kuitenkin voimassa vain vuoden.
- Jalostukseen ei saa käyttää koiria, joilla on PRA, kaihi tai keratiitti. Koiria, jotka ovat PRA:n tai kaihin kantajia (vanhemmalla tai jälkeläisellä on ko. sairaus) ei suositella käytettäväksi.
- Jalostukseen käytettävien urosten ja narttujen tulee olla terveitä. Välilevytyrään sairastuneet ja sen vuoksi oireilevat tulee poistaa jalostuksesta. Allergisia tai epileptisiä koiria ei saa käyttää. Koiria, joilla on sydämen sivuääni, ei tule käyttää jalostukseen. Ainoastaan, mikäli ultraäänitutkimuksessa on todettu sivuääni ei-perinnöllisestä viasta johtuvaksi, voi koiraa käyttää harkiten jalostukseen. Jalostuskoirat tulisi käyttää sydänkuuntelussa (vähintään epävirallisessa) vuosittain. Koiraa, jolla on todettu kasvainsairaus, tulisi käyttää jalostukseen vain harkiten (esimerkiksi hyvänlaatuiset ihokasvaimet tai nisäkasvaimet eivät estä jalostuskäyttöä, mutta jalostuksessa on huomioitava, että alttius kasvainsairaudesta saattaa periytyä).
- Kaikki jalostukseen käytettävät koirat **suositellaan selkävaurioiden** 2-3,5 vuoden iässä **tutkimustiedon keräämiseksi**. Mikäli koiralla on todettu nikamaepämuodostuma (välimuotoinen nikama, perhosnikama tai yhteenkasvaneet nikamat eli selkäkuvauslausunnoissa VA + LTV), tulisi sitä käyttää jalostukseen vain selkävaurioiden osalta terveelle partnerille.
- Yhdistelmien sukusiitosaste tulisi pitää mahdollisimman alhaisena, mielellään alle 1,5 %, eikä se saa ainakaan ylittää 6,25 % viidellä sukupolvella laskettuna. Tätä suurempi sukusiitosaste saattaa johtaa erilaisten vikojen lisääntymiseen. Yli 10 % sukusiitosasteen on todettu mm. heikentävän yksilön vastustuskykyä.
- Väreistä laikullisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kahta laikullista koira ei saa yhdistää keskenään merlegeenin letaalisuuteen liittyvien riskien vuoksi. Jalostuksessa ei tule käyttää väriä ensisijaisena valintakriteerinä jalostusyksilöitä valittaessa. Erikoisten värien jalostamisessa piilee riskiä ja etenkin punaisen yhdistämistä laikulliseen yksilöön tulee harkita tarkkaan.

Suositus yksittäisen koiran maksimijälkeläismäärälle

Jalostuksessa pyritään välttämään ns. matador-jalostusta ja siksi suositellaan, että yhden uroksen jälkeläismäärä ei nouse yli 5 % raja-arvon, joka muodostuu neljän edellisen vuoden rekisteröintimääristä. Uroksen tai nartun toisen polven jälkeläismäärä ei saisi ylittää 10 % neljän edellisen vuoden rekisteröinneistä. Raja-arvo tarkistetaan vuosittain ja se päivitetään Mäyräkoiraliiton nettisivuille. Vuonna 2016 raja on 36.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Rotujärjestön ensisijainen tehtävä on tiedottaminen. Jalostusasioita käsitellään Suomen Mäyräkoiraliiton sääntömääräisissä kokouksissa (PEVISA –ehdotukset ja JTO:n hyväksyminen), Mäyräkoiramme –lehdessä (jalostustoimikunnan tiedotukset, ja selkäkuvaustulokset jokaisessa lehdessä, useita jalostukseen liittyviä artikkeleita vuosittain, lisäksi vuosittain ilmestyy mm. jalostukseen liittyviä tilastoja sisältävä jalostusnumero), Suomen Mäyräkoiraliiton internetsivuilla, tarpeen mukaan järjestettävissä tilaisuuksissa sekä henkilökohtaisella neuvonnalla.

Tavoitteisiin pääsemiseksi rotujärjestö pyrkii tekemään kattavaa yhteistyötä kasvattajien ja harrastajien kanssa. Jalostusneuvojiin voidaan olla yhteydessä, jos tarvitaan yksilöllistä tietoa.

Rodun terveydentilaa seurataan terveys- ja käyttäytymiskyselyillä, ja kasvattajia sekä koiranomistajia kannustetaan teettämään virallisia terveystutkimuksia mahdollisimman laajasti sekä osallistumaan kokeisiin, **MH-luonnekuvauksiin**, luonnetesteihin ja jalostustarkastuksiin. Näin saataisiin kerättyä lisää todellista tietoa rodun terveydentilasta, käyttöominaisuuksista, luonteesta ja ulkomuodosta (etenkin koosta) ja käyttöominaisuuksista. Myös PEVISA-ohjelman jatkamista ehdotetaan.

Arkikäyttäytymisestä ei voida sanoa onko rodun käyttäytymisessä jotain sellaista, johon pitäisi kiinnittää jalostuksessa huomiota, koska aiheeseen liittyvää kyselyä ei ole tehty. Tällaisen kyselytutkimuksen tekemistä on syytä harkita tällä JTO-kaudella, mikäli Helsingin yliopiston tekemästä tutkimuksesta ei saada riittävää tietoa rotujärjestön käyttöön.

Yhteistyö kasvattajien ja ulkomuototuomareiden kanssa on keskeistä mäyräkoirien koon pitämiseksi rotumääritelmän mukaisena, ja kannustetaan siirtämään yksilöt kokonsa mukaisiin rotuihin. Koeaktiivisuuden lisäämiseksi tiivistetään yhteistyötä koetoimikuntien kanssa (yhteistyön aiheita voisivat olla esimerkiksi systemaattisesti suunniteltu yhteinen tiedotus, yhteiset tapahtumat, uusia kiertopalkintoja jne).

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Rodun jalostuksen suurimmat uhat ja mahdollisuudet

Suurimmat mahdollisuudet liittyvät kotimaisen populaation jalostuskäytön tehostamiseen sekä jalostusmateriaalin tuomiseen. Käyttöominaisuuksia ja luonteita testaamalla on mahdollista löytää sopivan luonteen omaavia yksilöitä jalostukseen. Terveysteen, rakenteeseen ja kokoon voidaan vaikuttaa jalostusvalinnoilla.

Koirien terveystulosten ja käyttöominaisuuksien tutkiminen on Internet-aikakaudella helpottunut, mahdollistaen kasvattajien omatoimiset koirien taustojen ja tulosten tutkimukset.

Pitkäkarvaisten mäyräkoirien jalostuksen suurimmat uhat liittyvät jalostusyksilöiden määrän laskemiseen ja käyttöominaisuuksien menettämiseen. Myös yksilöiden koko on kasvamassa rodun alkuperäiseen tehtävään soveltumattomaksi.

Varautuminen ongelmiin

Populaation rakenteen kehitystä tulee seurata aktiivisesti, ja tiedottaa sekä käsitellä asiaa kasvattajien kanssa esimerkiksi säännöllisillä kasvattajapäivillä, rotujärjestön lehden, Internet -sivujen sekä sosiaalisen median kautta. Populaation rakenteen kehityksessä suosituksena on seurata tiiviisti jalostusurosten käyttöä ja niiden jälkeläismääriä.

Luonteiden kehityksen seuraamista jatketaan jalostustarkastusten, **MH-luonnekuvausten**, luonnetestien ja käyttökokeiden avulla. Lisäksi lisätään tiedotusta käyttöominaisuuksien yleisen arvostuksen lisäämiseksi, ja mahdollisuuksien mukaan järjestetään koelajeihin tutustumista tai vastaavia tapahtumia.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Taulukko 48. Tavoitteet ja toimintasuunnitelma

Tavoite	Toimenpide	Aikataulu
Geneettisesti mahdollisimman laaja ja terve populaatio. Yksittäisen koiran jälkeläismäärä pidetään kohtuullisena	<ul style="list-style-type: none">• Ylläpidetään jalostusuroslistaa• Seurataan vuositasolla populaation tehollisen kannan, rekisteröintien määrän, koekäyntien määrän ja jalostukseen käytettyjen yksilöiden suhdeluvun kehitystä, ja päivitetään toimintasuunnitelmaa tarpeen mukaan• Lisätään tiedotusta JTO:n etenemiseen liittyvistä elementeistä vuositasolla (nettisivuilla sekä Mäyräkoiramme-lehden jalostusnumerossa)• Aletaan tarkkailla mäyräkoirarotujen jälkeläismäärän suosituksia suurilukuisten rotujen rajojen mukaan (kk mäyräkoirille 2 %, muille 3 %)• Lisätään tiedotusta yleisistä jalostusaiheista, kuten, kokoasiat, rodun tilanne naapurimaissa ja rodun kotimaassa, koko- ja karvanlaaturisteytysten tulokset jne.• Lisätään väreihin, niiden perinnöllisiin vaikuttimiin ja värien oikeaan rekisteröintiin liittyvää tiedotusta.• Jalostuspäivät vuosittaiseksi tapahtumaksi, esimerkiksi osana monitoimipäiviä alkaen vuodesta 2017• Saman yhdistelmän uusimista ei suositella	Monivuotinen
Luonteeltaan terve ja tasapainoinen rotu	<ul style="list-style-type: none">• Jalostukseen käytetään vain hyvähermoisia, luonteeltaan avoimia ja tasapainoisia koiria• Kannustetaan tuomareita merkitsemään koirissa esiintyneet ei-toivotut luonteenpiirteet koe- ja näyttelykaavakkeisiin• Tilastoidaan ja julkaistaan MH-luonnekuvaustulokset, luonnetestitulokset ja näyttelyistä saadut ei-toivotut käyttäytymismaininnat vuosittain	Monivuotinen

<p>Monipuolinen ja tasapainoinen käyttökoira</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään informaatiota ja koulutusta käyttökokeista, MH-luonnekuvauksista ja luonnetestistä • Koeaktiivisuuden lisääminen tiedottamisen, koulutuksen ja muiden positiivisten kannustimien avulla. • Jalostukseen suositellaan käytettävän terveitä yksilöitä joilla on koetulos, MH-luonnekuvaustulos tai luonnetestitulokset • Jalostusuroslistalle vaaditaan normaalikokoisilta käyttötulos • Ehdotetaan, että pentuelistalle pääsee ilmaiseksi yhdistelmä, jonka molemmilla vanhemmilla on käyttökoetulos 	<p>Monivuotinen</p>
<p>Terve ja pitkäikäinen rotu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään tiedottamista mäyräkoiria koskevista sairauksista, jotka vaikuttavat koiran elämänlaatuun ja rodunomaiseen käyttöön tai lyhentävät odotettua elinikää • Lisätään tiedotusta koiran terveyttä ja sairauksien ennaltaehkäisyä sekä yleistä elämänlaatua parantavista aiheista • Kun saadaan selköoireiluilmoitus, kysytään omistajalta/tiedon antajalta mahdollisesta suvullisesta alttiudesta • Tilastoidaan selköoireilleiden esiintyvyyden kehitystä vuosittain • Lisätään tiedotusta PEVISAn ulkpuolisiin silmänsairauksiin liittyen, mm. distichiasis 	<p>Monivuotinen</p>
<p>Lisätään selkävaurioiden koirien osuutta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedotetaan kasvattajia ja koiranomistajia terveystutkimusten merkityksestä jalostuksessa • Aktivoidaan harrastajia antamaan koiristaan terveystietoja • Jatketaan selkäkuvauskorvauskäytäntöä. • Ehdotetaan, että pentuelistalle pääsee ilmaiseksi yhdistelmä, jonka molemmilla vanhemmilla on selkäkuvaustulos • Liitto tukee ryhmäselkäkuvausten järjestämistä paikalliskerhojen toiminta-avustusten muodossa • Liitto pyrkii tekemään yhteistyösopimuksia eläinlääkäriasemien kanssa sopiakseen kiinteän edullisemman hinnan mäyräkoirien selkäkuvauksille • Esitetään Kennelliitolle, että on tärkeää kouluttaa toinenkin eläinlääkäri, joka pystyy antamaan virallisia selkäkuvauslausuntoja • Lisätään yhteistyötä Hannes Lohengen tutkimusryhmän kanssa 	<p>Monivuotinen</p>
<p>Yksilöiden koko on rotumääritelmän</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään jalostustarkastuksia ja katselmuksia. • Mäyräkoirien erikoisnäyttelyissä osallistuvien koirien punnitus ja pienoismäyräkoirien 	<p>Monivuotinen</p>

mukainen	rinnanympäryksen mittaus <ul style="list-style-type: none"> • Jalostustoimikunnan ja ulkomuototuomari-toimikunnan yhteistyön tiivistäminen (systemaattisesti suunniteltu tiedotus, yhteiset tapahtumat jne.) 	
Lisätään luonnetestattujen yksilöiden osuutta	<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään tiedostusta luonnetestien ja MH-luonnekuvauksien osalta • Järjestetään MH-luonnekuvauksiin liittyvä info/koulutuspäivä. • Harkitaan LTE- ja MH – kyvykkyyksien lisäämistä liitossa ja jäsenistössä kannustamalla jäseniä kouluttautumaan toimitsijoiksi • Liitto tukee luonnetestien ja MH-luonnekuvauksien järjestämistä paikalliskerhojen toiminta-avustusten muodossa 	Monivuotinen
PEVISA 2017-2021 – ohjelman hyväksyminen	<ul style="list-style-type: none"> • Asialistalla Suomen Mäyräkoiraliiton kevätkokouksessa 2016 	2016

JTO:n ja PEVISA:n vaikutuksen seuraaminen

Seurataan vuositasolla populaation tehollisen kannan ja jalostukseen käytettyjen yksilöiden suhdeluvun kehitystä, terveystutkimuksia, rekisteröintien määrää sekä koekäyntien määrää ja päivitetään toimintasuunnitelmaa tarpeen mukaan. Lisätään tulosten tiedotusta kasvattajien ja jäsenistön suuntaan sekä painetussa muodossa että internet-sivuilla.

7. LÄHTEET

Andersen CM, Marx T. Intervertebral disc herniation in Dachshunds; an incidence study and a follow-up study on spinal radiographic examination and the use of the number of intervertebral calcified discs and the breeding value [in Danish]. Veterinary Master Thesis. Denmark: Faculty of Health and Medical Sciences, University of Copenhagen; 2014. p. 80.

Ball MU, McGuire JA, Swaim SF, Hoerlein BF. Patterns of occurrence of disk disease among registered dachshunds. J Am Anim Hosp Assoc. 1982;180:519–522.

Bagley R.S., Forrest L.J., Cauzinille L., Hopkins A.L., Kornegay J.N. Cervical vertebral fusion and concurrent intervertebral disc extrusion in four dogs. Vet Radiol Ultrasound 1993, 34: 336-339

Deutscher Teckelklub (DTK). Internet –sivut. 2016. < <http://www.dtk1888.de/>>

Jensen VF, Arnbjerg J. Development of intervertebral disk calcification in the dachshund: a prospective longitudinal radiographic study. J Am Anim Hosp Assoc. 2001;37:274–282.

Jensen VF. Asymptomatic radiographic disappearance of calcified intervertebral disc material in the Dachshund. Vet Radiol Ultrasound. 2001;42:141–148.

Jensen VF, Christensen KA. Inheritance of disc calcification in the dachshund. J Vet Med A Physiol Pathol Clin Med. 2000;47:331–340.

Jensen VF, Beck S, Christensen KA, Arnbjerg J. Quantification of the association between intervertebral disk calcification and disk herniation in dachshunds. *J Am Vet Med Assoc.* 2008;233:1090–1095

Lappalainen AK, Vaittinen E, Junnila J, Laitinen-Vapaavuori O. Intervertebral disc disease in Dachshunds radiographically screened for intervertebral disc calcifications. *Acta Vet Scand.* 2014;56:89.

Lappalainen, Anu Katriina, Mäki Katariina, and Laitinen-Vapaavuori Outi. "Estimate of Heritability and Genetic Trend of Intervertebral Disc Calcification in Dachshunds in Finland." *Acta Vet Scand.* 7 (2015): 78.

Lappalainen A, Norrgård M, Alm K, Snellman M, Laitinen O. Calcification of the Intervertebral Discs and Curvature of the Radius and Ulna: A Radiographic Survey of Finnish Miniature Dachshunds. *Acta Veterinaria Scandinavica.* 2001;42(2):229-236.

Lappalainen Anu. Polvilumpion sijoiltaan meno (patellaluksaatio). 2011.
<<http://www.kennelliitto.fi/polvilumpion-sijoiltaan-meno-patellaluksaatio>>

Lappalainen Anu, Vanhapelto Päivi. <<http://www.kennelliitto.fi/yleisimmat-perinnolliset-silmasairaudet>>

Mogensen MS, Karlskov-Mortensen P, Proschowsky HF, Lingaas F, Lappalainen A, Lohi H, Jensen VF, Fredholm M. Genome-wide association study in Dachshund: identification of a major locus affecting intervertebral disc calcification. *J Hered.* 2011;102(Suppl 1):81–86.

Mäki Katariina. 2009. Jalostuksen tavoiteohjelman laatiminen, populaatio-osio. <http://katariinamaki.com/JTO_pop_ohjeet.htm>

Mäki Katariina. 2013. Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja. <<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja>>

Mäki Katariina. 2013. (Päivitetty 2016). Sukusiitos. <<http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>>

Mäyräkoirien jalostuksen tavoiteohjelma 2010-2013.
<<http://www.mayrakoiraliitto.fi/index.php/jalostus/jalostuksen-tavoiteohjelma>>

Mäyräkoirien jalostuksen tavoiteohjelma 2014-2016.
<<http://www.mayrakoiraliitto.fi/index.php/jalostus/jalostuksen-tavoiteohjelma>>

Norsk Kennel klub. Internet –sivut. 2015. <<http://web2.nkk.no/>>

Rohdin C, Jeserevic J, Viitmaa R, Cizinauskas S. Prevalence of radiographic detectable intervertebral disc calcifications in Dachshunds surgically treated for disc extrusion. *Acta Vet Scand.* 2010;52:24

Rosenblatt AJ, Hill PB, Davies SE, Webster NS, Lappalainen AK, Bottema CD, Caraguel CG. Precision of spinal radiographs as a screening test for intervertebral disc calcification in Dachshunds. *Prev Vet Med.* 2015 Nov 1;122(1-2):164-73.

Stigen O, Christensen K. Calcification of intervertebral discs in the dachshund: an estimation of heritability. *Acta Vet Scand.* 1993;34:357–361.

Stigen O, Kolbjørnsen O. Calcification of intervertebral discs in the dachshund: a radiographic and histopathologic study of 20 dogs. *Acta Vet Scand.* 2007;49:39.

Suomen Kennelliitto. 2015/2016. KoiraNet-jalostustietojärjestelmä. <<http://jalostus.kennelliitto.fi/>>

Suomen Mäyräkoiraliitto. Internet-sivut. 2015/2016. <<http://www.mayrakoiraliitto.fi>>

Svenska Kennelklubben. Internet-sivut. 2015. <<http://www.skk.se/sv/>>

Vaittinen E. Nikamaepämuodostumat suomalaisilla mäyräkoirilla. Syventävät Opinnot 2008

8. LIITTEET

Liite 1. Mäyräkoirilla todettuja, ei niin merkittäviä sairauksia